مکمل او مدلل

د قدر او برات د شپې مسئلې

د قرآن او سنت په رڼا کښې

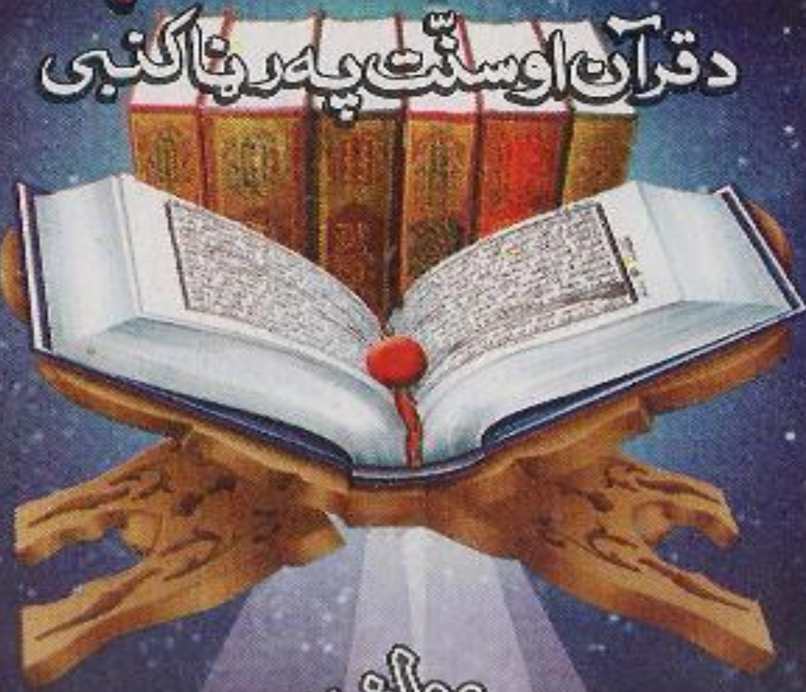

مؤلف:

مولانا محمد رفعت قاسمي

[illegible]

Ketabton.com

خپروونکې
مکتبه رشیدیه
سرکي روډ کوټه

www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړاو مدلل

دقدراوبرات دشپې مسئلې

دقرآن اواحاديثويه رڼاکې

ددیوبندددارالعلوم دمفتیانوکراموله لوري تصدیق شوي

مؤلف

ددیوبندددارالعلوم مدرس قاري رفعت (قاسمي)

پښتوژباړه

عبدالرحیم (غیاث)

خپرونکي

رشیدیه کتاب خانه سرکي روډ

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژندنه

دکتاب نوم: دقدراوبرات دشپې مسئلې
مؤلف: مولانارفعت (قاسمي)
پښتوژباړه: عبدالرحيم (غياث)
دکمپوزاوترجمې چارې: دنورالقرآن اداري دترجمې اوکمپوزځانګه
کمپوزر: عبدالله (عزام)
تصحيح اوسمون: ابوخالد مولوی عبدالاحد (مجروح)
خپرونکي: رشيديه کتاب خانه سرکی روډ کوټه
چاپ ځای: لاهور
چاپ شمير: ۱۵۰۰ ټوکه
چاپ کال: ۲۰۰۷ /فبروری مياشت
چاپونکي: محمد ساجد /دګرزنده ټيلفون شميره /۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري يادونه:

يوازې لوی خدای ﷻ هغه ذات دی چې ، ټول کارونه ئې په پوره معنی بشپړ او مکمل دي خوانسان هغه ناقص او بې توانه موجود دی چې هیڅ یو کار ئې هم بې نمګړتیا نه وي.

ګرانو لوستونکو ! که تاسو ته دليکنې ، تصحیح ، چاپ ، جلد سازۍ او دارنګه په هره برخه کې کومه غلطي په نظر درغله دمهربانۍ او بشري تقاضا له مخې یې موږ ته زموږ په نمبر یا ادرس خبر راکړی. تر څو په دوهم چاپ کښې ئې اصلاح کړو. او تاسو ته لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي.

د مکتبه رشيديه سرکي روډ کوټه لخوا

فون: 266223 -081

موبائيل: 7825484 -0333

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان (أ) مخ

دتسمي وجه ۸
دشعبان (حروف) توري ۸
دشعبان قدر اوارزښت ۹
برات او داصحاب کرامو کړه وړه ۱۰
غوره انتخاب ۱۰
دبرات دشپې فضیلتونه ۱۲
دبرات دشپې ځانګړتیاوی ۱۳
دامتحان نیته ۱۵
دبرات شپه څه ده؟ ۱۷
دجبرائیل علیه السلام راتګ ۱۸
دبرات شپې ولې مبارکې او سپیڅلې دي؟ ۲۰
دبرات په شپه کی دخدای جل جلاله نظام ۲۱
دملائکو اخترونه ۲۲
دمرګ او ژوند پریکړه ۲۲
په کال کي منظوري شپې ۲۴
دغوښتنې و ړاندي کولو وخت ۲۵
دغوښتنې مضمون ۲۲
دقدر دشپې دپټوالې حکمت ۲۸
دبرات دشپې دښکاره والې حکمت ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان (ب) مخ

وېښوالي څوارلس شپې ۲۹
هره شپه دقدر شپه ده ۳۰
دبرات په شپه کې درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل ۳۲
دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنها بزرګي ۳۴
دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی ۳۵
دشپې په کومه برخه کې پورته کېږي ۳۷
دشیطان دوکه ۳۸
په مبارکه شپه کې ګناه کول ۳۸
ددې شپې ګناه ۳۹
دالفیه لمانځه حقیقت ۴۰
دبخښنې په شپه کې هم بې برخې توب ۴۱
دبې برخې خلکو لست ۴۲
کینه څه ته وائي ؟ ۴۴
صله رحمې قطعه کول څه ته وائي ؟ ۴۶
ترپښو یولاندې دپایڅوځړول ۴۷
دسپې شرعي حکم ۴۹
دتصویر شرعي حکم ۵۱
دنجوم علم ۵۲
دشراب څښلو حکم ۵۳
دغیبت کونکي حکم ۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

دموراو پلار دنافرمان حکم ۵۴
دشعبان دروژې ثبوت ۵۵
دبرات دشپې دروژې نیولو وجه ۵۲
دښخو دنفلې روژو حکم ۵۸
په عبادت کې ولې خوب راځي؟ ۵۹
په عبادت کي دخوب نه راتللو طریقه ۵۹
دپورته کیدلو طریقه ۶۰
دشریعت مقصود ۶۱
په مبارکو شپو کې په مساجدو کي اجتماع ۶۲
نفل لمونځ په کور دي افضل ده ۶۴
په مبارکو شپوکي مسجد ښائسته کول ۶۵
داتش بازۍ تاریخ ۶۸
داتش بازۍ حکم ۷۰
له یاجوج اوماجوج سره مشابهت ۷۱
داتش بازۍ نقصانات ۷۱
دبرات په شپه وهدیرې ته دتللو ثبوت ۷۳
ایا ښځې دمړوزیارت کولاشي؟ ۷۳
ایا دمړي روح کورته راځي؟ ۷۵
وهدیرې ته دتګ اداب او احکام ۷۵
وهدیرې ته دتللو مسنونه طریقه ۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ
ایامړي زیارت کونکي پیژني ؟	۷۸
دثواب درسید وضرو رې مسئلې	۷۹
دبرات دشپې رواجونه	۸۲
دبرات په شپه کي حلوی پخول او خوړل	۸۴
دبرات په شپه کي نیک عمل	۸۵
دبرات دشپې خاصې دعاوي	۸۶
دقدر دشپې لويې	۸۸
دیوه سوال ځواب	۹۰
ایا په ټوله دنیاکې دقدرشپه یوه وی ؟	۹۰
دقدر دشپې معنی	۹۱
دقدرشپه څه ده ؟	۹۲
دکتې شپه	۹۳
دملائکو راتګ	۹۵
دقدر دشپې دنامعلوم والي سبب	۹۶
دقدر دشپې دپټوالي راز	۹۸
دقدر دشپې علم نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو	۱۰۰
ایا دقدرشپه اوس هم باقي ده ؟	۱۰۱
بدنصیبه څوک ده ؟	۱۰۲
څه معلومه ده چي دشپې دااخیرې برخه به شب قدر وي	۱۰۳
دخدای تعالی حکمت	۱۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر شپه کله راځي؟ ۱۰۴
اووه عدداو قدرشپه ۱۰۶
په زړه پوري نتیجه ۱۰۷
د۲۲ ویشتم په شپه قرآن کریم ختمول څه ګټه ده؟ ۱۰۷
دقدر دشپې علامې ۱۰۸
دقدر دشپې اعمال ۱۱۰
صلوة تسبح ۱۱۱
په دی لمانځه کي یوه خاصه باریکی ۱۱۲
دصلوة تسبح خاص تاثیر ۱۱۲
دصلوة تسبح ثواب عام دی ۱۱۳
دصلوة تسبیح جماعت ۱۱۴
دتعلیم په غرض جماعت کول ۱۱۴
په دې لمانځه کي دلاس نیولو کیفیت ۱۱۴
دصلوة تسبیح طریقه ۱۱۴
دتسبیحاتو دحساب طریقه ۱۱۶
که ئي په لمانځه کي تسبیح هیرې شوي ۱۱۶

اللهم اعنا على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك

دکتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

تړون

زه خپله دا پلنه د ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لور ته په منسوبولو سره سعادت ا لیکښتي! حاصلوم د چا په سبب سره چې ډیر اسلامي تعلیمات او د دې مبارکو شپو اعمال ترتیب را رسیدلي دي

(محمد رفعت قاسمی غفرله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمؤلف وړاندیز

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اله واصحابه اجمعین

دالله جل جلاله شاه ده چې اتم کتاب (مکمل ومدلل دقدراوبرات دشپې مسئلې) وکتونکو ته وړاندې کیږي . چې فضائل ، مسائل بې حسابه جزئیات او سنت عملونه دقران اواحادیثو په رڼا کې جمع شوي دي دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دبې وزله داپلټنه ددیوبند ددارالعلوم دمفتیانو کرامو له نظره تیر شوه او اوس عامو مسلمانانو ته وړاندې کیږي . لویه خدایه جل جلاله تر ډیرې مودې ددې محترمینو سایه زما له سره مه اخلې . امین

دلوی خدای جل جلاله په دربار کښې لاس په دعا یم چې دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دمخکنیو کتابو په شان . لکه مکمل ومدلل دجمعې دلمانځه مسئلې . مکمل ومدلل مسائل داخترونو او قربانۍ مسئلې . د اداب او ملاقات مسئلې . داکتاب هم مقبول اونافع په دنیا اواخرت کې وګرزوی او داتوفیق نور هم راکړي . امین

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

محمد رفعت قسمی غفرله

ددیوبند ددارالعلوم مدرس

۱۲ جماد الثانی ۱۴۱۲ ه . ق

مطابق ۲ دسمبر ۱۹۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوی خدای جل جلاله په نامه

گران اومحترم مولانا محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس ، دمخکنیو دینی تألیفاتو په شان داکتاب چې دبرات او دقدر دشپې متعلق مسائل یې له ګڼ شمیر کتابونو فتاواوو څخه راټول کړی اوپرامت یې احسان کړی ، امید لرم چې ددې تولګې په ذریعه سره به دبرات اوقدردشپې نور ناوړه رواجونه ختم شی .خدای جل جلاله دي قبول کړی دامت لپاره دي ګټوره وګرزوي. اومؤلف ته دي الله جل جلاله اوږد ژوند ورکړی ترڅو یې دخدمت سلسله جاری وي . امین .

العبد محمود غفرله

چهته مسجد دارالعلوم دیوبند ۱۴۱۲ ه . ق

الحمد لله رب العلمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى اصحابه واتباعه التابعين لهم الى يوم الدين . ستاسو په مخکی فتاوی چې دهر شخص لپاره بی شکه ډیره مفیده اوګټوره ده ، ځکه چې له ټولو معتبرو کتابو څخه یې انتخاب شوی دی .لاس په دعایم چې الله جل جلاله دقدرمن مؤلف داکتاب دنورو کتابو په شان مقبول اونافع وګرزوي . امین

فقط .کتبه العبد نظام الدین

رجب(۱۳۱۲) ه ق جنوری۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحمدلله والمنة چې دمولان قاری محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس چې یوشمیر کتابونه یې خپاره (چاپ) شوی اهل علم اوعوامو ته مقبول دي. اوس قدرمن مؤلف ستاسو په لاسو کی کتاب دبرات اودقدر دشپې مسئلې) چې له مختلفو کتابو څخه یې احکام، مسائل اوفضائل راجمع (ټول) کړي. په خپل بشپړ کوشش سره یې داکتاب هم الحمدلله دتیرو کتابو په شان جمع کړی ما ددې کتاب مختلف مضامین مطالعه کړل خوښ شوم چې دمختلفو فتاواوو مضامین اومسائل په ډیره جالبه طریقه سره جمع شوی. هرځای چې به مې مطالعه کړ ډیر به خوشحاله شوم ډیرې مسئلې چې پخوا می په ذهن کی نه وی ومې لیدلی. په هر صورت ډیره ګټه می ترینه واخیسته اوبې اختیاره مې دعاوی ورته وکړې. خدای جل جلاله دې مؤلف ته له صحت اوسلامتیا سره په داسې علمي کار ژوند ورکړی، اوله دی څخه خواص اوعوام فائده اخیستلای شی.

الحمدلله قاری صاحب لاتراوسه ځوان دي پوره امید لرم چې دادخدمت لړی به یې ډیر پرمختګ وکړي ځوک چې داکتاب بشپړ مطالعه کړي په خوشحالي سره به ددواړو شپو دبرات، اوقدر شپه دشپې لمانځنې لپاره بشپړه ورتیا ولري همداشان داځوک به ډیرې نیکی په خپله عمل نامه کښی جمع کړی. کوم چې ددنیا او اخرت دکامیابی سبب ګرزی.

عامو خلکو چې په دې شپو کی کوم ناوړه بدعتې رواجونه رامینځته کړی. ددې کتاب په ویلو سره به هغه هم ورمعلوم شې اودځان ژغورینې لپاره به ورته ښه زمینه مساعده وي په هر صورت داکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع اومکمل دي هرډول احکام اومسائل پکښې دي .له څوانو علماؤ ، معاصرو ،پوهانو اوعامو مسلمانانو څخه زما داغوښتنه ده چې داکتاب ضرور مطالعه کړی . انشاء الله ددوئ به پوره رهنمايي وکړی امید دي چې ددې شپو داسې اهتمام وشي څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي په اخیر کی دادعا کوم چې الله جل جلاله دي دمؤلف داخدمت قبول کړی چې ددنيا اواخرت دکامیابی ذريعه شی .

واخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمین ،

طالب دعا محمد ظفير الدين غفرله

مفتی دار العلوم دیوبند

مؤرخه یکم شعبان المعظم ۱۳۹۲ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ
٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ٤ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

سوره الدخان پاره ۲۵

ژباړه: حم (ددې په معنی فقط الله جل جلاله خبر دی) قسم دی په دې کتاب (قرآن) واضح. چې مونږ له لوح محفوظ څخه ددنیا آسمان ته په یوه مبارکه شپه کې رانازل کړی دی ځکه چې د شفقت په وجه د خپلې ارادې وبندګانو ته خبر ورکونکي وو. ځکه چې زمونږ داخوښه وه چې له ضرر څخه د خلاصیدو لپاره پر خیر او شر خبر ورکړو. داد قرآن دنازیلیدو هدف وو. مخکې ددې شپې دبرکتو او ګټو بیان دی. په دې شپه کې دهرې معاملې حکم زمونږ په وړاندې صادریږي او بیا پرهغه ترتیب عملي کیږي. یعنی دټول کال هر اړخیزې معاملې ضرور پر یوه حکمت بنا کیږي، پر کومه طریقه چې لوی خدای جل جلاله ته خوښه وي. پرهغه طریقه داټول معاملات ترتیب شي. بیا و مؤظفو ملائکو ته وړاندې شي. له ځنګه چې دا شپه داسې دقدر وړ وه، او د قرآن کریم نزول هم دلوی حکمت کار وو. نو ددې لپاره یې ځکه داشپه تعین کړه. (معارف القرآن ۹۸مخ ۷ټوک)

په دې هکله دحضرت عکرمه (رح) او دمفسرینو دیوې ټولی دا رأیه ده چې له (لیلة مبارکة) څخه دبرأت شپه (د شعبان پنځلسمه) مراد ده. لکه ځنګه چې له (فیها یفرق کل أمر حکیم) څخه معلومیږي. له دې تفسیر څخه دبرأت (د شعبان د میاشتې د پنځلسمې شپې د خصوصیت لوی فضیلت څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقرآن له نزول څخه حقیقتاً نزول ندی مراد. بلکه دنزول فیصله ورڅخه مراد ده. پدې معنی چې مونږ پدې مبارکه شپه دقرآن کریم دنزول فیصله کړېوه او حقیقي نزول د(لیلة القدر) دقدر په شپه شوی دی.
دبرات په پنځلسمه شپه دټولو امورو فیصله کېږي. له دې څخه ښکاره شوه چې دقرآن کریم دنزول فیصله هم پدې شپه شوېده. ځکه چې دقرآن کریم دنزول څخه بغیر بل کوم لوی او محکم کار کیدای شي.

فضائل الایام والشهور ۱۰۸ مخ

دبرأت په شپه فیصله وشوه چې دراتلونکي روژې دمیاشتې د قدر په شپه به قرآن کریم نازلېږي. بیا د(لیلة القدر) په شپه کی هغه نازل شو. ځکه چې عادة دهرې فیصلې دوې مرتبې وي. یوه دتجویز (ورانديز) اوبله دنفاذ (عملي کیدو). دلته هم دوې مرتبې کېږي. دقرآن کریم دنزول تجویز دبرأت په شپه وشو اونفاذ یې دقدر په شپه وشو. په هرحال دآیة غرض که له (لیلة مبارکة) څخه هرڅه وي. خوله احادیثو څخه ددې شپې برکت او فضیلت معلومیږي. (التبلیغ ۱۴ مخ ۸ ټوک)

دتسمیې وجه

شعبان له شعب او تشعب څخه مشتق (جوړ) دی. معنی یې جلاوالی او نیتوالی دی. په حدیث شریف کی راغي چې پدې میاشت کي پر روژه نیونکو انسانانو دخدای جل جلاله داسې رحمتونه او برکتونه نازیلېږي، ترڅو یې جنت ته داخل کړي. لکه څنگه چې دا میاشت د رحمتونو دنازیلېدو میاشت ده نو ځکه شعبان ورته ویل کېږي. فضائل الایام والشهور ۹۹ مخ)

دشعبان (حروف) توري

دشعبان پنځه توري دي: ش - ع - ب - ا - ن. له دې څخه هریو پر عظمت او لویې دلالت کوي. ش. (شرافت). ع. (علو) لوړوالي. ب. بر (نیکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الف، الفت، ن، نور، دا پنځه نعمتونه الله جل جلاله بندګانو ته پدې میاشت کی ورکوي. (غنية الطالبين ۳۵۲مخ)

دشعبان قدر او ارزښت

هر هوښیار (عقلمند) ته ضروري ده چې په شعبان کی غفلت (سستې) ونکړي او دروژې د استقبال لپاره تیاري په دې میاشت (شعبان) کی ونیسي. له خپلو ګناهونو څخه توبه وکړي. کوم عملونه چې کم شوي وي هغه باید پوره کړي دبرأت په میاشت کی باید لوی خدای جل جلاله ته عاجزي او زاری وکړي. په مطمئن زړه دالله جل جلاله طرف ته رجوع وکړي. دحضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم په وسیله دلوی څښتن جل جلاله څخه رحمت وغواړي، ترڅو دهغه زړه پاک شي، او دباطني (پټو) مرضو لپاره باید دوه کاره وکړي. باید دا کارونه ونه ځنډوي او پدې میاشت کی یې وکړي، ځکه چې په حقیقت کی درې ورځې دي: یوه پرون کومه چې تیره شوه دوهمه نن ورځ ده کومه چې دکار کولو ده، دریمه دسبا ورځ کومه چې دامید ورځ ده. او دراتلونکې ورځې هیڅ علم چاته نشته چې ژوندی به پاته شي کنه؟

کومه ورځ چې تیره شي باید نصیحت او عبرت ورڅخه واخیستل شي، ننی ورځ باید غنمیت وګڼل شي او راتلونکي ورځ دخطرې ورځ ده چې رابه شي او

کنه؟ همدا راز دا درې میاشتې دي: رجب تیر شي او دروژې انتظار کیږي، داهیچاته نده معلومه چې ددې میاشتې (روژې) پورې به ژوندی وي کنه؟ شعبان ددې دوو میاشتو (رجب او روژې) مینځنی میاشت ده، پدې کی دلوی خدای جل جلاله عبادت او بندګي غنیمت وګڼه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضرت عمر (رض) ته نصیحت وکړ چې پنځه شیان ترپنځو مخکې غنیمت وګڼه تر سپین ږیرتوب مخکې ځواني ، تر مرض مخکې روغتیا ، تر غریبې (مسکینې) مخکې شتمنې ، تر مصروفیت مخکې فراغت او تر مړینې مخکې ژوند. (غنیة الطالبین ۳۵۷ مخ)

برأت او داصحابو کرام کړه وړه (افعال):

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې: د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدرمنو ملګرو (اصحابو کرامو) رضی الله عهنم. به چې کله د برآت میاشت ولیده د قرآن کریم تلاوت به یې ډیر کاوو. مسلمانانو به د خپل مال زکوة هم اداء کاوو ترڅو چې مسکینان ور څخه ګټه واخلې او د رمضان المبارک د روژې د نیولو لپاره ورته کومه وسیله جوړه شي. حاکم صحابه وو به بندیان راوغوښتل کوم چې به د حد (سزا) مستحق ؤو پر هغوی به یې حد جاري کړ ، او نور به یې خلاص (ازاد) کړل. تجارانو به هم پدې میاشت کې پور (قرض) اداء کاوو. پر نورو به یې چې قرض باندې وو هغه به یې هم په دې میاشت کې ور څخه وصول کاوو ، د رمضان د میاشتې په لیدلو سره به خلکو غسل کاوو او په اعتکاف کې به کښېنستل. (غنیة الطالبین ۲۵۲ مخ)

غوره انتخاب:

لوی خدای جل جلاله فرمایي: وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ * (۲۰ پاره ، ۱۰ رکوع) کوم څه چې الله جل جلاله غواړي هغه پیدا کوي. او کوم شی چې وغواړي هغه غوره کوي. الله جل جلاله په خپلو مخلوقاتو کې څلور شیان غوره کړو او بیا یې منتخب کړ. په ټولو ملائکو کې یې څلور غوره کړي: جبرائیل ، اسرافیل ، میکائیل او عزرائیل علیهم السلام بیا یې پدې څلورو کې جبرائیل علیه السلام منتخب کړ ، او په انبیاؤ علیهم السلام کې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ابراهیم ، حضرت موسی ، حضرت عیسی علیهم السلام او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم غوره کړل او بیا یې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم منتّخب کړ. په صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم کې یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه او حضرت علي رضی الله تعالی عنه غوره کړل بیا یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه منتخب کړ. په مسجدونو کې یې مسجد حرام ، مسجد اقصی ، مسجد مدینه (مسجد نبوي) او مسجد طور سینا غوره کړل بیا یې مسجد حرام منتخب کړ. په ورځو کې یې عید الفطر (کوچنی اختر)، عید الضحی (لوی اختر) ، عرفه او عاشوری یې غوره کړي. بیا یې په ورځو کې عرفه (د ذالحجې لسمه) بهتره کړه. په شپو کې یې د برات شپه ، دقدر شپه د جمعې شپه او د اختر شپه غوره کړي بیا یې د قدر شپه تر ټولو بهتره کړه. مکه ، مدینه ، بیت المقدس او مساجد العشار یې غوره کړل او مکه یې بهتره کړه. په غرو کې یې أحد ، سینا ، ولکام او لبنان غوره کړل او د سینا غر یې منتخب کړ. په دریابو کې یې جیحون ، سیحون ، فرات او نیل غوره کړل او فرات یې منتخب کړ.

په میاشتو کې یې رجب ، شعبان ، رمضان او محرم غوره کړي بیا یې شعبان تر نورو بهتره کړه. شعبان ته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم میاشت ویل شوي ده. لکه څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر نورو پیغمبرانو فضیلت لري ، همدا راز دا میاشت (شعبان) تر نورو میاشتو افضله ده. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: شعبان زما (محمد ﷺ) میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ، رجب دخدای جل جلاله میاشت ده او رمضان المبارک زما د اُمت میاشت ده. شعبان دګناهو دلیري کولو میاشت ده او د رمضان میاشت مسلمانان پاکوي (له ګناهو څخه).

دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمان دی چې شعبان درجب او رمضان ترمینځ داسې میاشت ده چې دهغې دبزرګي (برکت) خلګو ته علم نشته. پدي میاشت کی دخلګو اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي ، نو ځکه زه خوښوم چې کله زما اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي او زه روژه لرونکی یم.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چې درجب میاشت پر نورو میاشتو دومره فضیلت لري ، لکه دقرآن کریم فضیلت پر نورو کتابو همدا راز دشعبان فضیلت پر نورو میاشتو دومره دی. لکه زما (محمد ﷺ) فضیلت پر نورو انبیاء کرامو علیهم السلام او د رمضان فضیلت پر نورمیاشتو دومره ده لکه دالله جل جلاله فضیلت پر تولو بندګانو. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

دبرأت دشپې فضیلتونه :

له ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها روایت دی: چې وایې ماله حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې څلور شپې داسې دي چې په تولوکي دخدایٔ جل جلاله درحمت دروازي خلاصې وي ؛ دلوی اختر شپه ، دکوچني اخترشپه ، دشعبان مینځنۍ شپه او دعرفي شپه پدي شپه د الله جل جلاله له لوري دخلګو دعمرونو ، درزق او دهغوی دحج په هکله احکام لیکل کیږي. (غنیة الطالبین ۳۲۲ مخ)

دبرأت شپې ته هم مبارکه شپه وایې چې پر بندګانو رحمت ، برکت او دخدای جل جلاله نعمتونه نازلیږي. له حضرت علي رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان په مینځنی شپه کی د دنیا او آسمانو خلگو ته دالله جل جلاله حکم کیږي ، هرمسلمان ته بخښنه کوي . بغیرله مشرک، کینه کونکي صله رحمي قطع کونکي او زانیې ښځې ځخه. (غنیة الطالبین ۳۵۹ مخ)

له حضرت انس رضی الله تعالی عنه ځخه روایت دی چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ځخه پوښتنه وشوه چې په روژو کی کومې روژې ښې (بهترې) دي ؟ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان روژې چې د رمضان المبارک د روژو د درناوي لپاره وي حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها وايې چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په نزد دشعبان ډیره خوښه ده ځکه چې دا رمضان المبارک ته نژدي ده.

له حضرت عبدالله رضی الله تعالی عنه ځخه ورایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم شخص چې دشعبان دآخیري دوشنبي روژه ونیسي ؛ الله جل جلاله دهغه گناه وربخښي ، یائې د دې میاشتې اخېري دوشنبه. داسې نه چې د دې میاشتې اخیري ورځ ځکه چې دعامو خلگو لپاره د رمضان المبارک ځخه یوه یادوي ورځې مخکې روژه نیول منع دی.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه ځخه روایت دی: چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د دې میاشتې نوم یې ځکه شعبان کیښود چې پدې کی ډیرې نیکی تقسیمیږي ، او د رمضان المبارک نوم یې ځکه کیښود چې پدې کی ټول گناهونه سوځل کیږي.
(غنیة الطالبین . ۳۵۴ مخ)

دبرأت دشپې ځانگړتیاوې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرأت دشپې ځانګړتیا داده چې پدي شپه کی له ماښام وروسته دالله جل جلاله تجلیات او توجهات ددنیا آسمان ته راځي (رالوزیږي).
او عام اعلان کیږي چې ایا کوم دبخښني غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم. ایاکوم دروزۍ (رزق) غوښتونکی شته چې زه رزق ورکړم ایاکوم مصیبت ځپلی شته چې زه ساتنه ورکړم. ،ایا داسې څوک شته؟
غرض داچې ټوله شپه دلوی خدای جل جلاله درحمت دربار خلاص اود عامي بخښني باران اوري ترڅو چې سپیدې راچوی (صبح صادق) او وروسته دا دربار تړل کیږي. که څه هم دا دربار ټول کال هره شپه خلاص وي هغه یوازې دشپې تر وروستي برخې پورې خاص دی. ددې شپې فضیلت دادی چې دلوی خدای جل جلاله درحمتونو دربار له لمر لویدو څخه شروع او تر سپیده داغه دوام لري. داهغه شپه ده چې پکی رحمتونه نه تقسیمیږي ، بلکه پوره پوره ونډه ورکول کیږي. لکن افسوس څومره نیکبخت دی هغه څوک چې له دې ونډې څخه برخه من شي..... شاید چې په سلو(۱۰۰٪) کی به یو یادوه هم وینښ نه وي؟
ددې میاشتې له نورو ځانګړتیاوو سره سره یوه ځانګړتیا دا هم ده چې څوک په آینده (راتلونکي) کال کی مړکیږي. پدي شپه کی یې دمرګ نیټه معلومیږي. نو پکار ده چې ددې میاشتې له ځانګړتیا سره سره په ښه عبادت مشغول شي ترڅو یې دژوند پریکړه (فیصله) په داسې وخت کي وشي چې په عبادت کی بوخت (مشغول) وي.
حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې ته په شعبان کی ډیرې روژې نیسې. ددې وجه څه ده؟
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته په ځواب کی وویل چې: پدي میاشت کی لوی خدای جل جلاله دهغه چا نومونه لیکي چې په راتلونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کی مړ کیږي ، زه غواړم چې زما دمرګ لیکنه په داسې حالت کی وشي چې زه روژه لرونکی یم. له دي څخه اشارهٔ معلومیږي چې دچادمرګ فیصله پداسې وخت کی وشي چې هغه په عبادت کی بوخت (مشغول) وي. له الله جل جلاله څخه ډیر امید ده چې ددې مرګ به هم دعبادت په حالت کی وي او انشاء الله خاتمه به یې هم په خیر اوبرکت وي. (فضائل الایام والشهور ۱۰۴مخ)

دامتحان (ازموینې) نیته

عن اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم شُعْبَانُ شَهْرِيْ وَ رَمَضَانُ شَهْرُ اللهِ.

ژباړه :له حضرت اسامه بن زید څخه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: شعبان زما او رمضان المبارک دالله جل جلاله میاشت ده.

تشریح : شعبان ته محمد صلی الله علیه وسلم خپله میاشت ویلې ، او خپل لورې ته دي منسوبه کړی له دې څخه وروسته دشعبان دمیاشتې دنورو فضائلو بیان ته اړتیانشته ځکه چې کومه میاشت دمحمد صلی الله علیه وسلم وي دهغې برترې او بهترې څرګنده ده . ددې میاشتې یوه ځانګړتیا داده چې پکی دبندګانو دټول کال عملونه (کړنې) دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي ، لکه څنګه چې دمحمد صلی الله علیه وسلم قول دی چې دشعبان میاشت کومه چې درمضان او رجب مېنځنۍ میاشت ده ورڅخه غافل دي خوپه هغې کی دټولو بندګانو اعمال دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي ، ځکه زه دا خوښووم چې پداسې حالت کی چې اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي شي چې زه روژه لرونکی یم.

(رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ په عامو مدرسو، ښونځیو او ټولو تعلیمي ادارو کی وینوچې زده کونکې په ټول کال کی چې زړه یې غواړي هغسې ګرزي. خوچې کله دکال په اخیره کی دټول کال دتعلیمې امتحان (ازمویني) وخت رانژدي شي ،له ټولو ښخه بې استعداده . بې شوقه او بې محنته (کوښښه) طالب العلم هم دټولو کتابونو په تکرار او زده کړه بوخت وي. غرض داچې دانسانې فطرت تقاضأ ده چې کله دکوم کار دنتیجې (پایلې) وخت راشي ټوله توجه یې همدې لورته وي. همدا راز اعمال دي ، دادنیا دانسانانو دهمیشنې ژوند ځای ندی انسانان به یکی دتل لپاره نه وي ، دالکه یو هوټل یاسرای دیوې ،دوو یاڅو ورځو دمسافرانه ژوند لپاره ده.

د « **الدنيا مزرعة الاخرة** » مشهوره مقوله خوبه تاسو هم اوریدلي وي ، ددې مطلب همدادی چې الله جل جلاله انسان دڅو ورځو دامتحان لپاره دې دنیاته رالیږلی دی ، چې وګوري چې څنګه عملونه کوي ، خپل عاقبت سموي ، که یې خرابوي. داسې هم نه ده چې الله جل جلاله انسان دې دنیاته هسې رالیږلی دی . بلکه هرکال دتېر وخت عملونه کتل کېږي. او دراتلونکي کال لپاره نوی ترتیب نیول کېږي. دبرأت میاشت دامتحان میاشت ده ، پدې کی دټول کال عملونه خدای جل جلاله ته وړاندې کېږي او دراتلونکي کال حکمونه صادرېږي. په تېرشوي حدیث کی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپل أمت ته ددې نکتې (باریکۍ) لارښوونه وکړه چې دا میاشت دتېرو اعمالو دنتیجې میاشت ده ، نوپه ځانګړي دول باید نېک (ښه) اعمال وشي ، لکه څنګه چې دنورو ازمینو (امتحانو) لپاره هلې ځلې کېږي باید پدې امتحان کی هم بشپړ کوښښ وشي ترڅو مخکې غلطۍ پوره شي او دکامیابۍ لورته دې مخ شي ، داسې نه چې یوازې محمد صلی الله علیه وسلم قول کړی ، بلکه خپله یې عبادت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو عملي تصوير يې زمونږ مخ ته ايښئ. له ګڼ شمير احاديثو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم په کومه اندازه په شعبان کی ډيرې روژې نيولې دي له رمضان څخه سوا دا خصوصيت بلې مياشتې ته نه ؤ حاصل. له ځينو روايتو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم به ټوله شعبان روژې نيولي کله به چې روژه راغله هغه به يې هم پيل کړه.

ددې لپاره چې امت يې کمزوری او له رمضان المبارک څخه يې برخې نشي ددې اجازه ورکړل شوه چې د شعبان په لومړۍ نيمايې کی روژې ونيسي او په نصف اخر کی استراحت وکړي چې د روژې (رمضان المبارک) لپاره تکړه (زورور) شي. د بشپړ شعبان د روژې د ممانعت وجه ضعف ده چې د رمضان په روژو کی کوتاهي ونکړي، ځکه که څوک زورور او تندرست وي ددې وس (طاقت) ولـــري چې دوې مياشتې پيوست روژې پرې کوم اثر نکوي او صحت ته يې کوم زيان نه رسېږي. نو ورته رواه (جائز) ده چې د شعبان او رمضان مياشتې مسلسلې روژې ونيسي. د محمد صلی الله عليه وسلم دقول او فعل ترمينځ تعارض نشته قول يې دامت لپاره او عمل يې د ځان لپاره. (فضائل ايام والشهور ۱۰۳مخ)

دبرأت شپه څه ده؟

داسلام دمقدسې عقيدې (توحيد) له مخې دزمانې هره لحظه، ساعت، دقيقه شپه او ورځ هره شيبه مبارکه او غوره ده په کومه لحظه کی دبې کاره او شر تصور داسلام خلاف کار دی، حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دحديث قدسي په واسطه ددې حقيقت انکشاف (څرګندونه) کړی ده چې دزمانې هرې لحظې ته ناخوښ او بد ويل منع دی، ځکه چې زمانه په حقيت کی دالله جل جلالـه دشان نوم، او الله جل جلالـه دبرکت، نيکبختۍ، سعادت فضيلت او بهترۍ په وجه دکومې مياشتې پر بلې مياشتې دځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو پر نورو ورځو . یا شپو پر نورو شپو ، آن دځینو ساعتونو پر نورو فوقیت او بهتري حاصله ده. او ددې قسم فوقیت او فضیلت دقرآن او حدیث په ذریعه ثابت دی. دکوم چې فضیلت بهتري او خواصې په قرآن کریم کی بیان شوی او په نبوي احادیثو کی هم بیان شوی دی داسې دي:
دمعراج شپه ، دبرأت شپه ، دقدرشپه او داخترونو شپې قرآن کریم دبرأت شپې ته (لیلة المبارکه) ویلې کومې ته چې حدیث شریف لیلة البرأت ویلې ده. او زمونږ په اصطلاح کی دبرأت په شپه مشهوره ده. دبرأت معنی په عربي ژبه کی دخلاصون او نجات ده. او دا داسې شپه ده چې الله جل جلاله دزیات شمیر انسانانو ګناهونه بخښي او دجهنم (دوزخ) له عذاب څخه یې خلاصوي. ځکه یې ددې شپې نوم لیلة البرأت (دبرأت شپه) کیښود .
بله داچې پدي شپه کی دانسان دژوند او دهغه دارتیاؤ دیوه کال لپاره فیصله کېږي. او دامبارکه شپه دشعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه ده کومه چې دخوارلسم تاریخ له مابنامه شروع کېږي بیا تر صبح صادقه پوري.
ددې شپې شرعي حیثیت دومره دی چې دبرأت شپه یوه سپېڅلي (مقدسه) شپه ده. پدي شپه کی به نبی کریم صلی الله علیه وسلم له عادت څخه زیات عبادت کاؤ. اودمړیو دمغفرت دد عاؤ لپاره به هدیرو ته تلي ، په دوهمه ورځ به یې روژې نیولي. دادبرأت دشپې دلمانځني اصل طریقه ده چې پدي شپه کی ترټولو زیات عبادت وکړي دخپلو ګناهونو دبخښني دعاوي وکړي او هدیرې ته ولاړشي دسنت طریقې مطابق دخپلو پلرونو ، نیکونو ،دوستانو ، قریبانو او عامو مسلمانانو دناارینه اوزنانه لپاره دبخښني دعاوې وکړي او په راتلونکي ورځ روژه ونیسي. (محمدرفعت "قاسمي")

دجبرائیل علیه السلام راتګ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حضرت ابو هريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې نبي کريم صلی الله عليه وسلم وفرمايل: چې د شعبان په مينځنۍ شپه کی حضرت جبرائيل عليه السلام ماته راغلی او ويې ويل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! خپل سر د آسمان لورته پورته کړه، ماهم سر پورته کړ آسمان ته مې وکتل. د جنت ټولې دروازې خلاصې وي په لمړنۍ دروازه کی يوه ملکه ولاړه وه ناري يې وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی رکوع (لمونځ) کوي هغه ته دي زيری (خوشخبري) وي په دوهمه دروازه کی يوې ملکې ناري وهلې چې څوک پدي شپه کی سجده کوي هغه ته دي زيری وي.
په دريېمه دروازه کی يوې ملکې ناري وهلې چې کوم شخص پدي شپه کی دعا کوي هغه ته دي زيری وي په څلورمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې پدي شپه کی څوک ذکر کوي هغه ته دي زيری وي. په پنځمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې څوک پدي شپه کی د خدای جل جلاله له ويرې ژاړي هغه ته دي زيری وي. په شپږمه دروازه کی ملکې ويل چې پدي شپه کی ټولو مسلمانانو ته زيری دی. په اومه دروازه کی ملکې ويل چې که څوک څه غواړي (غوښتنه به يې پوره شي) په اتمه دروازه کی ملکې ويل که څوک د مغفرت (بخښني) سوال کوي، سوال به يې قبول شي.
حضرت محمد صلی الله عليه وسلم فرمايي: له جبرائيل عليه السلام څخه مې پوښتنه وکړه چې دا دروازې به ترکومه خلاصې وي؟ ځواب يې راکړ چې د شپې له لمړنی بيا ترسپيده داغ (صبح صادق) پورې. بيا يې وفرمايل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! پدي (د برأت پنځلسمه) شپه کی الله جل جلاله د دوزخ له اوره دومره خلک خلاصوي څومره چې د بني کلب د بوزو ويښتان دي. (غنية الطالبين ۳۲۲ مخ)

په عربو کی د هرې قبيلې د يرې بوزې وې خو د کلب قبيلې ډيرې زياتې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بوزو پرصورت (بدن) باندې چې څومره ویښتان دي له دې څخه زیات شمیر مسلمانان د دوزخ له اوره څخه خلاصیږي. (له دې مثال څخه هدف ډیروالی دی چې دیوې بوزې څومره ویښتان وي او د داسې بې حسابه بوزو به څومره ویښتان وي چې له دې څخه هم زیاتو کسانو ته لوی خدای جل جلاله مغفرت کوي. (محمد رفعت «قاسمي» غفرله الباري)

دبرأت شپه ولې مبارکه (سپېځلې) ده ؟

کومه شپه چې راتلونکې ده (د شعبان پنځلسمه) ددې په هکله ډیر فضیلتونه راغلي دي. نوځکه ورته مبارکه شپه ویل صحیح ده، که څه هم په احادیثو کی د مبارک لفظ ندی راغلی لکن په قرآن کریم کی راغلی دی. که څه هم دا تفسیر متحمل دی خو دې شپې ته د مبارکې لقب ورکول کوم تاوان نه لري ځکه چې برکت په حقیقت کی د کثرت نفع (ډیري فائدي) ته وایې. نو چې د کوم شي ډیره فائده ثابته وي نو مبارک ورته ویل صحیح دی. کوم فضیلتونه چې په احادیثو کی ددې شپې راغلي دي زیاته نفع (فائده) ور څخه ضرور ثابته ده نو مبارکه ورته ویل صحیح ده. ګواکه د مبارک لفظ ندی راغلی ،لکن په قرآن کریم کی آیة دی:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

ژباړه :- موږ دا قرآن په یوه برکتناکه شپه کی نازل کړی ، بېشکه چې موږ بیروونکې یو. پدې شپه کی د هر امر حکیم (د حکمت کار) فیصله کیږي.

یعني دا هم یو برکت دی چې پکی د ټولو کارونو فیصله کیږي. په ټولو امورو کی ټول شیان داخل دي یوازې لمونځ او روژه نده. بلکه د دنیا کارونه هم پکی شامل دي. د مثال په توګه دیوه کښت به دومره حاصلات کیږي ،جنګ به کیږي ،بریٔ (فتح) یا ماتې به کیږي. دونه او به به وار وي ،د مرګ ،ژوند ،کوزدې ،واده (نکاح) او د نورو شیانو فیصله او انتظام به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي. داټول شيان په برکت کی داخل دي ځکه دايو ډول برکت دی او دوهم ډول برکت ديني دی چې په احاديثو کی ذکر ده.

کله چې د شعبان د مياشتي پنځلسمه شپه شي او ماښام الله جل جلاله د دنيا آسمان راکښته شي ،داد دي شپې دخصوصيت وجه ده. ځکه چې هره شپه له نيمې شپې وروسته لوی خدای جل جلاله د دنيا آسمان ته تشريف راوړي اوپر بندګانو د رحمت نظر کوي. يعني په نوروشپوکی له نيمائې وروسته او په دې شپه کي له ماښامه څخه د خداي جل جلاله د رحمت نزول کيږي ، داهم يوه د برکت وجه ده د دې شپې قدر به هغه څوک کوي ، چې له الله جل جلاله سره ئي بي پايه مينه وي ځکه چې د دې شپې هره لمحه غنيمت ده او هر حبيب د خپل محبوب توجه ډيره قدرمنه ګڼې . خود برات او قدر په شپه داد يدار (توجه) ټوله شپه وي. (التبليغ ۲۲مخ ۸ټوک حضرت مولانا تهانوي صاحب

دبرات په شپه کي دخداي جل جلاله نظام

حضرت عکرمه رضی الله عنه له ابن عباس رضی الله عنه څخه د دې ايت تفسير داسې نقلوي: چې په دي ايت کي چې د کومې شپې ذکرشوی هغه د شعبان مينځنی شپه ده په دې شپه کي هر مهم کار (امرحکيم) جلاکيږي ، په دې شپه کي الله جل جلاله د کارونو تدبير کوي ، مړه کيدونکي خلګ له ژوندو څخه جلا کوي ، کوم خلګ چې په راتلونکي کال کی مري په دي شپه کي د هغوي نومونه جلا کيږي . ګواکي د هغوي فهرست په دي شپه برابريږي ، د کومو خلګو چې د بيت الله شريفي سفر(حج) په نصيب وي د هغوي نومونه جلاليکل کيږي ، او کوم زيادت او کمبود پکي نوي ، د حکيم ابن کيسان رحمة الله عليه وينا ده چې د شعبان په مينځني شپه کی الله تعالی پر مخلوق باندي نظر کوي ، او څنګه چې لوی خدای جل جلاله داخلګ پاک کړي تر راتلونکي کاله به داسې پاک (معصوم) وي ، له عطاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن يسار رحمة الله عليه څخه روايت دي چې دشعبان په مينځنۍ شپه کې دخلګو ټول کال اعمال الله جل جلاله ته وړاندې کيږي ، چې يو څوک په سفر ځي يا نکاح کوي ، خو الله جلا جلاله دهغوي نومونه دژوندو له فهرست څخه راباسي ، يعني دبنده چې څنګه اراده وي خو الله جل جلاله ورته مرګ ليکلی وي ، (غنية الطالبين ۳۲۱مخ

دملائکو اخترونه

لکه څنګه چې په ځمکه کښې پرمسلمانانو دوه اختره دي همدا رنګه په اسمان کښې پرملائکو هم دوه اختره دي دمسلمانانو اخترونو کچنی اختر (دشوال اول تاريخ) او لوی اختر (دذي الحجي لسم) ورځې دي ، اودملائکو اخترونه دبرات اوقدر شپې دي.

دملايکو اخترونو څکه دشپې دي چې هغوی ويديږی نه اودمسلمانو اخترونه ځکه دوځې شول چې هغوی ويديږی. (غنية الطالبين) ص ۳۲۳ ۳۲

دمرګ اوژوند پريکړه

له حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څخه روايت دي: چې حضرت محمدصلی الله عليه وسلم له ماڅخه پوښتنه وکړه: ايا ته خبره يې چې په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کښې څه کيږی ؟ ما ورته وويل يا دالله تعالی رسوله ! زه نه يم خبره ، ته راته ووايه چې څه کيږی ؟ حضرت محمدصلی الله عليه وسلم وويل : چې دانسانانو هرهغه څوک چې په راتلونکی کال کښې پيداکيږی دهغه دپيدائښت نيټه معلوميږی ، اوکوم څوک چې په اينده کال کښې مري په دې شپه کښې يې دمرګ نيټه ليکل کيږی اوپه دې شپه کښې دخلګو عملونه پورته (خداي جل جلاله ته) خيژی اودبندګانو روزې (رزق) کښته راځی (معلوميږی) حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وايې : چې ماپوښتنه وکړه ای دخدای جل جلاله رسوله ! آيا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخص بغیر دخدای تعالی له رحمت نه جنت ته نشی داخلیدلای هغه صلی الله علیه وسلم راته وویل: هو هیڅوک هم بې د خدای له رحمت څخه جنت ته نشی تللای نبی کریم صلی الله علیه وسلم داالفاظ دری واره مکرر کړل مابیا وویل چی ته هم بیله اجازی دخدای تعالی نشی جنت تلای ؟ ده په خپل تندی مبارک لاس کښېښود وي ویل: هو زه هم دخدای جل جلاله له رحمت څخه بغیر جنت ته نشم تللای داالفاظ هم هغه درې واره تکرار کړل .

تشریح : په دنیا کښی چی څومره انسانان پیدا کیږی یا مړه کیږی ډیر مخکې لا دهغوئ دپیدائښت او مرګ په اړه فیصلې په لوح محفوظ کښی درج (ثبت) دي لیکن هرکال دبرات دمیاشتې په پنځلسمه شپه کښی دوخت تعین کیږی چی څوک په دې کال کښی مري اوڅوک پیدا کیږی (دعملونو دختلو) مطلب دادی چی په دي کال کښی چی بنده کوم اعمال کوی نیک یا بد په دې شپه کښی لیکل کیږی لکه څنګه چی په حدیث شریف کښی راغلی دي چی په دي شپه کښی مرګ اوژوند لیکل کیږی اودکوم چاچی دحج نصیب وي هغه هم لیکل کیږی .لکه چی حضرت عائشې رضی الله عنها واوریدل چی کوم عملونه چی په راتلونکی کال کښی یې بندګان کوئ نیکل کیږی دا پوه شوه چی جنت ته دخول هم محض (خاص) دالله جل جلاله تر مهربانی تعلق لری .لکه څنګه چی غواړی په خپل فضل اوکرم سره یې جنت ته داخله وي ، اوکه یې خوښه شوه نه یې داخلوی .دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قیمتی وینا ددې ایت کریم سره خلاف نه ده (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یعنی داجنت هغه ده چی تاسوته دهغه څه(ددنیا داعمالو) په بدل کی درکړل شوی دي چی تاسو به هغه کارسرته رساوو. (پاره۸،رکوع۱۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې ښه (نیک) اعمال دجنت دداخلیدو ظاهري سبب دي ،لکن حقیقي سبب دالله جل جلاله فضل . کرم اومهرباني ده . نه نیک اعمال) . بیا هم نیک اعمال دلوی خدای جل جلاله فضل اوکرم دي که له چاسره دلوی خدای جل جلاله مرسته نه وي نوهغه به څنګه نیک اعمال وکړي ؟نیک اوصالح اعمال بنده هغه وخت کوي چې دالله تعالی فضل اوکرم دهغه رهنمائي وکړي له دې ټولو شواهدو سره سره بیا هم ویلی شو چې جنت ته تګ یوازې دالله تعالی پر مهرباني باندې موقوف دي بعض علما وایي چې جنت ته دخول محض دالله تعالی درحمت نتیجه (پایله) ده اوپه جنت کښې مختلفې درجې داعمالو پر ډیروالي اوکم والي پورې تعلق لري .یعنی وجنت ته داخلیدل خو دالله تعالی رحمت موقوف دي ، اواختلاف دمرتبو بیا تراعمالو تعلق لري (داعمالو مطابق درجې دي)

(مظاهر حق جدید ص۲۰۰ ج۲)

په کال کې دمنظورۍ شپه

نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي چې هر بني آدم (انسان) چې په آینده کال کښې پیداکیږي . پدې میاشت کښې دهغه نوم نیته لیکل کیږي اودبني آدم هرشخص چې په آینده کال کښې مړ کیږي په دې شپه کښې یې نوم اونیته لیکل کیږي . دانسانانو اعمال پورته خیژي (خدای تعالی ته وړاندې کیږي) اودهغو بې چې څومره روزي په نصیب وي هغه راکښته کیږي (لیکل کیږي) .

تشریح : ددنیا دټولو حکومتونو دستور دي چې دخپلو وسائلو اوپالیسو مطابق یوکال مخکې داخراجاتو اوصادراتو لست جوړوي په دې کښې دپارلیمان (ولسي جرګه) او وزیرانو په میاشتو ناستې اومجلسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شورى) وي .دالست يې دحكومتي كارونو لپاره رهنما هم وي له دينه داهم معلوميږي چې په راتلونكى كال كښې څونه اندازه ترقي كيږي.
همدا راز دشعبان دڅلورلسم او پنځلسم تاريخ په مينځ كښې لوى خداى جل جلاله هر كال دخپل لوى اوپراخ حكومت لست برابر وي چې دالست دانسانانو دژوند پر هر اړخ محيط وي .په دې شپه كښې ددې فيصله هم كيږي چې څونه خلگ به دنيا ته راځي اوڅونه به له راتگ نه وروسته له خپل عمل سره ځي ، اوڅومره خرڅ به كيږي اوله چانه به څومره بيرته اخيستل كيږي .دشعبان په پنځلسمه شپه دلوى خداي جل جلاله له حكم سره برابر له هغه څه نه چې په اوله ورځ يې فيصله شوى . ديوه كال داعمالو (لست) به دخداى تعالى امين مخلوق اومقربو ملائيكو جبرئيل، ميكائيل ، اسرائيل اوعزرائيل عليهم السلام ته حواله كيږي په دې دنيا كې به هغه څه كيږي څنگه چې ملائكو ته سپارل شوى دي.

دغوښتنې دوړاندې كولو وخت

تاسو به لېدلى يا اوريدلي وي كله چې ديوه مملكت كلني حساب دوړخى دټول ملک په اړوند دمختلفو شعبو دمطالبو عارضې حكومت ته وړاندې كيږي ، اودخپلو ضروورياتو دپوره كولو لپاره حاضريږي، همدا شان كله چې لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دژوند په اړه يوه لائحه ترتيبوي نوټول بندگان بايد دلوى خداى جل جلاله په حضور كښې حاضر شي ترڅو هريو ورته دخپل حاجت وړانديز وكړي لكه څنگه چې حكومتونه دخپلو عامو مطالبو ملحوظ وي اوبيا دهغوى دضرورت مطابق لست جوړوي ترڅو يې مشكلات په بشپړه توگه ختم شي . همدا شان لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دوعاوې اوري اوبيا دهغوى ددعاوو مطابق خپل رحمت وربانديې كوي څكه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الاکذا حتی یطلع الفجر

(الترغیب-۳۲مخ۲ټوک .تفسیر روح المعاني ۱۰۲مخ۱ټوک)

ترجمه : له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلي دي: کله چې دشعبان پنځلسمه شپه شي تاسو باید عبادت وکړی او په راتلونکی ورځی یې روژه ونیسئ ځکه چې لوی خدای جل جلاله له لمرلیدو وروسته ددنیا آسمان ته راکوزیږي او الله تعالی وایي چې آیا کوم دبخښنې غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم آیا کوم درزق غوښتونکي شته چې زه رزق ورکړم . اوآیا کوم دمصیبت زده شته چې زه یې مشکلات ورته حل کړم . اوداسې نور......... اوداواز ونه ترصبح صادق پورې وي.

دغوښتنې مضمون

له دوعا څخه علاوه دشعبان په پنځلسمه شپه کښې دعبادت اوپه راتلونکي ورځ کښې دروژې نیولو هدایت شوی دي موږ چې کله حکومت ته عارضه وړاندې کوو نو په الفاظو . جملو اومضمون کښې دعاجزۍ اظهار کوو. نوبیا کله چې موږ دخدای تعالی دربار ته ددعاو وړاندیز کوو چې الله تعالی دټولې دنیا دپاچاهانو پاچا اومالک حقیقی دي نو لازمه چې ورته په هرحالت کښې عجز او زاري اختیار کړو اودخپلې کمترۍ او دلوی خدای جل جلاله دلویې اظهار وکړو اوپه عاجزۍ سره عارضه ورته وړاندې کړو زموږ داعجز او زارۍ دټولې شپې پرعبادت دلالت کوی .اوله احادیثو څخه ثابته ده کله چې بنده په عجز او زاریو دلوی خدای تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضور کښې لاس په دوعا شي دلوی خدای جل جلاله رحمت په جوش راځي اودبنده دادوعا انشاء الله قبلیږی .ای مسلمانانو ! اوس لاهم وخت شته چې څه خطاګانې درنه شوی باید داسې نیک اعمال وکړو چې دهغې کفاره شي . اوچې کوم وخت راتلونکی وي دلوی خدای جل جلاله د رحمتونو لمن وغوړوي دشعبان مبارکې شپې چې تیر شوی اوپه هغې کښې چې موکوم ناوړه رسمونه کړي وي لکه اورلګول یا داسې نور دهغې په وجه مه مایوسه کیږی (راشی دلوی خدای جل جلاله دربارته ! په دې شپه کښې دلوی خدای جل جلاله دربار ته رجوع وکړئ، غمجن کیږی مه . له پښیمانی سره راشئ دلوی خدای جل جلاله په دربار کې اوښکې وبهوئ ، تاسو وګورئ چې خدای جل جلاله له تاسونه راضی دي ، نور هم دهغه درحمت انتظار وکړئ نن یوازې او یوازې دخدای تعالی درحمت ضرورت دي دلوی خدای تعالی لورته رجوع وکړئ که چیرې یو قدم دخدای تعالی په لار کښې واخلئ ، دخدای تعالی له لورې به لس واره پرتاسو دخدای تعالی رحمت وشی .همدا شان یدې مبارکه شپه کښې چې چیری دخدای تعالی په حضور کښې دوعا کوی نوباید وتولو دوستانو ، قریبانو ،ملګرو ، اولیاء کرام اودعامو مسلمانانو لپاره هم دمغفرت دوعاوې وکړئ دخپلو اولادو لپاره هم دوعاوې وکړئ . که چیری ممکنه وې هدیرې (مړستون) ته لاړشئ دقبرونو زیارت پرسنت طریقه وکړئ اودپنځلس تاریخ روژه هم ونیسئ .اوکه چیری دا ممکن نه وي لږ ترلږه خپل ځان او اولاد له ګناهونو ، خرافاتونه وژغورئ لکه څنګه چې الله تعالی وایې:

(یَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (/ التحریم /پاره/ ۲۸)

ای دایمان خاوندانو ! خپل ځانونه اواولاد له اوره څخه وساتئ

(ترجمه: شیخ الهند ص ۷۴۳ مولانا محمد رفعت قاسمی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر دشپې دپټوالي حکمت

دبرات دشپې په ښکاره والی اودقدر دشپې په پټوالی کښې دالله تعالی حکمت دادی چې دقدر شپه دلوی خدای تعالی درحمت دنازلیدو . دګناهونودبخښنې اوله دوزخ څخه دخلاصیدو شپه ده لوی خدای جل جلاله ځکه داشپه پټه کړې ده ترڅو چې خلک یوازې ددې شپې پرعبادت بسنه (اکتفا) ونکړي ، اونور عبادت پرې نږدي.

دبرات دشپې دښکاره والي حکمت

دبرات شپه (دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه) لوي خدای جل جلاله داشپه ښکاره کړې ده ځکه چې داشپه دقضاوت اوحکم . دغضب اورضامندی ،دقبلیدو اوردیدو ، دنن دیوالی اولېریوالی ، دنیکمرغی اوبدبختی ، دکرامت اوپرهیزګاري شپه ده په دې شپه کښې ځینې نیکمرغه اوځینې بې رتل کیږی څوک دښو کارونو په وسیله سو بمن(کامیاب) کیږی ځینی بیا دبدو کارو په بدله سره خوار او ذلیل کیږی. څوک دبرکت اوکرامت خاوند کیږی . ځینې نور بیا له دینه بې برخې کیږی چاته دنیکو عملونو ثواب ورکول کیږی اوځینو ته بیا زجر ورکول کیږی ډیرخلک په ښارونو کښې په کار اووظیفه مشغول وي خودخدای تعالی په نزد بې دکفن تیاری کیږی . دځینو بیا دقبر تیاری کیږی ، خوهغوی ددنیا په خوښیو بوخت وي ځینی بیا په تکبر ، خندا اوساتیری بوخت وي ، لکن دهلاکت وخت یې نژدې وي په ډیرو دنګومانیو ښکلا ختمه وي ، خوژر ده چې مالک یې پناه اوخوړو ته لاړ شي ځینی بیا دثواب په تمه وي . لیکن پر دوئ عذاب نازلیږی .ځینی بیا دښه زیری (بشارت) په امید وي لکن دوئ ته تاوان رسیږی ډیر بیا دجنت په تمه وي خو دوئ ته دوزخ ورنصیب کیږی .څوک بیا د یوځای والی په تمه وي ، لکن دهغوی بیلتون په برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږي ځینې نور بیا د پادچاهۍ د ورکیدلو په امید وي ، خودهغوی تباهي په برخه وي . (غنیۃ الطالبین ص ۳۶۳)

دوینوالی څوارلس شپې

دټولو علماؤ کرامو پدې اتفاق دي چې دکال په دغو څوارلسو شپو کښې وېښتوب اوعبادت پکارده

(۱) دمحرم دمیاشتې لمړۍ شپه
(۲) دعاشورۍ شپه
(۳) درجب دمیاشتې لمړۍ شپه
(۴) درجب مینځنۍ شپه
(۵) درجب اوویشتمه شپه
(۶) دشعبان (برات) مینځنۍ شپه
(۷) دعرفې شپه
(۸) دکوچني اختر شپه
(۹) دلوی اختر شپه
(۱۰) دروژې دمیاشتې لمړۍ
(۱۱) یوولسمه
(۱۲) دولسمه
(۱۳) دیارلسمه
(۱۴) اودروژې داخیرۍ لسوتاق شپې یوویشتمه ، درویشتمه ، پنځه ویشتمه ، اوویشتمه ، اونه ویشتمه شپه .

همدا راز دعلماء کرامو پر دي هم اتفاق دي چې په دغو اوولسو ورځو کښې عبادت کول هم باعث دډیر ثواب دي . دعرفې ورځ . عاشورۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمحرم دمیاشتې لسمه) ورځ ، دبرات دمیاشتې مینځنی ورځ ، دجمعې ورځ ، ددواړو اخترو ورځې ، دذالحجې لس معلومې ورځې اودتشریق ورځې (دذالحجی یوولسم ، دوولسم اودیارلسم تاریخ)
په دي ټولو ورځو کښی دجمعې ورځ او دروژې دمیاشتې دټولو ورځو په هکله ډیر ټینګار شوی دي.

نوټ : درجب دمیاشتې په لمړی ورځ پورته شئ عبادت وکړئ اوپه ورځ یې روژه ونیسئ ددواړو اخترونو په شپو عبادت و کړئ . لکن په ورځو کښی یې روژه مه نیسئ دبرات (شعبان) په مینځنی اودعاشوری په شپو کښی عبادت وکړئ اوپه ورځو کښی یې روژه ونیسئ. (غنیة الطالبین ص ۳۴۱)
حضرت ذوالنون مصری رحمة الله علیه وایې چې درجب میاشت دبدیو دختمیدو لپاره اودبرات (شعبان) میاشت دعبادت کولو لپاره ده لکه څنګه چې دروژې میاشت دکرامتونو دلیدلو لپاره ده په رشتیا چې کوم شخص بد اعمال نه پریږدي . دلوی خدای تعالی بندګي اواطاعت ته غاړه نه ږدي اودلوی ښېتن کرامتونه ته منتظر نه وي همدا شخص له دعبث کارونو له کوونکو څخه ده همداراز دذوالنون مصری رحمه الله وینا ده چې درجب میاشت دکښت کرلو میاشت ده یعنی په رجب کښی کښت کرل کیږی په شعبان کښی اوبیږی اوپه روژه کښی یې حاصلات اخیستل کیږی ،ظاهره ده چې حاصل اخیستونکی هغه څه ریبي کوم چې یې کرلې وي همداراز څوک چې څه کوي دهغه بدله به ورکول کیږی کوم څوک چې خپل کښت ضائع کوی دریبلو په وخت کښی به له پښیمانتیا سره مخامخ کیږی ، ددې پایله (نتیجه) ضرور بده وي. (غنیة الطالبین ص ۳۳۹).

هره شپه دلیلة القدر (دقدر شپه) ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې لیلة القدر دلغوی معنی په لحاظ مراد شی : نو هره شپه لیلة القدر او دقدر وړده . ځکه چې هره ورځ نعمت او هره شپه دولت (شتمنی) ده .په حدیث شریف کښی راغلی دي چې هره ورځ دنیمې شپې نه وروسته الله جل جلاله ددنیا (اول) اسمان ته تشریف راوړي او دبندګانو ولور ته متوجه کیږی او دنیازمونږ کور دي اوځمکه موفرش ده ګواکه لمړی اسمان ددنیا بام دي او دخونې بام دخونې جزوي لکه چې الله تعالی زمونږ کور ته تشریف راوړي او دانیکمرغی موپه برخه کیږی چې دپاچاهانو (شهنشاه) هره ورځ زمونږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي .مونږ ته متوجه کیږی او دنیکیوژمنه (وعده) راسره کوي .دخدای تعالی یوې بلی مهربانی ته خیر شئ : که چېرې مونږ دکوم ملګری دروازې ته ورشو خصوصا دیومرید (شاګرد) کورته ورشو . خودهمدې کور خلک له مونږ سره خبري ونکړی بنکاره خبره ده چې مونږ به مایوسه کیږو که مایوسه هم نه شو دومره ګیله خو به ضرور وکړو چې مونږ کورته درغلو خو تاسو راسره خبرې و نه کړي .

که چېرې دکور خلک ویده وي ، نو وبه وایو چې د اخنګه خوب دي چې زمونږ دورتګ یې کوم تصور ونکړ (مطلب داچې څومره تعلق زیاتیږی هغومره ګیله زیاتیږی) او که چېری دخطه په واسطه سره لمړی خبر ورکړل شی چې په نیمه شپه کښی زه درځم پدي صورت کښی خو دي مریدانو ته دخوب اجازه هم نشته .او اوس دلوی خدای جل جلاله معامله وګوریٔ له دې سره سره چې دهغه الله جل جلاله حقوق واقعي اویقیني دي لیکن دخپل راتګ له خبر نه وروسته راځي اومونږ ویده وینی خوبیا هم نه ناراضه کیږی اووایې چې دي بنده یومستحب کار پري اینبی دي او الله تعالی مونږ ته دبې همتی لقب نه راکوی سبحان الله څومره دمهربانی خاوند دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت مولانا اشرف علی تهانوی دبیان خلاصه داده: که چېری مور دکوم ملګری یامرید کورته ورشي او هغه له مور سره خبری ونه کړی مور به څومره خوابدي او په غصه شو .خو الله تعالی زمونږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي او مونږ په خوب ویده وینی بیاهم هغه الله تعالی له مونږ څخه نه ناراضه کیږي ددې مهربانی تقاضا خو داده چی مونږ هرڅه کولاي ددي لپاره چی الله رب العزة هیڅکله ناراضه نه شی دلوی خدای تعالی په حضور کښی هروخت عاجزی کول پکار ده .لنډه داچی هره شپه دقدر شپه (لیلة القدر) ده په دي معنی چی الله تعالی هره ورځ زمونږ ولور ته په رحمت سره توجه کوی. (التبلیغ ص۳۰ ج۸ حضرت تهانوی(رح)).

دبرات په شپه کښی درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل

دځینو علماؤ په نزد ددې شپې یوه ځانګړتیا داهم چی هدیرې (مړستون) ته تلل هلته دټولو مسلمانو روح ته دمغفرت دعاکول او څه حصه دالله تعالی دکلام (قران) لوستل ثواب یې مړو ته وربخښل سنت دي حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې یوه شپه (پنځلسمه دشعبان) وه زما وارو چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم زماخونې ته راغي کالې یې کښل چی لایې پوره کښلی نه وو بیرته یې واغوستل او ولاړشو ماورباندي بدګمانې وکړه هسې نه چی دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړشی ، زه هم دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په وروسته پټه پټه ورپسې ولاړم ، چې کتل مې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دمسلمانو ښځینه نارینه اوشهیدانو ته دوعا کوله .اومایه خپل زړه کښی وویل چی زما مور اوپلار دي ترتاقربان وي ماخه مکر کوئ اوته څه کوې بیا بیرته راهي شو اوزما کوټی ته راننوت اوویې ویل : ای عائشې !ولی دي دومره ساه وکښه ؟ماورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل :ای دخدای تعالی رسوله ! زمامور او پلار دي تاقربان وي ، ستا په تګ سره ما ته دابدګمانۍ راپیداشوه هسې نه چې دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړ شې نوزه هم درپسې لاړم ترڅومې ته په جنت البقیع کښې په دوعا ولیدلی .حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په جواب کښې راته وویل ! ای عائشې ایا ستا داخیال وو چې الله تعالی اودهغه رسول به ما سره ظلم وکړی؟ ، ماته حضرت جبرائیل راغی اوویې ویل چې نن دشعبان پنځلسمه شپه ده نن الله تعالی دبنو کلب دقبیلې دوزو دروزغنو (وینښتانو) په اندازه (دبنو کلب ترټولو ډېرې وزې وې) مخلوق له جهنم (دوزخ) څخه ازادوي .

البته :په مشرک ، حاسد (کینه کوونکی)صله رحمی قطع کوونکی ، ترپښو لاندی دپایڅو ځړونکي ، دمور اوپلار نافرماني کوونکی اودهمیشه شراب څښونکی باندی د رحمت نظر نه کوی .لدې وروسته نبی کریم صلی الله علیه وسلم کالی وکښل اوویې ویل چې ای عائشې آیا نن شپه دعبادت کولو اجازه راکوی ؟ (اجازه یې ځکه غوښتله چې د محمد صلی الله علیه وسلم عادت داوو چې دشپې په څه حصه کښې به یې عبادت کاوو اوپاتې برخه به یې داستراحت او دخپلو بیبیانو دطبعیت سمولو لپاره امعلومه وله چې په دې شپه کښې یې امکان نه وو) حضرت عائشة رضی الله تعالی عنهاوایې ما ورته وویل هو زما مور اوپلار دې ترتاقربان وي هغه وو چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر لمانځه ودریدی اویوه داسی اوږده سجده یې وکړه چې زما خیال شو هسې نه چې دمحمدصلی الله علیه وسلم ساه ختلې وي او روح یې قبض شوی وي زه ورولاړه شوم اودحضرت محمدصلی الله علیه وسلم پر تلو می لاس ورکښیښود دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په پښو کښې یوقسم حرکت وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه پرې مطمئن شو (دڅوبند مې يقين شو) اوحضرت محمد صلى الله عليه وسلم په سجده كښې د االفاظ ويل
١اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك جل وجهك لااحصى ثنا ً عليك انت كما اثنيت على نفسك

ژباړه :زه ستا له غضبه ستا په عفوسره پناه غواړم اوستادناراضيتوب څخه پنا غواړم ستا په رضامندى سره اوزه له تاڅخه (ستادعذاب څخه پناه) غواړم ستا په مهربانى سره .ستا ذات لوى اوعالى دي ، زه ستا تعريف اوثناء نه شم ويلاى لكه څنگه چى ته ثنا وايې پرځان خپل .حضرت عائشة رضى الله عنها وايې چى له حضرت محمدصلى الله تعالى عليه واله وسلم څخه پوښتنه وكړه چى دادوعا څه فضيلت لرى ؟حضرت محمدصلى الله تعالى عليه واله وسلم په خو اب كښې راته وويل : اى عائشې ! دادوعا زده كړه اونوروته يې هم ورزده كړه . ماته جبرائيل عليه السلام دادوعا راښوولى ، اوزه دادوعا په سجده كښې بيا بيا وايم (رواه البيهقى).
لدى تفصيل څخه به تاسوته ددې مباركې شپې دستور (كړنلاره) معلومه شوې وې اودابه هم درته معلومه شوې وې چې په دې شپه كې بايد څه وكړو ؟څنگه عبادت وكړو څنگه هد يرې ته لاړشو اوهلته څه وكړو اوچى وروسته كورته راشو په عبادت مشغول شو دهغې طريقه ددې ټولو اعمالو كولو سنت طريقې به درته معلوم شوې وې. (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۳).

دحضرت عائشة (رضى الله تعالى عنها) بزرگې

دحضرت عائشې رضى الله تعالى عنه دخواب حاصل دادې اى دخداى جل جلاله رسوله نعوذبالله چى الله جل جلاله اودهغه رسول به لماسره دظلم معامله كوى .خوزما فكر داوو چى الله تعالى به درته حكم كړې وي ، يابه تاسو دخپل اجتهاد له مخې دكومې بلې بې بې كوټې ته ځئ علامه ابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجر رحمه الله دحضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) ددې جواب په باره کې وايي چې خدای ناکرده (خدای مه کړه) که چېرې حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په څواب کښې نعم (هو) ویلې واي نوخبره به ډیره باریکه شوی وای . آن داچې داځواب به کفر حساب شوی وای لکن حضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) له ذهانت څخه کارواخیست ځکه یې خپله عاجزی اوعذر ښکاره کړ.بیا حضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم دولاړیدو وجه بیان کړه چې دشعبان په پنځلسمه شپه ددنیا اسمان ته تشریف راوړي ، اویوبې پایه رحمت پرخپلو بندګانو کوی چې دبنوکلب دوزو دوزغنو (وړیو) په برابر خپل بندګان ددوزخ له اوره څخه ازاد وي ، نوځکه چې داوخت دلوی خدای جل جلاله دمهربانې اواحسان وخت دي ځکه ماوغوښتل چې په دي مقدس اومبارک وخت کښې دخپل امت لپاره دمغفرت دوعاوې وکړم هغه وو چې جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړم هلته له لوی خدای جل جلاله څخه په مغفرت مشغول شوم. (مظاهر حق جدید ص۱۹۵ج۲)

دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی

لوی خدای جل جلاله زموږ پر بدعملې اوبدکارې ښه عالم (پوه) دي په کومو ورځو کښې چې دبنده لپاره دډیر عمل کول ضرورت وي په هغو ورځو اوشپو موږ لا په ډیرو ګناهونو کښې بوخت یو موږ دا ښه زده کوو چې دبرات په پنځلسمه شپه کې پورته کیدل ضروري دي لیکن داځای موهیر کړی چې ولی ؟ اوڅنګه پورته کیدل ضروري دي ؟ دخدای جل جلاله درضا اوخوشحالولو لپاره نه ، دخپلو ګناهونو څخه دتوبې کولو لپاره نه ، خدای جل جلاله درحمتونو څخه دبرخې اخستلو ، دخپلې عمل نامې څخه دګناهونو دپاکولو لپاره نه بلکه دخدای تعالی دقهر اوغضب دحاصلولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دخپلو ګناهونو دبېرولو لپاره ، دخدای جل جلاله دنعمتو څخه دځان لېرې کولو ، دخپلې عمل نامې دتورولو اودنیکیو ختم کولو لپاره (الا ماشاء الله) ای مسلمانانو ! غور اوفکر وکړئ ! غوږونه خلاص کړئ او واورئ ! لکه څنګه چې لوی خدای جل جلاله رحیم (رحمت کوونکی) اوغفار (بخښونکی) دی همداشان جبار اوقهار هم دی داسی عمل کول خودخدای تعالی په رحمتونو دملنډو وهلو سره برابر دي اولکه څنګه چې په ښو وختو کې داعمال صالحه (نیکو عملو) اجر زیاتیږی ، همداشان دبدوکارو ګناهونه هم زیاتیږی. تاسو فکر وکړئ که چیرې یوپاچا خپل فوځ ته امر اواعلان وکړي ، چې سبا د(یوه معلومه ورځ) فلانکې ګروند ته دفوځی ازمویښې لپاره راشئ ، خپلې فوځې تجربې ښکاره کړئ ، دپاچاه له لورې به انعامونه درکړل شی اوفوځیانوداخبره واوریدله میدان (ګروند) ته حاضر شول خودفوځی ازمویښې لپاره نه دفوځی شجاعت کمالات ، دهرکلې اودفوځې قربانی دښکارولو لپاره نه بلکه دبټاتیری لپاره آیا پردي به پاچاه غصه نشی ایا ددې پرځای چې فوځیانو ته انعامونه ورکړی لعنت اوسرزش به ورنکړی ؟ خامخا به یې ورکوی . غور اوفکر وکړئ په کومه طریقه چې موږ دبرات شپه دخدای تعالی په حضور کوم عملونه کړی ،آیا دخدای تعالی قهر اوغضب به له هرلوره پر موږ نشی نازل ، آیا ذاموږ دخدای تعالی پررحمتو پسخند نه دي وهلی بیا نو ولې مسلمان پر خپلو تکلیفونو اومصیبتونو ژاړې تراوسه موږ اوتاسوځه کړې دي خدای تعالی موپری ایښی دي خدای تعالی موهیر کړی دي دخدای تعالی دعبادت پر ځای په شیطانې اعمالو فخر کوو ، خدای تعالی هم موږ پری ایښی یو ، ای مسلمانو ! خپل عملونه بشپړ کړئ له نافرمانیو څخه راوګرځئ له عبث اوبې هوده کاروڅخه ځان وساتئ دیوه خدای تعالی بشپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابع او مخلص بندګان شئ لکه ځوارلس سوه کاله مخکې چې تاسو دهغه تابع واست . تاسو دخدای تعالی شئ خدای تعالی اوټول کائنات به ستاسو شي. (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۵)

دشپې په کومه برخه کې پورته کیږئ ؟

اوس دغور اوفکر ځای دادی چې دشپې په کومه برخه کې پورته کیدل افضل دي ؟ددې تعین له قران کریم څخه هم کیږی اوله حدیث مبارک څخه هم ځکه چې له قران څخه معلومیږی چې دشپې په اخیره برخه کښې پورته کیدل ضروري ده . لکه څنګه چې الله تعالی وایي:

(إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلاً ٦) (المزمل پاره ۲۹)

البته دشپې پورته کیدل سخت تکلیف دي لکن خبرې بې صحیح برابرې دي اوله ناشئة اليل څخه له خوبه وروسته ثابتیږی ځکه ددې په اختیار سره پر نفس ډیر تکلیف راځی نو ځکه داافضل دي اودسورة له اخیری برخې څخه هم معلومیږی دابهترې له قران کریم اوله حدیث شریف څخه هم معلومیږی (۲ الله تعالی وایې) دشپې دآخیرې حصې فضیلت له ډیر مختلفو احادیثو څخه معلومیږی اوله عقل څخه هم دامعلومیږی ځکه چې داوخت دخوب وي اوخوب پری ښودل مشکل ،ګران وي په یوه حدیث کښی راغلی دي چې کوم شخص دشپې پورته شي عاجزي او زاری کوي زه الله تعالی له هغه څخه ډیر خوشحالیږم . ځکه چې زما درضا لپاره یې خپله محبوبه اوتوده (ګرمه) بستره پری ایښی وي لدي نه هم معلومیږی چې دشپې اخیري حصه ډیر فضیلت لري لکن که چا ته داکار مشکل وو بیا دي دشپې په اوله حصه کښی څه برخه مختاره کړي ځکه چې په نورو شپو کی لوی خدای تعالی دشپې په اخیري برخه کښی ددنیا اسمان ته راځی اوپه دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کی له لمرلویدو وروسته راکوزیږي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومو خلګو ته دشپې په اخیره کښې عبادت کول مشکل وي هغه دې دافضیلت دشپې په لومړۍ برخه کښې حاصل کړي . کمه درجه يې داده چې دماخستن ترلمانځه پورې دې په عبادت کښې مشغول شي (التبليغ ص ۳۲ ج ۸).

دشیطان دهوکه (چل)

دادنفس عادت دي چې کله یوانسان دثواب حاصلولو اراده وکړي ، نفس ورته خپلې بانې جوړ وي ځویې له دې کاره وګرځوی همداشان ، دبرات دشپې اوشب قدر دعبادت په وخت نفس انسان ته دهوکه ورکوی چې دشپې په اخیره کښې عمل فضیلت لري دشپې په اوله برخه کښې څه فائده لری ؟ وګورئ څومره دافسوس ځای ده دشپې په اوله حصه کښې په داسې شان لدې عظیم عبادت څخه بې برخې کیږی ، بعض انسانان دنفس په ډیر خفی (پټ) چل سره غولیږی ددې لپاره عبادت کوی چې زه په خلګو کښې مشهور شم په دې سره نفس خوشحالیږی خو داعبادت هیڅ ګټه نه لری ځینی خلک په دې نیت دشپې پهاخېره حصه کښې راپورته کیږی چې په خلګو کښې ممتاز عابد ونومول شی لکن افسوس داتکبر اوغرور دې چاته چې تکبر او غرور خوښ وي الله تعالی ته ډیر مبغوض دي (التبليغ ص ۲۷ ج ۸)

په مبارکه شپه کښې ګناه کول

ددې مبارکې شپې ډیر فضیلت دي اوپه دې شپه کښې ګناه کول هم ډیره ګناه لري په نسبت دنورو وختو . لکه څنګه چې دځای حکم دي همداشان دزمان (وخت) حکم دي دمثال په توګه : په یوه عام ځای کښې ګناه کول ، اوپه مسجد کښې ګناه کول ډیر فرق سره لری بیا په مسجد و کښې مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی او مسجد حرام په کوم کښې چې لمونځ کول ترنورو زیات (ډیر) ثواب لری . په داسی پاک ځای کښی ګناه کول اوپه مسجد کښی ګناه کول ډیر عذاب لری لکه څنګه چې په یوه عام وخت کښی ګناه کول اوبل په یوه مبارک وخت کښی ډیر لوی عذاب لری مثلاً : په روژه کښی ګناه کول ډیر بدکار دي تردې چې بیله روژې وي داهم مبارکې ورځې دي په دې کښی ګناه کول ډیر لوی عذاب لری . (التبلیغ ص ۷۵ ج ۸)

ددې شپې ګناه :

کومه ګناه چې په دې شپه کښی کیږی دوه ډوله ده : یوډول هغه ګناه چې دعبادت په رنګ نه وي ددې بدوالی ډیر ظاهر اوښکاره ده . لکه پدې شپه اورونه لګول . له دې څخه ډیر زیاته نقصانات راپیدا کیږی مالی تاوان هم دي ، اوکله دچا لاس ، یا کوز یابل څه اندام پری سوي وي له ګناه څخه علاوه نور نقصانات هم ورسره تړلی دي دوهم ډول هغه ګناه ده چې په رنګ دعبادت سره وي . دابدعت ده لکه څنګه چې په اکثره خلګو کښی داروا‌ج دي چې په دې شپه (حلوی) پخوي څنګه چې په بدعت کښی خوند یامزه ډیره ده څکه ډیر انسانان پری مبتلا دي . اودخپلو په جوړولو سره یې روابولې یوتأویل (حیله) داده چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک شهید شوی وو اومحمد صلی الله علیه وسلم حلوی خوړله . داخبره غلطه ده دا عقیده لرل ګناه ده څکه چې داواقعه په شوال کښی وه بعض خلګ وایې داد حضرت امیر حمزه رضی الله تعالی عنه دشهادت ورځې دي دادهغه فاتحه ده . داهم بي بنیاده ده څکه چې دحضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهادت هم په شوال کښی وو . اصلاح الرسوم ص ۱۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثره خلګ په داسې ګناه اخته دي چې دامنع کیږي هم نه ځکه چې بدعت کښې ډیر خوند دي . بدعت هم یوه عظیمه ګناه ده لازمه ده چې په دې مبارکه شپه کښې ځان ترینه وژغورئ .(التبلیغ ص ۲۴ ج ۸)

دالفیه (زرګوني) لمانځه حقیقت :

داخبره هم دیادولو وړ ده چې په ځینو کتابونو کښې لیکلي دي چې دشعبان په پنځلسمه شپه دا خاص نفل (چې سل رکعته او په هر رکعت کښې لس لس ځله قل هوالله ویل کیږي) چې کول یې په کار ده ځکه داپه کوم قوي حدیث ، یا دیو صحابي او تابعي له قول څخه نه ده ثابته ، دعبادت په تعین کښې کوم قید نشته . په احادیثو کښې دمبارکو شپو په عبادت کښې کوم قید نشته ، کوم چې چاته اسانه وي باید هغه وکړي ، که څوک نوافل کوي او که تسبیحات ورته عام اختیار شته کوم چې دمخکې علماؤ له لورې دنوافلو کوم خاص هیئت ذکر شوی دي ، ددې سبب دادی چې کوم پیر وخپل مرید ته په یو خاص حالت کښې داطریقه ویلې وي ، خو دهغه لپاره ضرور یو مصلحت ده ، لکن داطریقه عامول بدعت دي ، همداشان نورو بزرګانو ته بدویل رواندي په حدیث شریف کښې کوم معلوم عمل نه دي راغلی که غواړي چې تلاوت وکړي ، یا دلوی خدای تعالی ذکر وکړي ، یانوافل وکړي اویا نصیحت بل چاته کوي یا یې پخپله واوري لکه څنګه چې حضرت اشرف علی تهانوی صاحب فرمایلي دي په کانپور کښې موږ په دې شپه باندې نصیحت (تبلیغ) کاوو ځکه چې په نصیحت کښې سړی ته خوب نه ورځي ،خوبیا هم ځینې ملګری ویده وو (التبلیغ صحه ۴۱ ج ۸)

نه فکر وکړئ چې په دې شپه کښې دعبادت کومه خاصه طریقه نه ده ثابته . خو نه موکه دچانصیحت اورئ . نو که نفل کوی او که تلاوت قران کریم کوئ دهرچا اختیار دي داکوم حدیث چې دي : (صوموا نهارها) داامر هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره داستحباب دي یادپنځلسمې ورځې روژه نیول مستحب ده فرض اوواجب نه ده ، غرض (قوموا الیلها) له دي څخه ددې شپې فضیلت ثابتیږي اوپه حدیث کښې راغلي چې لوی خدای تعالی په دې شپه کښې ددنیاآسمان ته راکوزیږي (هل من داع فاستجیب له هل من مستغفرفاغفرله) یعني کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې بخښنه ورته وکړو ؟آیا کوم دوعاکونکی شته چې دوعا یې قبوله کړو ؟ ترسهاره پورې به درحمت لمن ویره وي . (التبلیغ ص ۸۴ ج ۸ الترغیب ص ۱۰۴ ج ۲).

دبخښنې په شپه کښې هم بې برخیتوب

وعن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ان الله تعالی لیطلع فی لیلة النصف من شعبان فیغفرلجمیع خلقه الاللمشرک اومشاحن -رواه ابن ماجة ورواه احمد عن عبدالله بن عمر وبن العاص رضی الله تعالی عنهم

ژباړه : له حضرت ابوموسی اشعری رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل : لوی خدای جل جلاله دشعبان (برات) په پنځلسمه شپه خپل مخلوق ته متوجه کیږي له مشرک اوحاسد څخه علاوه نورو ټولو ته بخښنه کوي په یوبل روایت کښې راغلي دي چې له کینه ګر اوله ناحقه وژونکي څخه علاوه نورو ته بخښنه کوي.

تشریح : دحدیث شریف حاصل دادی چې لوی خدای جل جلاله په دې مبارکه اومقدسه شپه کښې له خپل رحمته سره مخلوق ته متوجه کیږي ، رحمت یې دومره په جوش راځي چې خپل حقوق هم ورمعافوي (بخښي) اوانسان ته دومره مهلت ورکوي چې دخدای تعالی په بندګې عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او طاعت کښې نیمګړتیا ولرې باید بشپړ یې کړي او دتیر وخت له اعمالو توبه وکاږي نو به یې توبه قبوله کړي . او که چېرې توبه ونه کاږي او خپلو بدو عملو او بد اعتقاد ته دوام ورکړي الله تعالی به یې پخپل عذاب مبتلا کړي . له حاسد (کینه) څخه هغه شخص مراد دي او په خپله سینه بغیر له کومې شرعې وجې بلکه دخپلې نفسي تقاضا له وجې له چا سره حسد او کینه کوی او په خپله سینه کښې دحسد اور بلوي داسې بدبخت انسان ددې مبارکې شپې له برکته څخه هم بې برخې دي داسې څوک به دخدای تعالی له رحمته او بخښنې څخه بې برخې وي : ددې تفصیل په مختلفو احادیثو کښې راغلی دي .چې ددې شپې له برکته ، مشرک ، ناحقه قاتل او کینه ګر بې برخې دي په ځینو روایتو کښې داهم راغلی دي چې صله رحمې قطع کونکی (له وروره ، قریبه او دوست سره تعلق نه ساتی) هم الله تعالی نه بخښې .او په ځینو روایتونو کښې داهم راغلی دي چې پایڅې (پرتوګ ترپنډیو) کښته کونکی ، دمور او پلار نافرمانې کونکی ، همیشه شراب څښونکی ، زانی ، او په ظلم محصول اخستونکی ، جادوګر ، کاهن (دغیب خبرې کونکی) او سازنده او باجه غږونکی پر دي ټولو دخدای تعالی درحمت نظر په دې مبارکه شپه کښې نه کیږی (اعوذبالله خدای تعالی ته پخپل فضل کرم موږ ته هدایت وکړی او له داسې خلګو څخه مو مه حسابوی. (مظاهر حق جدید ص۲۰۲ ج۲).

دبې برخې خلګو لست

له مختلفو روایاتو څخه دبرات دپنځلسمې شپې فضیلت په روښانه توګه معلوم دي چې داشپه دالله تعالی په وړاندې مبارکه او قیمتې شپه ده ، او الله تعالی پرخپلو بندګانو عام رحمت کوی او خاصه توجه لکن دارحمت پرهغو کسانو کوی چې هغوی هم ددې رحمت په انتظار ناست وي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیوي اواخروي حاجات دلوی خدای تعالی په وړاندی عرضوی اولوی خدای جل جلاله يې ورپوره کوی لکن ځینی داسی سخت گناهونه دي چې ترڅو ورځخه توبه ونکړی سوال يې نه قبلیږی :

اول: مشرک دوهم: کینه گر دریم: دمور اوپلار نافرمان څلورم: زانی پنځم: شراب خور شپږم : کاهن اووم : صله رحمی قطع کونکی اتم: پرتوک تر پنډیو لاندی کونکی .دلته دهر یوه په اړه څه تفصیل ته ضرورت دي:

شرک : دخدای تعالی په ذات اوصفاتو کښی بل څوک شریک کول ، اوله هغه سره دمعبود په شان معامله کول اودهغه عبادت کول او نور .... دالله تعالی ارشاد دي(**إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا**) (پاره ۵ سورة النساء)

ژباړه : بیشکه الله تعالی بخښنه نه کوی هغه چاته چې له الله تعالی سره شریک نیسی ، اوله دي لاندی نورو ته بخښنه کوی چې خوښه يې شی ،

دوهم ایت: (**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لاَ تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ١٣**) (سورة لقمان . پاره ۲۱)

ژباړه : اوکله چې لقمان وویل خپل زوی ته کله چې يې هغه ته نصیحت کوی ای زویه له الله تعالی سره شرک مه نیسه ځکه چې شریک نیول لوی ظلم دي له خدای جل جلاله سره شریک نیول داډیر لوی جرم اونافرمانې ده ، اودبخښنې قابل هم نه ده پرخپل ځان باندی تر دي بل لوی ظلم نشته چې همیشه په هلاکت اوبربادې کښی وي الله تعالی چې دځمکې اواسمانونو خالق دي ، دټولو مخلوقاتو مالک ، یوازې اوبې احتیاجه دي ، دهغه هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریک نشته ((قل هو الله احد) لوی خدای جل جلاله چی کریم اورحیم ذات دي داسې چاته مغفرت نه کوی . لکه څنګه چې دخدای تعالی له ذات سره شریک نیول ظلم عظیم دي ، همدارنګه دهغه له صفاتو کمالیه وو سره شریک نیول هم لویه ګناه ده . (حقیقت شب برات ص ۱۹)

کینه څه ته وایې ؟

دیو مسلمان له بل مسلمان سره کینه کول بالکل ناروا ده اودخدای تعالی له رحمت څخه دلېرې کیدو سبب دي الله تعالی فرمایي :

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ۱۹۹) (پاره ۹ سورة الاعراف)

عفوه او درګذر خوښه کړه ، په نیکې امر کوه اوله جاهلانو څخه ځان وژغوره . له انسان څخه حتما خطایې کیږی که چېرې داسې وشول ، بیا معافي دالله تعالی ډیره خوښه ده ، ځکه یې وفرمایل چی معافی (بخښنه) اختیار کړه اوکه له بې عقلانو څخه چېرته کومه خبره درته وشی ، ځان ترینه وژغوره ، جنګ اوجدال مه ورسره کوه حدیث شریف کښی راغلی دي قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاتباغضوا: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چی یوله بله سره بغض مه کوی .

کینه : کومې ته چې په عربی کښی حسد وایې تعریف یې داسې شوی دي کله چی له یوه دښمن څخه انتقام (بدله) اخیستل ممکن نوی ، دخپل قهر په راکنترولولو سره پر زړه تکلیف راځی .بس ددې علاج دادی چی دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل شخص بدی ورمعاف کړه او راشه دواړه ورسره شروع کړه په یوځو ورځو کښې به ټول مشکل حل شي. (تعلیم الدین مولانا تهانوی رحمه الله ص ۵۸).

په حدیث شریف کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې تعلق ختم کونکی جنت ته نه شی داخیلدلای (بخاری . مسلم)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې په هره دوشنبه اوپنج شنبه دجنت دروازې خلاصیږی اوهر هغه بنده ته مغفرت (بخښنه) کیږی چې له خدای تعالی سره شریک ونه نیسی لکن هغه څوک لدي مغفرت څخه بې برخې دي چې دده اودمسلمان وروړ په مینځ کښې کینه وي. (مشکوة ص ۴۲۷).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې په هره هفته کښې په دوشنبه اوپنج شنبه دټولو انسانانو اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی ، اوهر مؤمن ته بخښنه کیږی ، مگر نه هغه خلکو ته چې یوله بل سره کینه ولری ، او ددې خبرې ډیر تائید کوو . چې داخلګ دي کینه پریږدي اویوله بل سره دي ملاقات وکړی. (مشکوة شریف ص ۴۲۸)

په دې روایاتو کښی دکینه دبدعمل بیان شوی دي کوم چې په دنیا اواخرت کښی دهلاکت سبب دي خپل مینځې اړیکې خدای تعالی ته ډیرې خوښې دي ، که چیرې دڅه مشکل له وجې کوم خفګان پیښ شی ، باید ژر صلح وشې او چې اوړ دنشې ، ددې لپاره ښه لاره سلام اچول دي چې دتعلق اومحبت یوازنی لاره ده .تر درو شپو او ورځو زیات باید تعلق پري نشې څکه چې په حدیث شریف کښی راغلی دي چې له خپل وروړ (مسلمان) سره تر درو شپو او ورځو زیات خفګان کول حرام دي چې یو له بله په تریو تندی سره ګوری. *(مولانامحمد رفعت قاسمی)*

(c) ketabton.com: The Digital Library

صله رحمی قطع کول څه ته وايي؟

څرنګه چې دقريبانو اوخپلوانو حقوق پرموږ واجب دي . دهغو نه اداکول . له هغوی سره بده رويه (سلوک) کول اوتعلقات ختم کول دصله رحمی قطع کول دي .په احاديثو کښې دکينې ډير بدوالی ، راغلی دي ، اوکينه ګر ته يې ډير بدويلی ، دنبی کريم صلی الله عليه وسلم وينا ده چې دوې ګنا وې ډيرې سختې دي چې کونکی ته يې په دنيا او هم اخرت کښې عذاب ورکول کيږی (۱)بغاوت (ظلم) (۲) صله رحمی قطع کونکی (مشکوة شريف).

په ډيرو احاديثو کښې راغلی دي چې الله تعالی فرمايلي دي: د(رحم) لفظ دالله تعالی له پاک صفت رحمن څخه مشتق دي څوک چې . له چاسره رحم کوی رحمن پرهغه باندی رحم کوی ، اوڅوک چې له چاسره ، قطع کوی رحمن به له هغه قطع کوی (فضائل صدقات ص ۲۱۹ ج ۱) فقيه ابوالليث رحمة الله عليه ويلی دي: چې صله رحمی قطع کول دومره بده ګناه ده چې ددېرې او مرتبې خاوندان هم دخدای تعالی له رحمته بې برخې کوی ، نوځکه دهر مسلمان لپاره لازمه ده چې ډير ژر له دې بده کاره توبه وکاړی اوکه يې چېرې عادت وي نو ضرور دې پرېږدي اوتعلق دې زيات کړی.

حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه يوه وروځ دسهار له لمانځه وروسته يوه مجلس ته تشريف يووړ او ورته يې وويل: که په تاسو کښې څوک دصله رحمی قطع کونکی وي لاړ دي شی ځکه چې موږ خدای تعالی ته سوال اودوعاوي کوو اوپر صله قطع کونکی دخدای تعالی درحمت دروازې بندې وي .وګورئ څومره دناراضۍ ځای دي ، شايد چې دعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه جنره دې دقران اواحاديثو په رڼا کی وي ددوعا په کولو کښې له صله رحمی نه توبه ضروري ده .که چېرې دوعا په اجتماع سره کيږی ، ددوعاء په ادابو کښې داهم ده چې له داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو څخه به پاک وي چې دخدای تعالی رحمت وربانديی نه کيږي ، کله چې دکينې دومره ګناه ده چې په سبب سره يې بل څوک دخدای تعالی له رحمته لېرې کيږي نو پخلپه به دکينه ګر څه حال وي ، همداراز ددې شخص توبه نه قبليږي ترڅو چې يې ځان ترې ساتلی نه وي. (حقيقت شب برات ص ۲۴)

په خپلو مينځو کښې دښمنی کول ، ډيروخت دحق اوناحق په فرق کښې غفلت وي ، دبل حق چې دکوم چا پرذمه وې هغه له نظره غورځوي ، دشريعت پاک تعليم دادی که چېرې ددوو ورونو په خپل مينځ کښې کوم تعصب پيدا شي بايد په ايمانداری سره هر شخص خپلې ګناه ته ځير شي اوخپله ګناه تسليم کړی اوتوبه ترينه وکاږی اوصلح وکړی .اوخپله ايمانې جذبه بايد رامخ ته کړی اوترټولو مخکې صلحې ته غاړه کښيږدي .خدای تعالی چې انسان ته کوم جسم اوصورت ورکړی دايو امانت دي . انسان ددې په سبب سره په نيک کار کښې پوره کوشش کولای شی ، بايدضائع يې نکړی او کوم شخص چې داخيانت کوي بديانتې کوی دخدای تعالی په نزد داشخص لوی مجرم اوباغی دي ، کوم څوک چې دشپې له برکته څخه بې برخې شي دنورو ډيرو سزاګانو مستحق ګرځی. (الترغيب ص ۳۲۰ ج ۳).

تر پنډيو لاندې دپايڅو ځړول

تر پنډيو لاندې پرتوګ يا لنګ کول يا لوی لستونې جوړول يا لوشمله پريښوول ، دبخاری اومسلم شريف په حديث کښې راغلی دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل : چې دخدای تعالی درحمت نظر پرهغو خلګو نه کيږی چې پايڅې يا لنګ تر پنډيو لاندی کوی.

دوهم :په دوهم حديث کښې ددې اندازه معلومه شوی ده ، چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې : دکوم چا پرتوګ چې ترپنډيو لاندې وي داشخص به په دوزخ کښې وي . (بخاری شريف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په دریم حدیث کښې د نورو جامو ځړول هم حرام بلل شوی دي نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چې اسبال) یعنی اوږدول له خپلې اندازې څخه که پرتوګ وي که کرتی ، او لنګوټه نوداکه د تکبر له وجې اوږده وي الله تعالی ورته درحمت په نظر نه ګورې .ددې حدیث روایت (ابو داؤد . نسائي اوابن ماجه کړی دي) .او ددې په تائید کښې یوبل حدیث داسې دي چې کوم شخص خپلې جامې ځړولې وي خدای تعالی ورته درحمت په نظر نه ګوری.(ددې حدیث روایت امام بخاری شریف کړی دي) .په دې حدیث کښې مطلق کالې ذکر شوی دي . مګر دپای په څو حدیثو کښې ذکر شوی دي.اودنورو جامو په هکله علماؤو محقیقنو ویلې چې لستونې ترګوتو تیریدل اوشمله ترنیمې ملاتیریدل داټول په اسبال کښې داخل دي او ممنوع دي .بعض کم فهم خلګ وایې چې داممنوع هغه وخت ده چې دتکبر له وجې وي که ځیرشو لمړی خو داویل غلط دي چې وایې موږ خوتکبر نه کوو، بیانو ولی داسې کوی ، سنت طریقه ولې نه اختیار وي ددې په اختیارولو کښې مو زړه ولی تنګیږی ، لنډې پایڅې مو ولی نه خوښیږی آیا داتکبر نه ده نوڅه ده ؟ بل په حدیث شریف کښې چې کوم دتکبر لفظ راغلی دي داقید اتفاقی ده احترازی نه ده څنګه چې یې اکثره خلګ دتکبر له وجې کوی نوځکه (نبی کریم صلی الله علیه وسلم) داقید ذکر کړ لکن دامطلق حرام دي په بل حدیث کښې چې دپنډیو حد معلوم شوی هلته پکښې دتکبر لفظ نشته مطلق ناروا ده که دتکبر له وجې وي اوکه بغیر دتکبر ، مګر که دتکبر له وجې وي بیا دوې ګنا وې شوی اوبیله تکبره یوه ګناه ده ، هسې دروا والی لپاره بانې مه لټوئ ، که څوک وایې چې دامطلق (بغیر له قیده دتکبر) موږ په مقید (سره له قیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتکبره) حمل کوو . ددې ځواب په اصول فقه حنفي کښې شوی چې مطلق پرځپل اطلاق پاته دي . غرض داچې دروا والی لپاره هيڅ صورت نشته . ځينی خلک په لمانځه کښې پایڅې یانور کالي برابر وي لکن له لمانځه نه بغير هم له ګناه څخه ځان ساتل پکار ده بعض خلک پایڅې غټې (اوږدې) جوړ وې خو بيا يې په لمانځه کښې بیرته راټولوي مګر اصلا په وخت ضائع کولو کی ګناه ده که پندې پټې وي که ښکاره ، اوخياط ته هم داسی کالي جوړول جائز نه دي ځکه چې په ګناه کښې کومک کول هم ګناه ده ، بايد ټول خياطان داسې ناروا کالي جوړ نکړي له خدای تعالی څخه دې حلاله روزې (رزق) طلب کړی . (اصلاح الرسوم ص ۲۸).

دسپې شرعی حکم

دناروا رواجو څخه تصوير (عکس) اوسپی بلا ضرورته ساتل هم شامل دي دبخاری اومسلم شريف په حديث کښی راغلی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلې دي چې هغه کورته درحمت ملائکې نه داخليږی چې پکښی سپی ياعکس وي ،نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلې چې ترټولو غټه ګناه تصوير جوړول دي يوه حديث کښی راځی چی نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلې چې ترټولو غټه ګناه تصوير جوړول دي ، يوه حديث شريف کښی راځی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلې : څوک له دريو غرضو بغير سپی ساتی .

اول: دمال (پيسو) دحفاظت لپاره

دوهم: دښکار لپاره دريیم:

دکور يا کښت دحفاظت لپاره دهغه له ثوابه هره ورځ يو قيراط کميږی (دقيراط اندازه په حديث کښی داحد دغره په مثال ده) داحديث په بخاری شريف اومسلم کښی راغلی په دي احاديثو کښی تصوير جوړول ، تصوير

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنوول بغير له ضرورته سپي دزول حرام ثابت شوی دي دجديد تهذيب په لوازمو کي بلل شوی وي لږ حقيقت ته ځير شئ . له دي دواړو شيانو څخه پوره ځان وساتئ دبعض خلگو عقلونه دې حال ته رارسيدلی دي چې دسپيو صفات حميده (ښه صفات) بيانوی اودممانعت لاره بند وي خو په پته کې حکم شرعی لغو کوی خوکه دچاداخيال وي نو دايمان دنوی کولو ضرورت ورته شته . له مسلمانيدو وروسته دشرعي احکامو دعلت پوښتنه (طلب) کول مناسب نه دي ډير مجازی (دنيوی) احکام په علت سره نه معلوميږی ، بې له علته يې منل لازم دي دحاکم حقيقي لوی خدای تعالی په حکم کښی ولی څه څوک ويل وکړي ؟که څوک ووايې چی زموږ ددين احکام له عقل سره برابر دي ، مگر ددې ځواب دادي چی له عقل سره برابر دي مگر بعض احکام ته عقل نه شی رسيدلای ،مثلا ډير شيان په سترګو ليدل کيږی مگر په صحيح توګه يې سترګی ادراک شې کولای ، دادعقل کار دي چې داحکامو علت وپيژنی . داعقل دانبياء عليهم السلام دکامل اولياء اودعلماء راسخينو عقل وو چې دلوی خدای تعالی خاص رحمت وو ، دعامو خلگو په عقل کښی دومره قوت نشته . اوددې زمانې متعلمين دعامو له صفه نه وزي .داچې له دې څخه ددين اصول مراد دي چې داعقلي دي يعنی : څوک چې قران کريم اوحديث نه منی ، پرتوحيد (دالله تعالی پريوازی ذات) اورسالت ايمان يې علم په دليل عقلی سره هم ثابتيږی اوفروعی شيان يعنی فلانکی شی ولی حرام دي فلانکی ولی حلال دي داسې شيان په عقل سره ثابتول ضروري نه ده بلکه ددې منل په دليل شرعی سره پکار ده ، اودعقل موافقه هم داخبره ده چې حاکم ، حاکم منل په دلائل مختلفه ؤ سره کله چې حاکم په حاکم ومنل شی ، بيا دهغه دهرحکم دلائل پوښتل يوقسم بغاوت (نافرمانې) ده يعنی چې کله خدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومنی ایمان ورباندی راوړي بیا باید دهغه هرحکم ومنل شي ، اوعلت يې ونه پوښتل شي ځکه چی دنیایي قوانین په وجه اوعلت سره زموږ په ذهن کښی نه راځی مطلب غرض داچې شرعي حکم بې له کومې نزاع څخه منل واجب دي هو . وروسته له منلو څخه دکوم حکمت لپاره که تحقیق وشی داجائز دي بعض خلګ حیله جوړ وي چې موږ سپی دحفاظت لپاره ساتو ، لکن پوه شئ چې الله تعالی په هرنیت عالم اوپوه دي که چېرې فقط یوازې دطبعیت برابرولو لپاره ساتل کیږی دابالکل حرام دي سپی خوهغه څوک ساتی چې پیره دار يې نوی خپل مال . کور او پسونه ورباندی ساتې نن سبا خو الحمد الله دهرچا پیره دار شته نو دسپی څه ضروت دي ؟

همداشان دښکار تمام اسباب شته ، لکه: کلاشینکوف . توپک اوتوپنچه ، نوولی سپی څوک وساتی ؟ (اصلاح الرسوم ص ۳۰ از حضرت مولانا اشرف علی تهانوی رحمة الله علیه)

دتصویر شرعي حکم

ځینی خلګ وایې چې ناجائز خو پوره (مکمل) تصویر دي موږ خونصف تصویر جوړ وُ او ساتوبې نوځکه داجائز دي کله چی په تصویر کښی داسې عضو(اندام) نه وي چې بغیر له هغه ژوند ممکن نوی داجائز دي حقیقت دادي چی عکس (تصویر) ترهغوپوری ناجائز دي چی ترڅو دهغه حیوان شکل ته بند معلومیږی . مثلا که دانسان نمایې تصویر واخیستل شی چې مخ اونوری اعضاوي يې معلومیږی دابالکل حرام وي ، اوداسی نورحیوانات .ځینی خلګ اعتراضات کوي چی دروپو (پیسو) عکسو نه هم باید ناجائز شې ځکه له هغه څخه هم انسان معلومیږی ؟

ځواب دادي چې دلته اشد (سخت) ضرورت دي اودضرورت په وخت کښی مکلفیت کمیږي او نور خلګ یوازې دشوق لپاره سپی ساتې چې داقطعا حرام دي. (اصلاح الرسوم ص۳۱).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : په کوم کور کښې چې سپی سور (خنزير) ، شراب ، زانې يا زانيه او تصوير (عکس) وي داسې کور ته د رحمت ملائکه نه داخليږي.
(غنية الطالبين ص ۳۸۰).

دنجوم علم

حضرت عبدالله ابن عباس له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوی : چې چا د علم نجوم يوه برخه چې د شريعت مخالفه وي حاصل کړي ګواکی دي شخص جادو حاصل کړ او نجومې کاهن دي کاهن جادوګر دي او جادوګر کافر دي . (مشکوة ص ۳۹۴).

له حضرت ابوهريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل : (**ومن سحر فقداشرك**)

ژباړه : چاچې جادو وکړ هغه مشرک شو . (نسائی شريف ص ۱۷۱ ج ۲)

جادو اوداسی نور تمام (ټول) د شرک او کفر ښاخونه دي کوم چې بالکل حرام دي همداشان جادو کول هم حرام دي او بل چاته جادو ورکول هم حرام دي نن سبا د عامو خلکو باوجود خواص هم په دي مهلک مرض کښی مبتلا دي .چېرې چې له چا سره يې دښمنې وې ياکومه بله خبره وي ، ضرور جادو ورباندی کوی او د خپل زړه بړاس ورباندی کاږی ښځينه مخلوق هم په دې کښی مبتلا (اخته) دي کله چې معلومې خبرې مخ ته راشې ضرورمندې وهي او داجادو کوی که چېرې يوه مسلمان ته کوم ضرر ورسيده مخکې وعيد ونه ورته راجمع کيږی او داکار قطعا ناجائز او حرام دي .لدې ټولو شيانو څخه ځان ساتل پکار ده ، څوک چې داکار کوی هغه هم سخت ګنهګار دي او پر دې باندی اجرت (مزدوري) اخېستل او ورکول دواړه حرام دي . (حقيقت شب برات ص ۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشراب څښلو حکم

اسلام شراب اوهره نشه کونکی شی حرام کړی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښې ددې حرمت مفصل بیان شوی دي.

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ وَالأَنْصَابُ وَالأَزْلاَمُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ ۹۰) (پاره ۷ رکوع ۲)

ژباړه اي هغو کسانو چې ایمان موراوړي بی شکه شراب ، خمار ، اوبت پرستی ټول بدله کارونو دشیطان څخه دي نو پرهیز ترینه وکړیئ بنایې چې خلاصون وموميئ. په مشکوة شریف ص (۳۸۲) کښې حضرت ابن عباس له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوی چی: (**کل مسکر حرام**) هرنشه کونکی شی حرام دي.

له حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: احسان اچونکی ، دمور او پلار نافرمانې کونکی اوشراب څښونکی به جنت ته نه داخلیږی (مشکوة شریف ص ۴۲۰) په یوه بل حدیث کښې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه ارشاد دي: چې پر دریو خلکو جنت حرام دي له هغو څخه یو شراب خوردي (مشکوة شریف ص ۳۱۸)

دغیب ویونکی حکم

په حقیقت کښې علم غیب د خدای تعالی ذاتې صفت دي له الله تعالی څخه بغیر علم غیب په خپله اصطلاحې معنی دبل چا لپاره نشته نوځکه دغیب خبرې ویل اوپلټل یې په هره طریقه چې وي صحیح نه دي شریعت بالکل حرام بللی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښې ددې تفصیل راغلی دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم غیب یوازې خدای تعالی لره ثابت دي د لوی خدای تعالی فرمان دي چې ((إِنَّ اللّٰهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)) (پاره ۲۱ سورة لقمن).
په احادیثو کښې پرداسې شخص چې دعلم غیب خبرې پوښتي اوبل چاته بې وایې سخت عذاب راغلی دي له حضرت حفصې رضی الله عنها څخه روایت دي: چې څوک دهغه چا څنګ ته راشې چې هغه دعلم غیب خبرې کوی اوله هغه څخه کومه خبره وپوښتي ددې شخص لمونځ (۴۰) ورځې نه قبلیږي (مشکوة ص ۳۹۳).

دمور اوپلار نافرماني کونکی حکم

دانسان په تربیه کښې دمور اوپلار درجه له ټولو انسانانو څخه لوړه ده، نوځکه هر راز نیکي او ښه رویه له مور اوپلار سره پکار ده. په خاصه توګه چې کله یوله دوی څخه بوډا شی. په داسې حالت کښې لازمه ده چې هر راز خدمت او په نرمې سره خبرې وشی، په ژبه لاس او پښو ددوی په وړاندی هیڅ دبد تمیزی اظهار باید و شی، بلکه ددوی مخکې حقوق یادکړی او دمغفرت دوعا ورته وکړې. مور اوپلار دخپلو بچیانو په ډیر شفقت سره حفاظت کوی نو پکار ده چې نن دهغوی هر اړخیز خدمت او شفقت وړاندی وشی او په هر حالت دهغوی خدمت وشی یوازې خدمت نه بلکه له لوی خدای جل جلاله څخه دمغفرت دوعاوې هم ورته شې دمور اوپلار سره دښه سلوک په باره کښې بې شمیره صحیح احایث راغلی دی چې موږ ور څخه څو رااخلو: امام احمد اومسلم دابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه نقل کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: ذلیل دی وې هغه څوک چې ورسره مور اوپلار یا یو له دوی څخه ژوندی وی بیا هم جنت ته داخل نشې (یعنی ددوی خدمت او فرمانبرداری ونکړي) یو صحابی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښې حاضر شو او ویې ویل ای

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدای جل جلاله رسوله ! ما دجهاد اراده کړی ده او ستا سره مشوره کوم ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل چی ستا مور شته؟
صحابی ورته وویل هو (شته) بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل دمور خدمت پرتالازم ده هغه وکړه جنت دهغې ترپښو لاندې ده په مختلفو مجالسو کښی نبی کریم صلی الله علیه وسلم داحدیث دوه واره ویلي دي (رواه النسائی وابن ماجه).

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې دخدای تعالی رضاء دمور اوپلار په رضا مندي کښی ده ، دالله تعالی نارضائی دمور اوپلار په نارضائی کی ده . (ترمذی تفسیر بیان السبحان ص ۳۹۵ ج ۲).

دشعبان (برات) دروژې ثبوت

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السمآء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا وکذا حتی یطلع الفجر (رواه ابن ماجة)

ژباړه:له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : کله چی دنصف شعبان شپه راشی (دبرات پنځلسمه شپه) په شپه یې لمونځ وکړئ اوپه ورځ یې روژه نیسی ځکه چې لوی خدای تعالی په دي شپه ترلمر ولیدو وروسته ددنیا اسمان ته تشریف راوړی (یعنی له خپله خاص رحمته سره توجه کوي) او ددنیا خلګو ته وایې چې خبر اوسئ ! کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې زه بخښه ورته وکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم درزق غوښتونکی شته چې ورته رزق ورکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم مصیبت زده شته چې ورنه خلاص یې کړم ؟ خبراوسئ ! داسې اوداسې (یعنی الله تعالی دهر شي نوم اخلی اوبنده ته اواز کوی مثلا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې آياشته كوم غوښتونكى چې څه وركړم ؟ آيا شته كوم غمجن چې خوشحاله يې كړم ؟ اوداسې نور دادرحمت اوازونه به جارې وې ترصبح صادق پورې (ابن ماجه).

تشريح : دبرات دشپې دنعمتونو اوفضيلتونو څومره لوړ مقام دی ؟ داهغه مقدسه شپه ده چې لوی خدای تعالى دخپل خاص رحمت سره ددنيا اسمان ته تشريف راوړي خپل بندګان وخپل رحمت عامه ته رابولی ، بشارت دي هغه نيكبخته انسانانوته كوم چې په دې مباركه شپه كښې دلوی خدای تعالى درحمت سيوري ته ناست وي . عبادت اوبندګې كوی ، دخدای تعالى په وړاندی خپل ضرورتونه اوحاجتونه وړاندی كوی اوخدای تعالى په خپل رحمت سره دهغوی سوالونه قبلوی .افسوس دی پرهغو انسانانو چې ددې مباركې شپې استقبال په عبث كارو كوی په آتش بازی (په اورو) كوم بد فعل دي خپله نيكبختې اوسعادت له لاسه وركوی خدای تعالى دې موږ اوتاسې ته توفيق راكړی چې دبرات دشپې دفضيلت احساس وكړو ددې شپې دتقديس اوپاكوالى احترام وكړو . ټوله شپه په اخلاص سره دخدای تعالى په عبادت اوبندګې كښې مشغول شو ترڅو دلوی خدای تعالى درحمت عامه جوګه شو . (مظاهر حق جديد ص۲۰۱ ج۲).

دبرات دشپې دروژې نيولو وجه

عن اسامة بن زيدرضى الله عنهما قال قلت يارسول الله لم اركـ تصوم من شهر من الشهور ماتصوم من شعبان قال ذاكـ شهر يغفل الناس عنه بين رجب ورمضان وهوشهر ترفع فيه الاعمال الى رب العالمين واحب ان يرفع عملى وانا صائم (رواه النسائى)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : له حضرت اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې ماله نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه ! چې ای دخدای تعالی رسوله ! ته چې د شعبان په میاشت کښې کومې روژې نیسې په بله کي میاشت ماستا دومره روژې نه دي لیدلې ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ! دادرجب اورمضان ترمینځ میاشت ده اکثره خلګ ترینه غافل دی په دې میاشت کښی دخدای تعالی حضورته دبندګانو اعمال وړاندی کیږی . زه داخوښوم چې کله زما اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی او زه روژه داریم .په یوه بل روایت کښی داالفاظ راغلی دې چې په دې میاشت کښی دټولو مړه کیدونکو خلګو دمرګ فیصله کیږی زه داخوښوم چې کله زما دمرګ فیصله کیږی او زه روژه داریم.

تشریح درمضان المبارک میاشت خوترټولو میاشتو افضله میاشت ده درجب میاشت هم یوه له اشهر حرم څخه ده ذی القعده ذی الحجة محرم اورجب داسلام نه مخکې هم ددې میاشتې زیات قدر کیدی اوشعبان ددوو مبارکو میاشتو په مینځ کښی دي پخپله دشعبان هم زیات فضائل دي تردې چې ترمذی اوبهیقی دحدیثو مشهور کتابونه دي) له انس رضی الله تعالی عنه څخه دنبی کریم صلی الله علیه وسلم داقول نقل دي : چې له رمضان المبارک څخه وروسته ترټولو دقدرو روژې دشعبان دي چې دروژې لپاره تیاری ده . څکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلګ دامیاشت په غفلت کښی تیره نکړی لکه څنګه چې سنت دفرض لمانځه دنقصاناتو پوره کونکی دي . همداراز دشعبان روژه درمضان المبارک دروژو لپاره پوره کیدونکي ده. په شعبان کښی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دپرله پسې روژو یوه وجه داهم وه چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم عادت وو چې په هره میاشت کښی بې (۳) درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژې نیولې اوکله به یې پرېښودلې هم . خو بیا به یې یو ځای په شعبان کښې نیولې. دشعبان په میاشت کښې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم دروژو په باره کې روایات مختلف دي داهم ثابته ده چې اکثره شعبان نبی کریم صلی الله علیه وسلم روژې نیولې اویه یوه روایت کې داهم راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم له رمضان المبارک څخه علاوه نوری میاشتی هم بشپړه میاشت روژی ندی نیولی. ځکه چې د علماؤ په دي روایت کښی له ټولې میاشتې څخه اکثره مراد دي ، داهم ممکنه ده چې په کوم کال یې ټول شعبان روژې نیولې وې . اوپه کوم کال یې یوه برخه نیولې وې (الترغیب والترهیب ص ۳۵۲ ج ۲)

دښځو دنفلي روژو حکم

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لایحل لامرأة ان تصوم وزوجها شاهدالا باذنه

ژباړه :له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چی دښځو لپاره رواند دچې دخپل میړه په موجودګې کښی دهغه له اجازې بغیر روژې ونیسي. او په یوه روایت کښی راغلی دی چې درمضان المبارک له روژو بغیر نورې روژې دي پریږدي .

تشریح : دنفلې روژې لپاره که په ژبه سره اجازه واخلی دااولی ده اوکه چېری دښځې دایقین وې چې که زه چېرې روژه ونیسم خاوند مې نه خفه کیږی اوپا داچې مخکې یې ترې اجازه اخیستې وي او اوس دنوې اجازې ضرورت نه وینی .اودنفلې روژې دممانعت وجه داده چې نه ده معلومه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم وخت يې خاوند مانع شي . البته درمضان المبارک روژې فرض دي دهغه لپاره داجازې ضرورت نشته . (الترغيب والترهيب ص ۳۸۳ ج ۲)

په عبادت کښې ولې خوب راځي ؟

خوب په يوازيوالی کښې سړی ته راځي . په ساتيری او سيل کښې يوازيوالې نه وي په هرجز کښې يې جلاجلا خوند وي ځکه په هغه کښې توجه بدليږی اوتوجه تقسميږي ځکه خوب نه راځي . له لمانځه ځخه بغير ، کله چې په لمانځه شروع وشی . موږ په دې پوهيږو چې دفکر اوسوچ ضروت نشته خودچا په اختيار کښې نه راځي .لکه دساعت کېلی چې پخپله چليږی ځکه نو په لمانځه کښې يورنگه يوازيوالي راځي ځکه خوب هم ورسره راځي . همداشان کله چې وعظ (نصيحت) شروع شي اوځوک وزته غوږ شي داهم يوقسم يوازيوالی دي چې خوب انسان ته وروليي اوپه ساتيرې اوسيل کښې توجه بدليږی ځکه خوب انسان ته نه ورځي مطلب داچې په يوازيوالې کښې خوب انسان ته پيښيږي (التبليغ ص ۱۲۵ ج ۸) ۲۱

په عبادت کښې دخوب نه راتللو طريقه

په عبادت کښې دخوب نه راتللو تدبير دادي چې متفرق اعمال کول پکار دي ترڅو چې توجه بدله شي يوڅه برخه نوافل اداکړی . تلاوت وکړی ، ذکر وکړی ، بيا وعظ (نصيحت) شروع کړی اويا يې له بل چا څخه واوري ښه طريقه داده چې دځپل کور خلک راټول کړل شي اوعبادت په مشترک ډول وشي که ټوله شپه نشي کښېنستلای خوب مو غالب وي اواکثره برخه کښېنستلای شئ بيا هم دشب قدر فضيلت موندلای شئ بايد له سستی څخه ځان وژغورئ او دخوب نه راتللو تدبير هم وکړئ مثلا داچې دشپې په ډوډۍ کښې کموالی راولئ . بيا هم که ضرورت پيداشو (تورمرچ) وژوياست له دې څخه هم خوب تښتي که هرتدبير دخوب دختمولو وي بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

و شپې بیا هم له دې ټولو سره سره که خوب ډیر وو په دې وخت کښې داخوب معتبر دي (یعنی بیا ویده شئ) داسې نه چې معمولې غوندی خوب درته پیښ شي اوتاسو ویده شئ .دخوب غلبه داسی ده چې د یوچا په قصه هغه ددې پر ځای :کریما ببخشا بی برحال ما) دخوب په حالت کښی ویل (اری مان) (التبلیغ ص ۱۲۷ ج ۸).

مطلب داچه که چېری معمولی غوندې اررمی راشی دیته هیڅ اعتبار نشته بلکه دخوب د ډیروالي په وجه په ویلو کښی فرق راځی آن داچې دبعض الفاظو معنې هم بدله شي که چېرې داسې حالت ؤ باید ویده شي . ځکه چې داعمالو دارو مدار په نیت موقوف دي په داسې حالت کښی هیڅ مکلفیت نشته اوامید دي چې پوره ثواب به الله تعالی ورکړی . دعبادت شروع (پیل) دشپې په لمړی برخه کښی وکړی ځکه چې دشپې په اخبره کښی دهغه چا عبادت افضل چې پورته کیدل ورته اسانه وي ، یا امید لری چې پورته به شم. (مولانا محمد رفعت قاسمی)

دپورته کیدلو طریقه

دخوب نه راتللو لپاره په متفرق عبادتونو کښی مشغول شئ له چاسره مختصره (کوتاه) خبره هم کولای شئ (کوم چې غیبت اوداسې نورځه نه وي) لکه داچې وواښي له ډوډی سره کله کله (مربا) اچار اوسرکه هم خوند کوی ، په داسی اندازه خبر وکښی کوم ممانعت هم نشته .داسی نه چې ټول وخت په خبرو تیر کړی .ځکه چې یوازې پورته کیدل مقصود نه دي عبادت مقصود دي ځکه چې مایوخوک ولیدی چې یوازې دوبینتوب لپاره بېې (افیون) خوړل چې له شریعت څخه مخالف کار دي په داسې کښینستلو کښی څه فایده ده ، داهیڅکله نه ده پکار . کښینستل خودعبادت لپاره دي لکن دطبعیت دسمولو لپاره لږلږ خبرې هم جائز دي . لکه څنګه چې نبی

کریم صلی الله علیه وسلم له حضرت عائشې رضی الله عنها سره خبرې کولې ، دهغه هم خبرې مقصود نه وې . لکه دطبعیت دسمولو لپاره یې داسې کول همداشان نفس بنه په قبضه کښې راولئ او پورته شئ (السلوم ۴۲ج۸)

بعض خلک وایې چې ټوله شپه پورته کیدل مشکل دي او یوڅه برخه پورته کیدلو کښې څه فائده ده ؟ داخیال غلط دي ځکه چې که اکثره شپه عبادت و شې بیاهم دافضیلت حاصلیږی او ټوله شپه پورته کیدل هم کوم مشکل کار ندي ځکه چې په حکومتې مسؤلیت . په تجارت او په نورو دنیوی کاروکښې ډیرې شپې متصلې ویښې وي . او دافخر کوی چې زه دومره شپې ویښ پاتې شوی یم لږ فکر پکار ده چې دنیر کال په دې مبارکه شپه ، کوم خلک وو چې نن په دنیا کښې نشته . او هغه مبارکه شپه دهغوی لپاره اخېری شپه وه او له موږ څخه به چاته اجل راشی او له دې مبارکې شپې څخه به محروم شو هرهوښیار انسان پوهیږی چې په راتلونکې کښې دضرورت اوس انتظام پکار دي دیخ لپاره تاوده (ګرم) کالې پخوا لا پیدا کول پکار دي دواده او داسې نورو مراسمو لامخکې تیاری پکار ده نوآیا دمرګ لپاره به تر مرګ وروسته تیاری کوي ؟ داسې نه دی تاسې فکر وکړئ چې کله دامضمون لولئ له دې څخه وروسته په کوم ساعت او کومه ورځ یقین لرئ چې ته به ژوندی یې ؟ په ژوند کښې داسهار اوماښام دي چې باید پکښې عبادت و شي ، بس که هره ورځ مرګ راغی بیا هیڅ نشو کولاي . همدا اوس زموږ دکامیابی اوناکامی فیصله پخپله زموږ په لاسو کښې ده څنګه چې موږ غواړو فیصله کولای شو . ځکه چې خدای تعالی راکړی وخت موجود دي دادنیا دارالعمل (دعمل ځای) ده . محمدرفعت قاسمی غفرله .

دشریعت مقصود

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اربړمی داسې شوی چې له خوب څخه بې اختیاره شوې بس نور ویدېږئ ځکه چې ارشاد مبارک دي (فلیرقد) بیا دي ویده شی) په داسې وخت کښې ویدېدل فضیلت دي په هرصورت دخدای تعالی بندگی مقصود ده که په خوب کښې وي اوکه په ویښه . خپل ځان خدای تعالی ته وسپارئ څرنګه چې حکم وي هغه سې وکړئ . مطلب داچې دنفس لپاره هیڅ مه کوئ دخدای تعالی چې څنګه حکم وې هغه سې وکړئ اصلا عبدیت مقصود ده نور هیڅ شی بالذات مقصود نه ده خیني وختونه لمونځ اداکول منع دي .(التبلیغ ص ۴۴).

په مبارکو شپو کښې په مساجدو کښې اجتماع

سوال: دشعبان په پنځلسمه . اخترونو اودرمضان المبارک په لسو اخیرو کښې چې په مساجدو کښې خلک یوځای کیږی (یوعام رواج دي) ذکر ، تلاوت اوداسې نور عبادات کوی ددې شرعا څه حکم دي ؟

ځواب: په دې مبارکو شپو کښې په مسجدکې دعبادت درې طریقې دي:

اول: چې مسجد ته اتفاقا راشي دعبادت په نیت نه اوبیا ذکر ، تلاوت اوبل عبادت شروع کړی . داجائز ده . لیکن اولی داده چې دانوافل اوذکر که په کور کښې وشې ترمسجد زیات ثواب لری آن داچې ترمسجد حرام اومسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم نوافل په کور کښې ډیر ثواب لری . او دا په حدیث سره ثابت دي.

دوهم : داچې قصدا مسجد ته راشې دنوافلو لپاره . دابدعت دي ځکه چې دنوافلو لپاره مسجد ته راتلل دامعنی ورکوی چې نوافل په مسجد کښې زیات ثواب لری اودا پر شریعت زیادت دي : بلکه دخدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه درسول صلی الله علیه وسلم مقابله ده څکه په حدیثو کښې په صراحت ذکر شوی چې نوافل په کور کښې زیات ثواب لري.

دریم: په خاصو شپو کښې په هیئت اجتماعیه دعباداتو کول په مساجدو کښې. مثلا: نوافل په جماعت کیږي یا تقریرونه. داصورت بدعت دي. له بله جهته هم دا ډیر بد دي یوه خرابي خوداوه چې په نمبر۲ کښې ذکر شوه. بل داچې نفلي عبادت په جمع کیږي او داشرعا منع دي. بعض خلک وايي چې په کور کښې دماشومانو شور وي او ژاړي څکه موږ په اطمینان سره عبادت نشو کولای. دادشیطان یوفریب دي. اصلا د(خشوع) نوم دادي چې دسنت طریقې موافق عبادت کول. که چېرې له سنت طریقې سره برابر لمونځ وکړي. خشوع او خضوع پخپله پکښې راځي که چېرې کښته او پور ته شي او هئیت دخشوع اوژړا اختیار کړي، دشریعت له نظره دیته خشوع نه ویل کیږي. دغور ځای دي چې کریم صلی الله علیه وسلم به له ډیرې سختې مجبورتیا سره سره نفل تهجد وغیره په کور کښې کول اوزیات ثواب یې درلوده. اوموږ نن صبادا بهانه کوو چې په کور کښې مو توجه نه برابریږي، داپه ښکاره دشیطان فریب دي په حدیث شریف کښې راځي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم پخپله مبارکه حجره کښې نفل کول او حضرت عائشة رضی الله عنها پښې غزولې وي کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سجدی ته راغی دهغې پښې به یې ونړورولی هغې به لیرې کړې ده به سجده وکړه کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دوهم رکعت ته ولاړ شو دي به بیر ته پښې وغزولی، په توره شپه کښې چې څراغ به هم نه وو خونه به هم دومره پراخه نه وه چې یو کس پریوزي او بل سجده ولګوی. او مسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم دومره نږدې وو چې له خونې پښه راوباسي مسجد دي، او مسجد هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسجدنبوی صلی الله علیه وسلم وو چې فضیلت یې هرچاته ښکاره دي له دې ټولو سره سره دنبی کریم صلی الله علیه وسلم عمل داؤ چې په کور کښې یې عبادت کاوو اومسجد ته به نه تلی. بعض خلګ داوایې چې په کور کښې یوازې په لمانځه کښې انسان ته خوب ورځی ، که چېرې په مسجد کښې په هئیت اجتماعی سره نوافل شی ، یوځه تقریرونه ، یوځه نفل په جمع سره نوخوب ختمیږی اوداشان عبادت هم ډیر کیږی ، که چېرې په کور کښې نوافل اوداسې نور یوازې وشی ددې نیمائی هم نه کیږی لږغور وکړئ چې ډیروالی دعبادت اودهغه کمیت مقصود نه ده بلکه دعبادت پر څرنګه والی موقوف دي ، که چېرې یوځه وخت په عبادت کښې مشغول واوسې اوچې کله خوب درغی استراحت وکړه.داله حدیث څخه ثابته ده (احسن الفتاوی ص ۳۷۳ ج ۱)

نفل لمونځ کول په کور کښی افضل دي

لدې سره سره چې په مسجد نبوی کښې یو لمونځ په زر واره ترنورو لمونځو ډیر ثواب لری لکن نفل لمونځ په کور کښې ترمسجد نبوی ډیرثواب لری ځکه چې په کور کښې لمونځ کول بالکل له ریاء څخه پاک اوخلاص دي (مظاهر حق جدید ص ۱۹۲ ج ۲).

مسئله : نوافل په جماعت سره که تهجد وی یا بغیر له تهجده صلوة تراویح ،صلوة کسوف.استسقاء کچېری څلور نفره ؤ په نزد دحنفی علماؤ مکروه تحریمی دی ، که مجمع وی او یا په طلب دجمعی وی په دریو کی اختلاف دی او په دوو کی کراهت نشته. (فتاوی رشیدیه ص ۲۹۹)

مسئله : که چېری مقتدیان په جماعت کی څلور شی نو دا بالاتفاق مکروه تحریمي دی (طحطاوی علی مراقی الفلاح ص ۲۱۱ وشامی ص ۵۲۴ جلد اول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : که چېرې دامام له صراحتا کنایتا او اشارتا اجازې پرته خلګ ورسره شریک شول نو دکراهیت په صورت کې مقتدیان مسئول دي لیکن امام ته پکار ده چې مسئله ورته ووایې اوله شراکت څخه یې منع کړي. کنه نو ملا صاحب مسئول دی. په شامی کې راغلي دي چې په نفل کونکو کې له یوه یا دوو څخه وروسته که نور خلګ شریک شول نو علامه رحمه الله وایې چې دکراهیت مسئولیت وروسته خلګو ته راجع دی.

(فتاوی رحیمیه ص ۳۲۵ ج ۴ بحواله شامی ص ۲۲۴ ج ۱)

په مبارکو شپوکې مسجد ښائسته کول

دبرات یا قدر او داسې نورو شپو کې مسجد ښائسته کول یا روزمره تر حاجت زیات څراغونه یابتۍ لګول دزیاتې رڼا لپاره جائز نه ده پر ډیرو مفاسدو او بدعاتو مشتمل دی. اول داچې تر ټولو خرابیو مخکې باید هغه اعمال صحیح شي چې نرڅراغ بلولو مخکې وې که چېرې دافرض شې چې دمساجدو داسې ښائسته کول مستحب او اولی هم شي بیا هم په خاصو شپو کې لکه د برات او قدر و غیره کې دداسې شپانو خاص اهتمام کول بدعت دی ځکه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم له سپیڅلی عهد څخه نیولی بیا تر ټولو قرونو مشهود لها بالخیراو دټولو علماء دین او صلحاؤو په ښه زمانه کې ددې کوم مثال ندی لیدل شوی که چېرې داد کوم ثواب کار وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ترټولو زیات ددی مستحق وو چې عملا او قولا یې ددی دعوت ورکړی وای ، او صحابه کرام تر ټولو زیات مستحق ددی وو چې دایې قبول کړی وای دډیر زیات څراغونه بلول ضرورت هغه وخت وو چې تلاوتونه کیدل او په وار وار قرانونه ختمیدل داڅراغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت هم وو دصحابه کرامو او تابعينو په زمانه کې چې دقران جمع او دقران کتابت وسو وروسته له دې وخراغ ته لاډير ضرورت پيدا شو .کله چې هغو محترمو داضرورت ضرورت نه وباله بلکه نفس اجتماع په مساجدو کې يې ځان ساتلى دى .نو اوس به چاته داحق پيداشي چې دې بدعت نه سنت ووايي او دثواب توقع ولري او که داسې نه شي نو دامام مالک رحمة الله عليه قول به ثابت شي چې وايي نعوذ بالله څوک نوى شيان پيداکوى ددى مطلب دادى چې نبى کريم صلى الله عليه وسلم دنبوت په زمانه کې خيانت کړى دى دثواب شيان يې امت ته نه دى رسولى که چيرې مونږ دسلف صالحينو لکه اصحاب کرامو او تابعينو مخالفت وکړو بياهم داخبره مکرره کيږى.غرض داچې که چيرې داسې زيات څراغونه لګول جائز بلکه مستحب هم شي خوپه داسې خاصو شپو کښى يې خاصول او دزيات ثواب نيت لرل بدعت او ګمراهې ده او ددې پريښودل ضرورى دى لکه څنګه چې دسلف صالحينو اعمال او اقوال پر شامل دى.

په کتاب الاعتصام ذوهم ټوک کې علامه شاطبى رحمه الله زيات شمير دسلفو اثار رانقل کړى وايې چې که چيرې ديو حکم مخکې مستحبوالى او سنت والى ثابت هم وو ليکن دهغه په عمل کولو سره خلګ له شريعت څخه تيريدل او نور بدعات ورسره پيداکيدل نو دداسې کار پريښودل پکار دى ،

دشوال دمياشتى لومړنى ۶ شپې (دکوچنى اختر شپږ شپې) دکوموچې فضيلت په احاديثو کې راغلى دى دحضرت امام مالک رحمه الله حضرت امام ابو حنيفه رحمة الله په نزد ددې اهتمام او التزام مکروه دى ځکه چې عوام خلګ داد درمضان المبارک جزبولي .(الاعتصام ص ۱۷۰)

همدا شيان چې دبرات او دقدر په شپه په مسجد کې اجتماع او دهغه التزام دا پخپله بو مستقل بدعت دى دکوم چې مثال په خيرالقرون کې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی لیدل شوی.څوک ویلی شي چې دا اجتماع یو مقبول شی دی بلکه سنت او مستحب یو ازی هغه دی کوم چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چې یوازې به یې په دغو مبارکو شپو کی نوافل او تلاوت کاوو همدا شان زیات روښانه کول له بدعت سره سره پر نورو ډیرو مفاسدو مشتمل دی مثلاً ۱- دمال بې فائدې خرچ کول ، اوکوم چې خلک دا ضرورت بولی چې راجمع شی او دقرانکریم تلاوت وکړی ځکه دڅراغونو ضرورت دی داقسم تلاوت پخپله یو مستقل بدعت دی او دا بیا څنګه اسلامی ضرورت وبلل شی اودبرقی رڼا هم داحکم دی چې ترضرورت یې زیات لګول اسراف دی باید له دی تولو شیانو څخه ډډه وشی

۲- داسې زیاتو بتیو او څراغونولګول باید له دې وجې هم بند شي چې نن او سبا ډیر مسلمانان او هندوان سره یوځای وی ترڅو دمسلمانانو او هندوانو مشابهت رانشي او په مسجد کښې چې کوم دڅراغ بلولو فضیلت دی یوازې ددې لپاره چې ضرورت دی چې له دې څخه هیڅوک منکر نه دی همدا شان په سیرت ((حلبیه)) او نورو کتابو کی راغلی دی چې حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دتراویحو لپاره زیاتې بتی او څراغونه لګول او حضرت علی رضی الله تعالی عنه ورته وویل چې خدای جل جلاله دی ستا قبر روښانه کړي لکه څنګه چې تا زموږ مساجد روښانه کړو دابالکل غلطه ده چې دحضرت علی رضی الله تعالی عنه له رڼا څخه داظاهری رڼا مراد وه بلکه نور دقران یې ترینه مراد وو پر داسې غلط روایت دیوه بدعت بنیاد ښوول سراسر بناء فاسد علی الفاسد ده.دحضرت علی رضی الله تعالی عنه مراد داوو چې حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه په خپله زمانه کې دتراویحو دلمانځه یوازني اهتمام وکړ مساجد یې په تراویحو او قرانکریم منور کړل همدې طرف ته دحضرت علی رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره وه چې خدای جل جلاله دی دحضرت عمر رضي الله تعالی عنه قبر داسې منور کړی لکه څنګه چې ده زموږ مساجد دقران په نور منور کړل

رقمه قاسمي غفرله

تنبیه : په دې بیان کی دهر نمبر سوال او جواب شوی دی مطلب داچې دبرات او قدر په شپه مساجد مزین او ښائسته کول یو بدعت دی او څراغونه اوبتی لګول دوهم بدعت دی او دخلګو یو ځای کول دریم بدعت دی البته که چېری اتفاقا خلګ سره یو ځای شول په مسجد کې داکوم بدعت نه دی تر هغو پورې چې ددې اجتماع دسنت بللو خطر نه وی له دې بدعاتو نه علاوه په څراغونو لګولو کی اسراف هم دی او تشبه بالهند (له غیر مسلمانانو سره) هم ده نوځکه له دومره مفاسدو سره سره په هیڅ ډول جواز نلری داممنوع کارونه حسنات بلل او بیا خصوصا په داسې مبارکو شپو کی ځکه چې په مبارکو ځایو او وختو کی چی څنګه عبادت ډیر اجر لری همدا شان بدعت او معصیت زیاته ګناه لری . لکه څنګه چی محقق علامه ابن همام رحمة الله په فتح القدیر کی په حرمینو کی دزیاتی ګناه تصریح کړی ده او دټولو علماؤ په نزد متفق علیه ده چې کله نیک کار له کوم بدعت سره ملګری شې نو پرینښودل یې ترکولو زیات افضل دی لکه څنګه چې دشامی په حواله مخکی ذکر شو . والله سبحانه وتعالی اعلم واحکم

(امداد المفتین ۲۱۱ دوهم ټوک)

دآتش بازی تاریخ

په غور سره فکر وکړئ چې داتش بازی (اورنه غورزول) چې نن په هندوستان کی رواج ده دا اسلامی شعار نه دی بلکه دهندوانو شعار دی ، دادهندوانو یو مشهور عادت دی له هندوانو سره په ګډه ژوند کی له ډیره وخته موږ له دوی څخه ډیر شیان زده کړی دی او دوی له موږ څخه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

افسوس دادی چې هغوی له مور ځخه زموږ شیان زده کړی وای او داچې موږ ددوی ځخه بد شیان زده کړی دی. آتش بازې خاص دهندوانو رواج دی چې په اسلام کی هم ځای نلری ددې قول تر ټولو لوی حجة او دلیل دادی چې ددې رسم وجود نن سبا په هیڅ اسلامی ملک کی نشته ددنیا په هره ټوټه کی چې هلته دوه یا درې مسلمانان ابادوې هوکه وی هغه په بر صغیر کی یا دفارس په شاوخوا کی چې هلته یو وخت اتش پرست اباد وو.

دفضائل الایام والشهور ص ۱۱۳

دبرات په شپه کی دڅراغونو دبلولو او ساتیری لپاره راجمع کیږی او داقبیح فعل کیږی چې دا ډیر اشد بدعت دی ځکه چې ددې اصل نه په کوم معتبر او غیر معتبر کتاب کی نشته او نه په دې باره کی کوم کمزوری او ضعیف حدیث شته او په هند کی داعام عادت دی په نورو ممالکو کی ددې رواج نشته . داعادت هندوانو له ډیوالی ځخه اخستی دی ځکه چې اکثره مسلمانانو دهندوانو ښځی مینځی کړی دی ځکه دارواج په مسلمانانو کی ددوی په خاطر شائع شوی دی (الجواهر الزواهر ص ۲۵۳)

په امریکه کی یو اتش پرسته قوم تیر شوی دی بیا وروسته مسلمانان شوی دی بیا هم داتش پرستی رواج په کی پاته دی، ځکه چې دغه قوم دڅراغانو خاص اهتمام کاوو . دخلیفه هارون الرشید عباسی او دهغه دزوی مامون رشید عباسی دخلافت په دور کی برامکه ته عروج حاصل وو ددی قوم ته په برامکه کی یحیی برمکی محمد خالد برمکی او جعفر برمکی ته عباسی خلفاء خاص عهدی ورکړی وی ځکه چې هغوی ددې رواج دعامولو ښه زمینه مساعده کړې وه او تر ډیره حده هغوی کامیاب هم شولهمداشان علماء اسلام ددې مخالفت په عامه توګه کړی دی ، داکار یې دشریعت مخالف بللی دی . دمسلمانانو په لکونو روپی هر کال په داسې حرامو او ناجائزو شیانو مصرفیږی. (حقیقت شب برات ص ۴۴۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دآتش بازۍ حکم

ددې فاسدو رواجو څخه اتش بازی هم ده چې په دې کی ګڼ شمیر خرابۍ شته.
۱- دمال ضائع کول چې حرمت یې له قران څخه ثابت دی
۲-دخپل ځان او لاد او ګاونډیانو دسوزلو خطر هم دی ځکه چې ډیرې واقعې داسې شته چې خلګو خپل لاسونه او نور اندامونه په اورسوی دی او همداشان هر ارځیز تاوانونه باید له فکره ونه وزی. دداسې نقصاناتو ممانعت په قرانکریم کی ذکر شوی دی. (وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ)
پاره سیقول سوره بقره
یعنی خپل ځانونه په قصد سره مه هلاکه وئ په دې اړه په حدیث شریف کی راغلی دی چې بیله ضرورته له اور سره ګډوالی منع بلل شوی دی. ځکه چې بل اوراو بل شوی څراغ پریښودل دخوب په وخت کې په حدیث شریف کې منع شوې دي.
۳- ځینې وختونه په اتش بازۍ کې کاغذونه هم مصرفیږی کوم چې دعلم اسباب دی ، دداسې شیانو بې ادبې کول په خپله قبیح (بد) کار دی ډیر بدکار خو لا دادی چې ډیر وخت په دی کی لیکل شوی کاغذان هم وی مقصد داچې هرڅه پر لیکل شوی وې ځکه چې دداسې رواجو خلګ اکثره غیر مسلمانان او جهال وی او پر دې کاغذانو قرانې ایاتونه هم لیکل شوی وی لکه څنګه چې ماته حضرت اشرف علی تهانوی صاحب دیوه معتبر شخص قصه وکړه چې ما دکاغذ ساتیری ولیدله چې دا دقرانکریم ورقه وه
۴- دکوچنیانو ابتدائی تعلیم دګناه او معصیت په اسبابو سره وې چې اصلا امر داسې دی چې علم او عمل ورزده کړې اویه دې عمل سره ګواکی دشریعت مقابله شروع ده نعوذبالله منها خصوصا په دې مبارکه شپه (دبرات پنځلسمه) هسې خرافات اوناوړه اعمال عادت شوی دی داخبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیاتکرارکوو لکه څنگه چې په مبارکو وختونو عبادت زیات اجر لري همدا شان گناه په داسې اوقاتو کې زیاته گناه لري. (اصلاح الرسوم ص ۱۹)

له یاجوج اوماجوج سره مشابهت

داتش بازۍ ځیني الات داسې وي چې داسمان لور ته غورځیږي او داکله کله دخلکو پر سر راشیوه کیږي او سوزي له دې څخه علاوه اتش بازۍ(اورلوبې) له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ده لکه څنگه چې هغه غشي داسمان لو ر ته غورزوي او له کفارو سره مشابهت هم دې ځینې خلک ددې دجواز لپاره وایې چې په مکه معظمه کې دحج په شپو کې توپونه خطاکوي له دې څخه معلومیږي چې داجائز ده که نو ولې هغوی داسې کول؟ددې جواب دادې چې دادعوامو خلکو فعل دې داپه شریعت کې کوم حجة نه دې البته دعالم محقق او دینداره عالم فتوی کو م چې دقواعد شرعیه مطابق وی حجة ده ښکاره خبره ده چې توپونه چلول دلښکر فعل دی نه ده دکوم عالم فتوی ده بل داچې په دې کې کوم حکومتی مصالح هم شته داسلامی شوکت ظهوردحج دشعائر تعظیم او دارکانو اعلان داسې نور او په اتش بازۍ کې کوم شوکت دی؟ البته که چیرې په یو ځای کې دکوم ضروری امر په خاطر داعلان دپاره اور ولگیږي بقدر ضرورت روا او جائز ده لکه دروژه مات او پیشلمی دوخت لپاره کوم اور ولگیږي په دې کوم ممانعت نشته که چیرې ترضرورت زیات شو داهم ممنوع دی. (اصلاح الرسوم ص ۲۰)

داتش بازۍ(اورلوبې) نقصانات

خلکو ددې شپې برکات پرې ایښیدی دی بې فائدې حرکات یې اختیار کړی دی. لکه څنگه چې اتش بازۍ دیو بد حرکت نوم دی. اوبدوالی یې هم ثابت دی داسې تجویز کیږي چې اتش بازی (اورلوبه) هم ده له نامه څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومیږي چې دخطرې او لهو لعب شي دی فکر وکړئ چې اور دشیطان عمل دی ایا دایو ښه کار دی ؟په حدیث مبارک کی دومره قدر راغلی دی چې دخوب په وخت کی څراغونه مړه کوی او عادتا څراغ لیری ایښودل کیږی لکن نبی کریم صلی الله علیه وسلم بیاهم بل څراغ نه دی خوښ کړی ، څکه چې له خطرې خالي نه دی ، داور لګیدو امکان پکې شته او ددې په اړه زیات شمیر واقعات پیښ شوی دی څه فکر کوئ چې له خپل ځان سره به نژدی ولی نه وی منع : په رشتیا هم چې ډیر خطري شی ده ، داتش بازی په سبب هرکال زیات شمیر واقعات مینځ ته راځی دچالاس سوزل کیږی ،دچا ځان او دچابیا کور او داسې نور سوزل کیږی که چېرې فرض کړو چې داهیڅ هم نه کیږی دمال نقصان خو ضرور دی دډیر تعجب ځای خودادی چې ډیر سپین ږیری خلګ خواهش لری چې پخپله داکار وکړی خوبیا دغه ددوی دوقار مخالف کار دی . څکه مشران پلمه کوی او وایې چې ماشومان خبره نه منی .که چېری کوچنیان ضد کوی داضد ته هیڅ اعتبار نشته غور وکړئ که چېری ستاسو ماشومان باغیان وی او په وهلو باک نه کوی .ایا تاسو به یې نه منع کوی ؟که چېری ماشوم ضد وکړی یا داسې بل ضدناکه شی غواړی ایا تاسو به یې ورکوی؟ او چې خدای جل جلاله او دهغه رسول صلی الله علیه وسلم مضر ورته ویلی دی هغه بیا ولی عادت جوړوی؟ له دی څخه معلومه شوه چې درسول الله صلی الله علیه وسلم فرمان تاسو ته کوم اهمیت نلری (نعوذ بالله) حال داچې دامال او دولت ستاله کومه وو ، داټول دخدای جل جلاله ملکیت دی تاسو محض خزانه داران یاست چې ستاسو په لاسو کی فقط تحویل دی داسې یاست لکه څنګه چې غلام وی مالک یوازې الله جل جلاله دی ((ولله خزائن السموات والارض)) ژباړه :اوخاص دالله جل جلاله لپاره دی داسمانو او دځمکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزانې موږ ته دا اجازه نشته چې څنګه غواړو هغسې يې خرڅ کړو ، دا د خدای جل جلاله مال دی نو قیامت کې د دې سوال کیږي چې څنګه مو ګټلی او څنګه مو مصرف کړی دی نو څکه ما شومانو ته داتش بازۍ یا کوم بل عبث او ناجائز کار لپاره پیسې ورکول شرعا حرام دي تاسو ورکونکې څوک یاست؟ هغه لکه دا مه ورکوي په ضد کولو سزا ورکوي او دساتیري او په پیکره خابو کې یې مه پر بږدی . (التبلیغ ص ۴۸ توک ۸)

دبرات په شپه وهدیرې ته دتللو ثبوت

په دې شپه کې دا عمل هم مذکور دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنة البقیع ته تللی او هلته به یې اصحاب کرام رضی الله عنهم ته دوعاوې کولی له څخه هم د دې عمل سنت والی ثابتیږي . علماء کرامو دا عمل مسنون بللی او له دی څخه علاوه نور ټول امور بدعات او مکروه دي مثلا په اجتماع سره هدیرې ته تلل څراغونه لګول چې تر له هدیره رو بنانه شي او دخوراک یا بل شی ترتیب نیول بلکه هرې هدیرې ته چې ولاړ شې په انفرادي شکل او له کوم فضول مناسب نو بغیر صرف د مغفرت دعا وکړی او ثواب حاصل کړی بیرته ژر راوګرزی او په بل عبادت مشغول شې بس همدومره اندازه دسنت مطابق ده او دا عمل د سنت مطابق ده . مناسبه نه ده چې عبث اعمال رواج کړي . (حقیقت شب برات ص ۵۲)

ایا نځې دمړو زیارت کولای شي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقبر په زيارت کې څه منع نشته ،که څه هم ښځې زيارت وکړی ،هغه ددې حديث په بنياد چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلي دي: چې ماتاسې دقبرو له زيارت څخه منع کړي واست لکن اوس واوړئ دقبرونو زيارت کوئ شارح رحمة الله عليه ويلی دی: زيارت نه دښځوپه تللوکي کوم ممانعت نشته . يعني خلاف اولی ده . تفصيل دادې چې که ښځې ددې لپاره زيارت ته ځي چې هلته خپل غم نوی کړي او وژاړي . په دې صورت کې زيارت بالکل جائز نه دي . اوپه کوم حديث کی چی دښځوپه زيارت کولو باندی لعنت ويل شوي دي . له دې څخه دامخکنی ښځې مراد دي .او که چيرې هديرې ته ددې لپاره ځي چې عبرت حاصل کړي . او دصالحانو قبرونوته دتبرک لپاره ځي . او ښځې سپين سری وي نوکوم ممانعت نشته ، او که چيرې ښځې ځوانې وي نو زيارت ته تلل مکروه دي . اوياله خلګوسره ځي نوزيارت کول مستحب دي . محتار ۸۷۹مخ اول ټوک

مسئله: يوازې ښځه چې ځوانه وي يوازې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم له روضې مطهرې سوابلې هيڅ يوې هديرې ته تلل نې روانه دي.

مظاهرحق جديد ۴۷۲ مخ دوهم ټوک

وهديرې ته دښځوتللو دممانعت وجه داده چې هغوی هلته ولاړې شي هلته نامناست الفاظ وائي . دزيارت جې کومې ښيګنې دي هغه تر بديو لږ دي . له دې څخه پرته په لار کې دزينت او ښکلا ظهور کوي . اونورو ته خان ښکاره کوي ،او دادواړه لوی ګناهونه دي . زيارت سنت دي ، دسنت داداکولو لپاره ددومره ګناه ارتکاب څنګه کيږي ؟ که چيرې ښځې زړې جامې واغوندې يعني بغير له ښکلا جی خوک ورته توجه نه کوی ،اوهديرې ته ولاړې شې اويوازې دمغفرت دوعاوې وکړی او کوم غير شرعې خبرې ونکړي . بيانو کوم ممانعت نشته حس التعلوم ۷۹۱مخ ۳ټوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله ځینې فقهاؤ ښځوته دزیارت کولو اجازه ورکړې ده چې ژاړې په دې شرط چې کښینې به نه. (فتاوی دارالعلوم ۴۳۲مخ ۵ټوک

ایا دمړي روح کورته راځي ؟

سوال : دمړي روح یوځای ته راځي کنه که چیرې نه راځي نوبیاپه خوب کې ولې راځي ؟

جواب په خوب کې دکوم مړي لیدل ددې تقاضانه کوي چې دهغه روح دې مکان ته راځي . په خوب کې لیدل دروحانیت په سبب سره ده . له مکان سره دهغه هیڅ تعلق نشته . ډیر ژوندي خلک چې ډیر لیرې وي هم په خوب کې لیدل کیږي . دخوب قصه جلاده داجسامو دراتګ ظاهري اتصال ددې لپاره ضروري نده ، عالم ارواح بل عالم دی. (فتاوی دارالعلوم ۴۲۰مخ ۵ټوک

مسئله روح مکان ته نه راځي ددې هیڅ ثبوت نشته . داسې خیال او عقیده لرل نه دی پکار.

مسئله : ددې خبرې هم هیڅ ثبوت نشته چې دپنجشنبې په ورځ روح دخپلو اقربؤ کره راځي .او دثواب په امیدوي . دجمعې لمونځ کوي او بیابیرته ځي داهیڅ حقیقت نه لري داسې کول نه دي پکار . (فتاوی دارالعلوم ۴۲۹مخ ۵ټوک

مسئله دبزرګانو داروا حونو پر راتللو کوم قوي دلیل نشته ،کوم روایات چې منقول دي دادمحدیشنو په نزد صحیح نه دي. (فتاوی محمودیه ۸۲مخ ۱ټوک

مسئله دمؤمنانو دجمعې په شپه راتلل هیڅ ثابت نه دي . دایوازې واهیه (غلط) روایات دی پردی عقیده لرل نه دی په کار . (فتاوی رشیدیه ۲۲۹مخ ۲ټوک

وهدیرې ته دتلو اداب او احکام

نبی کریم صلی الله علیه وسلم داسلام په ابتداء کی وهدیرې ته تلل منع کړې وو ځکه چې دجاهلیت زمانه نژدې وه ځکه فکر یې کاوو چې شاید

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک پر قبرو رسوخ پیدا کړي ، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم دزیارت قبور اجازه وکړه . څکه نو دټولو علماؤ په نزد قبرو زیارت کول مستحب دی څکه چې قبرو ته په تگ سره په زړه کی نرمی راځی . مرګ بیې یادیږی او په زړه کی داعقیده ټینګیږی چې له دې فانې دنیا څخه علاوه یوه بله دنیا هم شته چې هلته تګ ضروری دی او هلته ددې دنیا دیوه یوه عمل حساب کیږی له دی څخه علاوه نوری دیری فایدې لری تر ټولو ښه فائده داده چې هلته دمړو دپاره دمغفرت ددعا و ښه زمینه مساعده وی کوم چې سنت دي لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنت البقیع ته تلی او هلته به یې ومړو ته سلام کاوو او ورته به یې دمغفرت دوعاوې کولی وقبروته دتللو څه اداب او احکام شته کوم چې شریعت بیان کړی دی:

۱ کله چې یو شخص دمغفرت ددعا لپاره قبروته ولاړ شی هلته دی دمړي مخ ته مخامخ ودریږی مخ دې دقبر او شادې دقبلې لورته کړی

۲ کله چې قبر ته ورسیږی دقبر مړې ته دې سلام وکړی (السلام علیکم یااهل القبور الخ)

۳ - پر قبر دې دعزت لپاره لاس نه ایږدی

۴ - قبر دې نه موچوی

۵ - قبر ته دې دتعظیم لپاره نه ټیټیږی او نه دی ورته سجده کوی

۶ - دقبرخاوري دې پرمخ نه موښی . له دې احکامو او ادابو څخه علاوه داسې شیان اختیارول کوم چې په شریعت کښی نشته . داډیره ګمراهی وحماقت دي .له قبر سره نژدې دقران کریم تلاوت مکروه نه ده . دنورو ورځو په نسبت خصوصا دجمعی په ورځ دورځې په لمړی برخه کښی هديرې ته تلل افضل دي داهم منقول دي چې دنورو ورځو په نسبت دجمعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ مړي ته زيات ادراک کيږي . او دجمعې په ورځ قبر ته راتلونکي قريبان نه پيژني . (مظاهر حق جديد ص ۴۷۶ ج ۲)

دحضرت عقبه بن عامر رضي الله تعالى عنه څخه ارشاد نقل شوی دی وايې چې ما نه داخوښه ده چې زه په اور کښې وخيژم يا په تيره توره پښه کښيږدم آن داچې پښه مې پرې شي . تردې چې زه دچا په قبر وخيژم . اوزما په نزد په قبرو کښې متيازې (بولې) کول اوپه بازارو کې دخلکو په مخ کښې متيازې کول هم فرق نلري . (مظاهر حق جديد ص ۴۸۲ ج ۲)

وهديرې (مړستون) ته دتللو مسنونه طريقه

ژباړه : له حضرت ابن عباس رضي الله تعالى عنه څخه روايت ده چې يوځلې نبي کريم صلى الله عليه وسلم دمدينې په هديره تيريدی . اوهغه دقبر لور ته خپل مخ مبارک واړاوو اووې ويل : (السلام عليكم يااهل القبور يغفر الله لنا ولكم وانتم سلفنا ونحن بالاثر) اى دقبر خاوندانو پرتاسې دې سلام وې خدای تعالى دې موږ اوتاسو ته مغفرت وکړی اوتاسو ترموږ مخکې ياست اوموږ درپسې يو .

تشريح دحديث شريف الفاظ دي (چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم به دقبر ولورته خپل مخ مبارک اړوی اوتوجه به يې ورته کوله) اپر دې خبره دليل ده چې که څوک دقبر مړو ته سلام کوی دده لپاره مستحب ده چې دهغه مخ دمړی و مخته مخامخ کړي همداشان کله چې دمغفرت ددعاء لپاره قبر ته دريږی بايد خپل مخ دمړی و مخته برابر کړي لکه څنګه چې دعلماؤ اومجتهدينو مسلک دي اودې مطابق دټولو مسلمانانو عمل دي .ميرزا مظهر رحمه الله وايې دچا زيارت دهغه دملاقات په شان ده همداشان لکه څنګه چې دچا په ژوند کښې دملاقات په وخت کښې خپل مخ دهغه و مخ ته مخامخ کوی دزيارت په وخت کښې‌هم بايد مخ دهغه مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته برابر کړی داهم په کار ده چې دکوم مړی په وړاندی هغه طریقه کول پکار ده کوم چې یې دهغه په ژوند کښې ورسره څنګه ګذاره کوله دمثال په ډول دملاقات په وخت کښې ذي دیو مکرم اوعزت مند چاخواته نژدي نه شوای کښینستلای همداشان اوس ئي هم باید زیارت یعنی قبر ته نژدی نه کښینی لکه څنګه په ژوند کښې کومه اندازه ورسره کښینستلای شوای نو اوس هم باید هغونده ورسره کښینی اواوس هم باید په هغه طریقه ورسره دغونه اندازه ورسره کښینه یا ودریږه .اوکه چېری دهغه په ژوند کښې ورنژدی کیدی اوس دي زیارت ته هم نژدي ورځی او کښینی دي کله چې دچا زیارت کیږی باید سورة(فاتحه اوقل هو الله) درې واره وویل شي اوثواب دي مړي ته وروبخښل شي اوهم دي ورته دمغفرت دعاء ورته وکړی.

(مظاهر حق جدید مشکوة شریف صفحه ۴۸۰ ج۲)

آیامړی زیارت کونکی پیژنی ؟

پردې خبره دټولو اسلافو اتفاق دي چې مړی زیارت کونکی پیژني او ورته خوشحالیږی (دحضرت عائشة رضی الله عنها څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې کوم شخص دخپل ورور قبر ته لاړشی . اودقبر خواته یې کښینی ، نودقبر خاوند ورڅخه خوشحالیږی اودسلام جواب یې ورکوی ترڅو چې هغه هلته ناست وي (کتاب الروح ص۳۲ بحواله ابن ابی الدنیا درکتاب القبور)

په دې باره کښې ډیر احادیث راغلی دي . اوپه دې کښې هیڅ شبه نه ده پاته چې په قبر کښې څنګه څوک وینې ؟ ځکه چې دادلوی خدای تعالی کار دي چې په دې زمانه کښې داسې الات موجود دي چې پر ځمکه یې کښیږ دي ترځمکه ډیر لاندې معدنیات معلوموی . لکه تیل ، پټرول ، زر او داسې نور اوله دي سره سره (ایکسری ماشین) چې بالکل عام شی دي (ان الله علی کل شئ قدیر) مولانامحمد رفعت قاسمی مدرس دارالعلوم دیوبند)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دثواب درسيدو څو ضروري مسئلې

حضرت امام احمد حنبل (رحمة الله عليه) وايي چې کله تاسو هديرې ته لاړشی . سورة فاتحه معوذتين (قل اعوذبر ب الفلق ، قل اعوذ برب الناس) اوقل هوالله احد ووايا ست اوثواب يې مړی ته وروبخښئ . له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي: کوم شخص چې هديرې ته لاړشی هلته دقل هوالله سورة (۱۱) واره ووايي اوثواب يې ټولو مړو ته ور وبخښئ . ده ته به دهديرې دمړو په اندازه ثواب ورکول کيږي له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل: چې کوم شخص هديرې ته لاړشی اودثواب په نيت سورة يس تلاوت کړی الله تعالی دمړو عذاب ورکموی او ودې شخص ته دهديرې دمړو په اندازه نيکی ورکول کيږي. (مظاهر حق شرح مشکوة شريف ص ۴۴۹ ج ۲)

که چيری دچا دامخکښی سورتونه نه وي ياد . هر سورة چې يې ياد وي ويلای يې شی اوخدای تعالی ثواب ورکوی . که چيری بالکل جاهل وي په ژبه دي ورته دمغفرت دوعاوی وکړی . يا دي صدقه اوخيرات وکړی اوثواب دي وروبخښی څکه چې په حديث شريف کښی راغلی چې مړی په مثال دهغه چا ده چې اوبو اخيستی وي اوفرياد کوی . دخپلو قريبانو: پلار ، ورور اوداسې نورو دوعاؤ ته منتظر وي چې دوئ يې ورته وکړی خو کله چې هغوی دوعاوي ورته وکړی ترد نيا اومافيها ورته محبوب شی . او دژوندو تحفې دمړو لپاره دمغفرت دوعاوي دي. (احياء العلوم ص ۹۴) ۴ټوک محمد رفعت قاسمی غفرله . مدرس دارالعلوم ديوبند)

مسئله: په شپه کښی دمړو زيارت کول يعنی دقران کريم کوم سورة ويل اوثواب يې ورته بخښل جائز دي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۳ ـ ۵ بحواله مشکوة شريف ص ۱۵۴ ـ ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله مړی ته ویل کیږی چې داثواب دفلانکی له لوری حخه ده . که له هديرې څخه علاوه په کوم بل ځای کښې وي فرسته يې ورته رسوي.
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۲ ح ۵)

مسئله ومړوته دصدقات خیرات قران کریم اودمغفرت ددوعاؤ فائده رسیدل له قرآنه کریم اوله حدیثو څخه ثابته ده . لدی حخه انکار ناپوهی ، گناه اوداجماع څخه خلاف ده البته دثواب لپاره کومې معلومې ورځې شرط نه دي لهذا ځلويښتمه . کلنۍ . عرس اوداسې نور حه خوانی داټول رواجې رسومات دشریعت مخالف دي ، اوله ضرو حخه کومک غوښتل داسې ناجائز دي له الله تعالی څخه بغیر دهیچاهیخ تصرف نشته (فتاوی دارالعلوم ص ۴۳۷ ح ۵)

مسئله سنت داده چې د زیارت کولو په وخت کښی برسنت طریقه مړو ته سلام وکړی . اودټولې هديرې لپاره دمغفرت دعاوی وکړی . اوکه چېرې څه ووايې اودمړو وارواح ته يې ثواب وروبخښی ډيره ښه ده . اوکه چېرې دخپل ځان لپاره دوعاوې نو له الله تعالی څخه سوال وکړه په دې ډول چې یا الله تعالی ددې نيکانو په برکت زماحاجت پوره کړی وبزرگانوته به دانه وايې چې تاسو زما لپاره دوعاوکړی . دقران کریم ايات پردې دلالت کوی ، لهذا داسې دي نه وايې چې خطاب مړونه وي . بلکه له الله تعالی څخه دي دهغوی لپاره هم دمغفرت دوعا وکړی . که چېری ددوئ په وسیله سره دخپل ځان لپاره دوعاوکړی نوداکوم ممانعت نلری . په حصن حصين کښی ذکر شوي دي چې دصالحينو په وسیله سره دوعاکول مستحب ده چې الله تعالی دهغوی په برکت سره دوعاقبوله کړی (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۲ ح ۵ په حواله دحصن حصین ص ۸۶)

مسئله :دثواب بخښلو په وخت کښی که څه هم یوازې نیت کافی ده ، لکن که په ژبه سره ووايې چې یا الله تعالی ددې عمل ثواب فلانکی ته ورسوي
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۱ ح ۵ په حواله دالمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وويل شي فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکی زوی) که چېرې ديلار نوم ورته معلوم نه وي يوازې دده نوم کافی ده لکن هرڅه چې په نيت کښې وي هغه کافی ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په يوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښی داهم صحيح ده لکن که چېرې دا ثواب اول يوه ته وبخښل شي بيا نورو ته نه بخښل کيږی ځکه چې دا ثواب اول ته ورسيدی . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ ... ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښی آيا پوره پوره ثواب وررسيږی ،که تقسيمېږي ؟ په دي کښی دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هريوه ته پوره پوره ثواب رسيږی . بل داچې تقسيمېږی بيا ورته رسيږی . دادوهم قول له قياس سره برابر ده . خو دالله تعالی له فضل څخه ليری نه ده چې هريوه ته پوره پوره ثواب ورکړی . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالی له خزانو څخه هيڅ نه کميږی . داصرف (يوازې) دبنده په نيت پورې اړه لری ځکه چې بې پر الله تعالی گمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمی عفاالله عنه)

مسئله دقران کريم ثواب خو مړی ته رسيږی بل داچې ويونکی يونيک کار وکړی په لس گونو بلکه تر دي هم زيات ثواب ورکول کيږی . مگر په هرکار کښی اخلاص شرط دي بيله اخلاص هيڅ عمل مقبول نده

(أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کريم په هديره کښی په لوړ اوسوکه اواز . په ياد (حفظ)يا په کتلو سره صحيح ده) فتاوی رشيديه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې داسې ووایي چې فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکې زوی) که چېرې دیلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نیت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په یوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي دا هم صحیح ده لکن که چېرې دا ثواب اول یوه ته وبخښل شي بیا نورو ته نه بخښل کیږي څکه چې دا ثواب اول ته ورسیدی .(فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ وکذا فی ردالمحتار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډیرو مړو ته څوک وبخښي آیا پوره پوره ثواب وررسیږي . که تقسیمېږي ؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هریوه ته پوره پوره ثواب رسیږي . بل داچې تقسیمیږي بیا ورته رسیږي . دادوهم قول له قیاس سره برابر ده . خو دالله تعالی له فضل څخه لیري نه ده چې هریوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه دا امید دي چې بشپړ ثواب به ورکړي څکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هیڅ نه کمیږي . داصرف (یوازې) دبنده په نیت پورې اړه لري څنګه چې یې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمی عفا الله عنه)

مسئله دقران کریم ثواب خو مړي ته رسیږي بل داچې ویونکي یو نیک کار وکړي په لس ګونو بلکه تر دې هم زیات ثواب ورکول کیږي . مګر په هر کار کښې اخلاص شرط دي بیله اخلاص هیڅ عمل مقبول نده

(أَلاَ لِلّٰهِ الدِّيْنُ الخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر (مَنْ جَاءَ بِالحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کریم په هدیره کښې په لوړ او سوکه اواز . په یاد (حفظ)یا په کتلو سره صحیح ده) فتاوی رشیدیه کامل ص ۳۷۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: په ثواب بخښلو کښې دلاس پورته کولو ضرورت نشته ، اوکه چېرې دوعا کوی لاس يې پورته کړی وي نوشادي قبروته وګرزوی.
(فتاوی رشيديه کامل ص ۲۴۷)
ځکه چې عوام خطا کيږی چې له مړو دوعاء غواړی ، دمړی په وسيله سره دوعا غوښتل جائز ده . لکن په حقيقت کښې بياهم له خدای تعالی څخه غوښتل دي. (محمدرفعت قاسمی)

دبرات دشپې رواجونه

لدې رواجو څخه دبرات دشپې حلوی وي ، اوداختر غړی . اودعاشوری (لسمه دمحرم) شربت اوداسې نور دي دبرات دشپې په باره کښې په حديث کښې دومره راغلی دی : چی نبی کريم صلی الله عليه وسلم جنت البقيع (هديره) ته تللی وو اودمړو لپاره يې دمغفرت دوعا کړيده له ده څخه وروسته خلګو اکثره مفاسد پکښې رواج کړي.بعض خلګ وايې چې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم غاښ مبارک چې کله شهيد شو نوده حلوی يې خوړله دابالکل بی بنياده او غلطه خبره ده ددې عقيده لرل هيڅ وخت نه ده جائز . ځکه چې عقلا هم نه ده مکمل . ځکه چې داواقعه په شوال کښې پيښه وه نه په شعبان کښې .دوهم : بعض خلګ دحلوی دجائز بللو لپاره داوايې چې په دې شپو کښې حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهيد شوی دي دادهغه رضی الله تعالی عنه فاتحه ده ، داهم بې دليله اوبې اصله ده ، لمړنی خودتاريخ تعين ته ضرورت نشته بل داچې داقصه پخپله غلطه ده ځکه چې حمزه رضی الله تعالی عنه هم په شوال کښې شهيد شوي وو نه په شعبان کښې دريم : بعض خلګ داعقيده لری چې دبرات په شپه دمړو ارواح کورو ته راځې اوګوری چې ايا زمونږ لپاره چاڅه پخ کړی کنه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره خبره ده چې دابې له کوم نقلي دليل څخه ثابتيږي . حال داچې هيڅ نقلي دليل نشته . هره مسئله له قران کريم او حديث څخه ثابتول ضروري ده . اوپه قران او حديث کښې په دي باندي هيڅ دليل نشته . چې دمړو ارواح دمرګه وروسته دي دنيا ته راځي اوګوري البته پرنه راتلو ډير دلائل موجود دي (مشکوة شريف ص ۲۵ ج ۱) محمد رفعت قاسمي غفرله)

څلورم : دبعضو خلکو فکر دی چې کله دبرات ترشپه مخکې څوک مړشي . ترڅو چې دده لپاره دبرات په شپه فاتحه ونه شي . داله مړو څخه نه دي حساب . داهم محض بې اصله اولغوه ده . بلکه داهم رواج دي چې څوک تردي جشن (دبرات ترشپې) مخکې مړشي . دمړی وارثانو دامخکې نه دي لمانځلی (دپيداکيدو په وخت کښې) ليکن په احاديثو کی په صراحت سره مذکور دی چې مړی قبر ته ځي په داسې شان څنګه چې دی دنيا ته راغلی ؤ داسې نه ده چې دبرات په شپې پوری موقوفه ده پنځم : بعض خلک دبرات دشپې دحلوی داسې پابندی کوی چې بې حلوی بی برکت نه شي داهم ډيره فاسده عقيده ده چې ضرور بې بولی عمل بې هم فاسديږي تر فرضو او واجبو بې زيات اهتمام کوی له دي خرابيو سره سره داتجربه هم ده چې نيت بې بالکل خراب وی ثواب بې مقصود نه وی . او داخيال بې وي چې که چيری حلوی پخه نکړي نو خلک وابې دا مسکين شوی دی . ددې تهمت دليری کولو دپاره چې څومره تکليف وی ضرور بې کوی . دداسې نيت صرف (پوازی) فخر او اسراف دی چې ګناه بې بار بار ذکر شوی ده کله کله داسې هم کيږی چې ددې لپاره په سود او قرض پيسې واخلی . چې داځان نه لوبه ګناه ده . شپږم : کوم څوک چې دکومک مستحق وی هغه ته هيڅ نه ورکوی . اقلاً چې په کور کی څه پاخه وی داهم نه ورکوی اکثره مالدار خلک چاته په معاوضه شی ورکوی او نت بې داوی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلانکي مړته شي راکړې دي که بې زه ورنکړم نو هغه به خفه وابي ، پدې کې هم هغه ریا کاري او تفاخر ده لووم: بعض خلک دشعبان په پنځلسمه منشور دال ضرورور بخوی ، ددې دایجاد تاریخ معلوم نه دی خو دومره ویلای شو چې داکار بنکاره ګناه ده اتم: ځینی خلک داسې هم شته چې په دې شپه (دبرات شپه) دنفلو لمونځو لپاره خلک راجمع کوی تر څو دشپې روښول ورنه اسان شي داهم له شریعته مخالف کار دی . البته که چیری اتفاقاً خلک جمع شول پدې کې بیا کوم ممانعت نشته نهم: ځینی خلک په دې شپه لوبني نوي کوي کورونه چونه کوی او څراغونه ډیر لګوي او داسې نور دبدعت کارونه کوي .دابالکل دکفارو نقل دی او په حدیث شریف کی نشبه حرام بلل شوی ده .(اصلاح الرسوم ص۱۳۴ از حضرت تهانوی رح)

په هندوستان کی غیر مسلم خپل جشونه له ډالیو څخه رااخستی دی چې لوښی بدلوی او څراغونه هم روښانه کوی . دهغو داعقیده ده چې په دې کار سره دهغوی مذهبی مشران خوشحاله کیږي. خو اکثرو مسلمانانو دارسم خپل کړی دی دابالکل حرام دی پکار ده چې ځان ترینه لیرې وساتي. (الله احفظ .محمد رفعت قاسمی غفرله)

مسئله: داهم مشهوره ده چې دبرات دشپې په حلوی چی لمړنی روژه مات وشی دا ډیر ثواب لری داخبره غلطه او بې بنیاده ده .(اغلاط العوام مکمل ص۱۲۴)

دبرات په شپه کی حلوی پخول او خوړل

سوال: دبرات په شپه حلوی پخول او خوړل څنګه دی ؟ که چیری بې دثواب له نیته پخه شي داځه حکم لري. همدا شان دداسې حلوی خوړل څنګه دی ؟

جواب:دبرات په شپه دخوشحالی او حلوی پخولو هیڅ ثبوت نشته ،لهذا داامور ناجائز او بدعت دی . که چیری بغیر دثواب له نیته حلوی پخه شي نو بیا دبدعت تاکید نکنبی دی .باید لدې څخه هم ځان وساتل شي همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان له دانسې حلوی قبلولو څخه هم باید ځان وساتل شي لیکن داحرام نه ده
(حسن الفتاوی ص۳۸۵ ج۱)

مسئله دډوډی دتقسیمولو په متعلق په دې شپه کی زما ترنظر کوم روایت نه دی تیر شوی . البته ددې شپې فضیلت له لمر لویدو بیا تر صبح صادق ده (سپیده داغ) پورې ده. (فتاوی محمودیه ص۷۵ ټوک ۱۰)

دبرات دشپې سنت اعمال

دبرات دشپې خصوصیات خو معلوم شول .مونږ ته څه کول پکار دی او دخدای جل جلاله دبیشماره نعمتونو دلتولو لپاره څه وکړو؟
داحادیثو له کتلو څخه ثابتیږی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دې شپه درې اعمال کړی دی ، ددې دریو سنتو طریقه اداکول دخیر او برکت ثواب باعث دی :اول : دشعبان په پنځلسمه شپه بیله کومې ټولی هدیرې ته لاړشی . او هلته په رمبیدو سره دمغفرت دوعاوې وکړي که چېری صدقه او خیرات کوی ثواب ور بخښې باید دعامو رواجو تابع نه شې اوترشریعت تجاوز ونه کړی دوهم : په دې شپه کی ویښ و اوسې دخدای جل جلاله عبادت او نفل لمونځ بیله جماعت څخه وکړي هر څومره چې مو په طاقت کی وی دقرانکریم تلاوت وکړه یابې واورې پر نبی کریم صلی الله علیه وسلم زیات شمیر درود شریف ووایاست .دخپل ځان او ټولو مسلمانانو لپاره دوعا وکړئ او له خپلو ګناهونو څخه توبه و کاږئ خصوصا له هغو ګناهونو څخه کوم چې دکولو دسبب سره په دې مبارکه شپه هم دوعا نه قبلیږی کوم څوک چې طویل (اوږد) لمونځ کول غواړیهغه دی صلوة تسبیح وکړی دخدای جل جلاله له ویرې دې وژاړی دخپل ځان اولاد مور و پلار او دټولو مهمو امورو متعلق دې دوعاوې وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په ورځ دې نفل روژه ونیسي لکه څنګه چې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده (قوموا لیلها وصوموا نهارها) یعنی په پنځلسمه دشعبان دشپې ویښ واوسئ او دورځې یې روژه ونیسئ ،دا درې اعمال له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي باید درې سره په مسنونه طریقه سره ادا شي. (شب برات ص ۲۲)

تنبیه په بعضو ځایو کې دبرات دشپې رڼو لو لپاره خلګ راټولوي ،شپه رڼول په اجتماع سره که څه هم اسانه ده لیکن دنفل عبادت لپاره دخلګو داسې راټو ځای کول صحیح نه دي همدا شان په مساجدو کې رایو ځای کیدل لکه څنګه چې نن اوسبا رواج ده .اکثرو علماؤ دامکروه بللې ده . په در مختار کې راغلي دي چې دکوچنی اختر لوی اختر دبرات پنځلسمه درمضان المبارک لس اخیرې شپې او دذی الحجې لس لمړنی شپې په دي ټولو شپو کې یو رته کیدل او جلا جلا عبادت کول مستحب دي. (در مختار ...)

په حدیث شریف کې یوازې درې اعمال ثابت دي دهغوی ادا کول په سنت طریقه سره موجب دثواب دي : لمړی: دبرات په پنځلسمه هدیرې ته تلل مړوته دوعا او استغفار کول .که چیرې کومه صدقه یاخیرات کړی وې ثواب دې مړو ته وربخښل . له دې دعاو څخه فائده رسول دي باید صدقه په پټه توګه سره وشي نرخو ریا پکښې رانه شي.دوهم: داشپه رڼول او عبادت یو ازې کول نه په اجتماعی ډول سره.دریم: په ورځ یې روژه نیول . ددې اعمالو په سنت طریقه سره اداکول نهایت مفید دي. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴)

دبرات دشپې خاصې دعاوې

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذبرضائک من سختک واعوذبك منك اليك لا احصی ثنا ٴ علیك انت كما اثنيت على نفسك (الترغیب والترهیب ص ۳۵۸ ټوک ۲)

اللهم انك عفو تحب العفوفاعف عني (ابن ماجه .مظاهر حق ص ۲۸۵ ټوک ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی کریم صلی الله علیه وسلم بی بې عائشي ..... ته وویل : دادعا پخپله هم زده کړه او نوروته یې هم ور زده کړه . ځکه چې حضرت جبرائیل علیه السلام داوعا ماته رازده کړی ده . علماؤ کرامو لیکلي دي چې دعا ددنیا دټول خیر او برکت جامع کونکی ده . ځکه چې دالله جل جلاله له لوری وبنده ته عفو او بخښنه په دعا یوری تړلې لکه څنګه چې په یوه روایت کی راغلی دی چې: دبنده له لوری دحق تعالی په دربار کی دبخښنی او عفیت تر سوال هیڅ شی افضل نشته تر څو چې ممکنه وی دادعاوې یادی کړئ او خپلو ماشومانو ته یې هم ور زده کړئ . ځکه چې نن سبا اکثره ماشومان ددرواغو نکلونه یادوی او مور او پلار یې فخر هم ورباندې کوی که چیرې مو دانه یادیږی بیا په خپله ژبه دخیر او عافیت دوعاوی وکړئ . که مو دادعا یاد وې مخکې درود ووایاست بیا دوعا وکړئ لکه: ای لویه خدایه ! ته پر ټولو احسان کونکې یې پر تا څوک احسان نشي کولای . ای دلویې او مغفرت خاونده ! له تاڅخه سوا هیڅ معبود نشته نه ده بیوزلو مددګار یې او دپریشانیانو مشکل کشا یې ای الله جل جلاله ! له تا څخه بغیر بل هیڅا څخه څه نه غواړو یوازې ته ورکونکې یې ای لویه خدایه جل جلاله ! که تاچیرې زه په خپل کتاب کې بې برخې او بی نصیبه لیکلی یم لویه خدایه جل جلاله په خپل فضل او کرم سره زما خواری ، بدبختی او کم رزقی ړنګې کړې. داخبره ستا په کتاب کې کوم چې دې پر اخیري نبی صلی الله علیه وسلم نازل کړې دې نو شته دې چې الله جل جلاله چې څه غواړې لیکې یې او چې څه وغواړې محوه کوې یې ان الله علی کل شيء قدیر یاالله جل جلاله له تاڅخه کوم دپوښتنې خاوند نشته هر څه ستا په اختیار کې دي یا الله له تاسره ام الکتاب دد ، یاالله جل جلاله ستا په روی سره زما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشکلات او پریشاني لیرې کړي که زه په خبر یم او کنه او په هرڅه ته عالم بې لویه خدایه جل جلاله ترټولو ته داحسـان خاوند یې . لویه خدایه ! نیک اولاد راکړې ماته بخښنه وکړې . یاالله جل جلاله ټول ګناهونه صغیره وي که کبیره ښکاره وي که پټ ته رانه بخښنه وکړې . یا الله جل جلاله زما عیبونه پټ کړی معافي راته وکړې پر ایمان خاتمه راکړې . زما مور اوپلار . استاذانو او ټولو مسلمانانو ته مغفرت وکړې ای لویه خدایه جل جلاله ! موږ هر څه نه شو غوښتلای بس هغه غواړو چې زموږ نبي کریم صلی الله علیه وسلم غوښتي دي او له کوم شي څخه چې په هغه سره نبي صلی الله علیه وسلم پناه غوښتې ده زه هم ترې پناه غواړم زموږ دعاوې دنبي صلی الله علیه وسلم په وسیله قبولې کړې آمین یارب العلمین

مولانا محـــــمد رفعت قاسمي عفا الله عنه مدرس دار العلوم دیوبند

دقدر دشپې لوبې

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ بیشکه موږ قرانکریم په لیلة القدر کی نازل کړ . یعنی قرانکریم له لوح محفوظ څخه دلیلة القدر په شپه نازل شوی دي .دایوه خبره ددې شپې دفضیلت لپاره کافي ده چې داعظیم کتاب په کې نازل شوی دي . په کومه شپه چې داقران نازل شوی له دې سره سره نور ډیر فضلتونه هم لري د نور تشویق لپاره داایت لولو: **وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ** ضرور به در ته معلومات وي چې داشپه څومره مبارکه اوبافضیلته شپه ده څومره فضائل او نیکۍ پکښې دي دیو څو فضائلو ذکر کوو: (**لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ**) دقدر شپه تر زرو شپو اولی او بهتره ده یعنی د زرو میاشتو دعبادت چې کوم ثواب دی یوازې په دې مبارکه شپه کې عبادت تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیات ثواب لري او ددې زیادت علم هم نشته چې څومره زیادت (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) په دې شپه کې ملائکې راشوه کیږي:

علامه رازی رحمه الله لیکي چې کله په ابتداء کی خدای جل جلاله انسان پیداکاوو ملائکو ورسره مخالفت ښکاره کړ ،د لوی خدای جل جلاله په دربارکي يې عرض وړاندی چی ته جل جلاله داسې څوک پیداکوې چې بیا به په ځمکه کی فساد کوی او وینې به بهوي،نن شپه چې دخدای جل جلاله په قدرت انسان دالله جل جلاله په عبادت او معرفت مشغول ووینې .ملائکه دمعذرت لپاره راکوزیږی .(وَالرُّوحُ فِيهَا) په دې شپه کی روح القدس (جبرائیل علیه السلام) هم راکوزیږی ، له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی: چې جبرائیل علیه السلام له یوې تولی دملائکو سره راکوزیږی ، کوم شخص چې په عبادت مشغول وی دهغه لپاره درحمت دعاوې کوي (بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ) دخدای جل جلاله په حکم له هر خیر سره راکوزیږی. په مظاهرحق کی لیکلي دی چې په دې شپه کی دملائکو پیدائشت شوی دی ، دحضرت آدم علیه السلام دمادی جمع کیدل په دې شپه کی شروع شوی ده او په دې شپه په جنت کی ذرختې کرل شوې دی ،ددعاو قبلیدل په ډیرو احادیثو کی راغلی دی . او په یوه روایت کی راغلی دی چې په دې شپه عیسی علیه السلام اسمان ته ختلی دی او په دې شپه دبنی اسرائیلو توبه قبوله شوی ده . (سَلَامٌ هِيَ) داشپه سر تر پایه سالمه ده یعنی دفرشتو له لوري په مؤمنانو سلام وې تر دې چې یوه تولی دملائکو ځي او بله راځي (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) داتوله شپه دبرکتونو انو رحمتونو سره وی تر څو چې سپیدی راوخیژی ، داسې نه چې دشپې په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کې برکت وی او په بله کې نه وې بلکه تر صبح صادق پورې ددې برکاتو نه ظهور وی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۷ ومعارف القران ص۷۹۱ توک ۸)

دیوه سوال ځواب: دقدر شپه تر زرو شپو اولی بلل شوی ده ظاهره ده چې په دې زرو میاشتو کې هر کال دقدر شپه هم راځی نو حساب به څنګه کوو دتفسیر علماؤ ویلی دی چې دلته له زرو میاشتو هغه مراد دی چې پکښې دقدر شپه نه وی په دې لحاظ هیڅ مشکل نشته. (معارف القران ص۷۹۳ توک ۸)

داچې ویل کیږی چې دقدر شپه تر زرو میاشتو اولی ده، ددې مطلب دادی چې دزرو میاشتو په اندازه کښې چې څومره عبادت کیږی ددې شپې دعبادت تر دې زیات ثواب دی او څونه؟ داخدای جل جلاله ته معلومه ده کوم شی ته چې الله جل جلاله ډیر زیات ویلي وي دهغه زیاتوالی یې څه اندازه وې ددنیا دخلګو دستور دی چې یوه اندازه زیات شی ته په ډیروالی قائل وی او تر هغه یل زیات شی زیات نه بولی، یو په ظاهره ژور شی ډیر ژور بولی.یوه داخبره هم ده چې په هغه زمانه کی په عربو کی تر زرو زیات حساب نه وو لکه څنګه چې له ۱۰۰۰زر کاله مخکی په دنیا کی د ۱۰۰ سیکړو ډیر اهمیت وو او نن؟څنګه چې قرانکریم دهغوی په ژبه وو او دهغوی له لهجې سره برابر وو بیا نوڅنګه تر زرو زیات ویلای شوای؟ ځکه یې دهغوی دحساب اخیري درجه وویله دنورې ترقی لپاره الله جل جلاله دونه وویل چې ((تر دې هم زیات)) اوس تر دې دزیادت امکان نشته .کروړ ،ارب، کهرب، نیل وسنګ اومهاسنګ ټوله دی زیادت لاندی دې ګواکی چې دقدر دشپې دفضیلت هیڅ حد نشته.(محمد رفعت قاسمی غفرله)

ایا په ټوله دنیا کښی په یوه شپه کښی دقدر شپه وی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دمطالعو داختلاف په سبب سره په مختلفو مملکتوکې دقدر شپه په مختلفو تاریخو وی په دې کې هیڅ مشکل نشته ځکه چې په هر ځای کې دقدر دشپې تاریخ وی په همهغه شپه دقدر برکات حاصلیږی (والله سبحانه تعالی اعلم)

مسئله:کوم څوک چې دقدر په شپه دماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداکړی بس دهمدې شپې ثواب یې پیداکړ چاچې زیات عبادت وکړ زیات ثواب ورکول کیږی .په صحیح مسلم کښی له عثمان غنی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: کوم شخص چې دماخستن لمونځ په جماعت سره اداکړي ګواکی دنیمې شپې دقیام ثواب یې پیداکړ او چاچې دسهار لمونځ هم په جماعت سره اداکړ ګواکی دټولې شپې دقیام او عبادت ثواب یې حاصل کړ. (معارف القران ص ۷۹۲ توک ۸)

دقدر دشپې معنی

دقدر معنی شرف او عظمت ده .ودې شپې ته لیلة القدر ویل ددې شپې دعظمت په وجه ده حضرت ابوبکر وراق رحمة الله علیه ویلی دی چې ودې شپې ته لیلةالقدر (دقدر شپه) ځکه ویل کیږی چې دکوم شخص تردې شپې مخکې دبې علمی په وجه هیڅ قدر او قیمت نه وو. په دې شپه دتوبې ،استغفار او عبادت په وجه داشخص هم دقدر او شرف خاوند کیږی.

دقدر بله معنی تقدیر او حکم هم کیږی ددی معنی په اعتبار دلیلة القدر دویلو وجه داده چې په دې شپه دټول مخلوق لپاره کوم ازلې تقدیر لیکل کیږی دبنده چې کومه برخه له دې رمضان المبارک تر بله رمضانه پورې ده هغو ملائکو ته حواله کیږی کومی چې دتدبیر او تنفیذ لپاره ماموري دی .کوم علماء کرام چې له لیلة المبارکة څخه دشعبان پنځلسمه شپه مرادوی ، دهغې تطبیق دادی چې ابتداء فیصله دامورو په اجمالی شکل په دې شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيږي او تفصيلات يې دليلة القدر په شپه کوم چې درمضان المبارک په مياشت کښې ده ليکل کيږي ددې تائيد دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په يوه قول سره کيږي ،چې الله جل جلاله دټول کال دامورو فيصله دبرات په پنځلسمه شپه کوی بيا دقدر په شپه دفيصلې مطابق فرشتو ته سپارل کيږي. (تفسير مظهری)

دامو مخکې هم ليکلې ووچې دامورو دفيصلې په دې شپه مطلب دادی چې په دې کال کی چې کوم امور نافذ کيږي ، هغه له لوح محفوظ څخه نقل کيږي او ملائکو ته حواله کيږي او اصلا خوداټول تقديرونه په ازل کښی ليکل شوی دی. (معارف القران ص۷۹۲ توک ۸)۹۳

دقدر شپه څه ده؟

درمضان المبارک په شپو کښی يوې شپې ته دقدر شپه ويل کيږی چې ډيره دخير او برکت شپه ده په قران کريم کی دا شپه تر زرو شپو ښه بلل شوی ده زر مياشتې درې اتيا کاله او څلور مياشتی کيږی.نيکبخته ته دی هغه څوک چې داشپه په عبادت کی تيره کړی او دابرکات يې نصيب شي ګواکی درې اتيا کاله څلور مياشتې يې په عبادت کښی تيری کړی ، او دزياتوالی يې حال نه دی معلوم چې زر مياشتې تر څو مياشتو افضل دی (دعربو په محاوره کښی ترزرو زيات عدد نه وو) الله جل جلاله په حقيقت سره ډير لوی انعام پر خپل قدرمن مخلوق کړی دی په در منثور کی له انس رضی الله تعالی عنه څخه روايت نقل شوی دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل: دقدر په شپه الله جل جلاله زما پر امت يو خاص رحمت کړی دی چې پر نورو امتونو باندی نه وو په دې باره کی مختلف روايات دی چې ددې نعمت سبب څه وو. په ځينو احاديثو کی راغلی دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم دتيرو امتو عمرونو ته فکروکړچې ډير زيات وو په دې خفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې زما دامت عمرونه ډیر کم دی او په دې کم عمر کی ددومره زیات عبادت امکان نشته ، کله چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خفه شو نو الله جل جلاله ددې مبارکې شپې برکت یې امت ته ور په برخه کړ ،که کوم نیکبخته دقدر (لس کاله یوه دقدر شپه) عبادت وکړ تردرې اتیاکاله څلورو میاشتو څخه هم زیاتیږی . په بعضو روایاتو کی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دیوه شخص ذکر کاوو ویې ویل چې زر میاشتی یې جهاد کړی دی داصحاب کرامو ورباندی غبته پیداشوه الله جل جلاله ددوی دجبیرې لپاره داشپه ورکړه په یوه روایت کی راغلی دی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دڅلورو اشخاصو ذکر وکړ: حضرت ایوب حضرت زکریا حضرت حذقیل او حضرت یوشع علیهم السلام چې دې ټولو انبیاؤ اتیا کاله دالله جل جلاله په عبادت کی تیر کړی وو او دیوې زرې برابر یې هم دخدای جل جلاله نافرماني نه ده کړې.
ودی ته صحابه کرام حیران شول بیا حضرت جبرائیل علیه السلام حاضر شو او دقدر سورة یې ووایو . له دې څخه علاوه نو هم مختلف روایات شته. دداسې قسم درواياتو داختلاف وجه اکثره داکیږی چې کله دمختلفو واقعاتو وروسته کوم ایت نازل شې ټولو ته ئې نسبت کیدلای شي په هر صورت دسورة دنازلیدو وجه که هر څه وی لیکن دامت محمدی صلی الله علیه وسلم لپاره دادالله جل جلاله ډیر لوی نعمت دی . داهم دالله جل جلاله یوه خاصه عطیه ده او دعمل کولو توفیق هم تر هغه جل جلاله پوری موقوفه دی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۵ زمظاهر الحق جدید ص ۲۷۹ټوک ۷)

دکتې شپه

ددې شپې دفضیلت لپاره که څه هم مستقل سورة نازل شوی دی له دې سره دوه حدیثونه دنمونې په ډول ذکر کول غواړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قام لیلة القدر ایمانا واحتساباً غفرله ماتقدم من ذنبه (رواه بخاری ومسلم).

ژباړه له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چا چی د قدر شپه له ایمان سره دعبادت په نیت وکړه له دې څخه مخکی ګناهونه ټول ورته معافیږی.

تشریح که چېری ددنیا کاروبارې ته دامعلومه شي چې په فلانکی میاشت کښی ،مونږ ته نژدې په یوه ښار کښی یوه میله جوړیږي چې تجارت پکښی ډیره ښه ګټه کوي چې یوه روپی لس روپی ګټي اوټول کال بیاله تجارت څخه څوک خلاصیږی . تاسو فیصله وکړئ څوک به داپریږدی ؟ که چېرې تاریخ ورته معلوم نه وي په ډیرو پوښتنو ضرور تاریخ معلوموي بیاهم که ورته معلوم نشي څوشپې مخکې هلته ورځې چې دازرینه موقعه راڅخه تیره نشې .اوس دنیکانو دمیلې هم دمؤمنانو لپاره یوه زرینه زمینه مساعده کړی ده ، له دومره برکته سره ددې شپې میاشت هم معلومه ده ، بیاداهم معلومه ده چې په لسو اخیروکی ده ، شپه ئې ځکه نه ده معلومه کړي چې هغه څوک معلوم شې چې له خدای تعالی سره څومره محبت لری لکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې به ددې شپې لپاره میاشتې میاشتې اعتکافونه کول ، اوچې معلومه شې چی ددې شپې پلټونکی څومره شپې قربانوي ؟ (الترغیب والترهیب ص۹۰ ج۲)

دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسې نور ، اوثواب دنیت مطلب ئې وي. دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسی نور ، اوثواب دنیت مطلب دادي چی خاص دالله تعالی درضا لپاره کښینی نه دریا اوغرور لپاره محض عاجزې اختیار کړی خطابی علیه الرحمة وایې : چې ددې مطلب دادي چې دثواب یقین به یې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپه ارام زړه سره پرځان تکلیف راولي ، نه په قراره زړه سره ، ښکاره خبره ده چې څومره په اخلاص سره کښېني هغومره عبادت اسانه کیږي داوجه ده چې څوک دالله تعالی په محبت کښي بوخت وي دهغه په عبادت کښي هیڅ مشقت نوي. دامعلوموول هم ضروري ده چې په مخکښې ، حدیث او نورو حدیثوکښې چې دګناه ذکر ده دعلماء په نزد ګناه صغیره مراد ده ځکه چې په قران کریم کښې چې کله دګناه کبیره ذکر وشي ، ورسره ضرور د (الامن تاب) ذکر کیږي ، په دي بناء علماء کرام وايي چې ګناه کبیره بغیر له توبې څخه نه معافیږي .نوځکه کله چې په حدیث دګناه دمعافیدو ذکر راشي علماء کرام يې په صغیره سره مقیده کوي .دتوبې حقیقت دادي چې پر تیرو ګناهونو پښیماني اوپه آئنده کښې دنه کولو عزم که چېرې لچاڅخه ګناه کبیره وشي دهغه لپاره ضروري ده چې که دقدر شپه یابله دقبولیت زرینه موقع وي باید ضرور دخپلو بداعمالو څخه په پاک زړه سره په ټینګ عزم په زړه اوژبه سره توبهٔ وکړي ترڅوچې الله تعالی له رحمت کامله متوجه شي له صغیره او کبیره هرقسم ګناهونو څخه توبه وکاږی ترڅولوی خدای تعالی يې توبه قبوله کړي (فضائل رمضان المبارک ص ۳۸)

دملائکوراتلل

عن انس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکان لیلة القدر نزل جبریل فی کبکبة من الملئکة یصلون علی کل عبد قائم اوقاعد یذکرالله عزوجل (کذا فی المشکوة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت انس رضی الله تعالی عنه له نبي کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې دقدر په شپه حضرت جبرائيل عليه السلام دفرشتو (ملائکو) له يوې ټولۍ سره ځمکې ته راکوزيږي او دهغه شخص لپاره دخدای تعالی څخه درحمت غوښتنه کوي چې په عبادت او ذکر مشغول وي.

تشريح دحضرت جبرائيل عليه السلام راتګ له ملائکو سره په قران کريم کښې ثابت دي او په ډيرو احاديثو کښې هم په صراحت سره داخبره ذکر شوی ده چې جبرائيل عليه السلام وملائکو ته وظيفه ورکوی چې دهر ذاکر اوشاغل کور ته لاړې شي او مصافحه (روغبړ) ورسره وکړي.

دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په حديث کښې راغلی دي چې دجبرائيل عليه السلام په ويلو سره ملائکې سره جلاجلا شي او کوم کور کوڅې . يالوی ، ځنګل او دښتی داسې چې مسلمان پکښې وي او هلته ملائکې دمصافحې لپاره نه شي ورتللای لدې څخه مراد دخير دوعا هم ده اوپخپله روغبړ هم ځينې مراد ده ، ځکه چې فرشتې مجسم نور ده ، دنور له وجې موږ ته په نظر نه راځی محسوسيږی هم نه ، لکه څنګه چې مړه کيدونکی ته ملک الموت او نورې ملائکې راځې او خبرې ورسره کوي ، شايد چې نيکانو خلګو ته په نظر ورځی او محسوسيږی هم. (محمد رنعب ناسمی غفرله)

مګر هغه کور ته نه داخليږی چې پکښې سپی خنزير يا ناوړه تصوير وي دمسلمانانو اکثره کورونه داسې دي چې دخدای تعالی لدې عظيم نعمت څخه بې برخې دي ځکه چې يوازې دخيالې ښائست لپاره تصويرونه ځړوي ځکه چې تصوير لګونکی ډير بدبخت وي ، چې دده په سبب سره ټول کور دخدای تعالی له رحمت څخه بې برخې کوي. (فضائل رمضان ص ۴۰)

دقدر دشپې دنامعلوم والي سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبادة بن صامت قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم لیخبرنا بلیلة القدر فتلاحی رجلان من المسلمین فقال خرجت لاخبرکم بلیلة القدر فتلاحی فلان وفلان فرفعت وعسی ان یکون خیرالکم فالتمسوها فی التاسعة والسابعة والخامسة (مشکوة شریف وبخاری).

ژباړه: حضرت عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه وایې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې لپاره دباندی راووتي چې موږ ته دقدر دشپې خبر راکړی لکن ددوو مسلمانانو جنګ وو نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې زه ددې لپاره راغلی وم چې تاسو ته دشب قدر په باره کښی خبر درکړم .لکن دفلانکي اوفلانکي په مینځ کښی جنګ وو چې دهغه په وجه یې تعیین ورک شو یعنی له ذهنه یې ووتله یوازې دالله تعالی په علم کښی پاته شوه لهذا دنویشتم اوویشتم اوپنځه ویشتم په شپه کښی یې طلب کوي.

تشریح: په دې حدیث شریف کښی درې مضامین دغور وړ دي ترټولو اهمه هغه دوو ومسلمانانو جنګ وو داداسې بدشی دي چې ددې په وجه دهمیشه لپاره دقدر شپه نامعلومه شوه یوازې دانه بلکه جنګ همیشه دډیرو برکاتو دمحرومی سبب کیږی ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې ایا زه تاسو ته تر صدقه، لمانځه اوترنورو افضل شی ونښیم ؟ اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم ورته وویل ، هو ضرور نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ترټولو افضل په خپل مینځ کښی ښه سلوک دي اوپه خپل مینځ کښی جنګ دین ته نقصان رسوی لکه څنګه چې په (بال صفا) سره دسرو یښتان یو دم صفا کیږی دخپل مینځ دجنګ په سبب سره دین همداسې صفا کیږی (یعنی نیک اعمال ختمیږی) نبی کریم صلی الله علیه وسلم دمسلمانانو آبرو و(عزت) خرابول بدترین اوخبیث ترین سود بللی دي لیکن موږ دجنګ په وخت کښی نه دمسلمانو دآبرو ، نه دالله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم داوامیرو لحاظ کوو ، په یوه روایت کښی راغلی دي چې دبرات په شپه دالله تعالی عام رحمت ومخلوق ته متوجه کیږی . او په معمولی بهانو ومخلوق ته مغفرت کوي ، لیکن دوو خلکو ته مغفرت نه کیږی ، یو کافر او بل حاسد (ضد کوونکی).

په یوه بل روایت کښی راغلی دي چې درې اشخاص دي دکومو چې لمونځ دقبلیدو پخاطر دیوه بالنسبت په اندازه هم ترسرنه پورته کیږی . یوله هغو څخه هغه څوک ده چې له مسلمانانو سره جنګ کوي . (فضائل رمضان المبارک ص ۴۳)

بعض حضرات وایې چې له دغو دوو اشخاصو څخه چې په دې ځای کښی یې جنګ وو . دیوه نوم عبدالله ابن ابی حذرد او دبل نوم کعب بن مالک ؤ .

(دشب قدر دنامعلوم والی) مطلب دادي چې ددې دوو خلکو دجنګ په سبب سره زما څخه دهغه دقدر دشپې دتعین علم محوشو . له دې څخه معلومه شوه چې په خپل مینځ کښی جنګ . نفرت او دښمنې کول ډیر بدشی دي . ددې په وجه سره سړی له برکتو او نعمتو څخه بې برخې کیږی.

دنبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې وینا چې (شاید داستاسو لپاره بهتره وي) مطلب دادي چې دقدر شپه چې ماته متعینه شوی وه ، او اوس راڅخه هیره ده ، که چېرې ماتاسو ته ویلی وای تاسو به یوازې پر دې شپه اکتفا کړی وای اوس چې نامعلومه شوه یوازې دانه چې تاسو به ددې شپې دبیداره کولو لپاره سعې اوکوشش وکړئ بلکه طاعت او عبادت به هم زیات وکړی ، کوم چې ښکاره ده چې ستاسو لپاره ګټه ده . (مظاهر حق جدید ص ۲۸۷ ج ۲)

دقدر دشپې دپټوالی راز

کوم شی چې ډیر قیمتې اواهم وي هغه په ډیر محنت سره حاصلیږی . نو دقدر دشپې په شان داسې لوی دولت څنګه بیله محنته پلاس راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه یې ددې شپې تاریخ نامعلومه کړ دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قول دې چې (عسی ان یکون خیر لکم) څه معلومه ده د تاریخ په نه معلومولو کښې به ستاسو لپاره خیر وي (ابن کثیر ص ۵۳۴ ج ۴)

ښکاره خبره ده که یې چیرې تاریخ معلوم شوی وای بیا به یې دومره قدر او برکت نه وای او بل داچې همداشان بیا به یې بې قدرې سخته دبد نصیبۍ او بده خبره وه مفسر قران علامه ابن کثیر رح وایي چې ددې دپټوالی حکمت دادی چې ددې شپې طالب او شوقمن به دټول رمضان المبارک دعبادت اهتمام وکړی. (ابن کثیر ص ۵۳۴ ټوک ۴)

که چیرې دقدر شپه معلومه وای نو ډیر کوتاه طبیعته خلګو به دنورو شپو بالکل اهتمام نه وو کړی او په دې صورت کښې دقدر دشپې په لټه دډیرو شپو عبادت ور نصیب کیږي. یو حکمت یې داهم دی چې ډیر خلګ له ګناه څخه بغیر ددې شپې اهتمام نه کوی ،دقدر دشپې دتعین په صورت کې که چیرې له چا څخه ګناه شوی وای بیا به ډیره داندیښنې خبره وای نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوځلی مسجدته تشریف یووړ ویې لیدل چې یو صحابی ویده وو ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ته وویل چې داویښ کړه چې اودس وکړی ،حضرت علی رضی الله تعالی عنه هغه راپورته کړ لیکن له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه یې پوښتنه وکړه چې ته خو دخیر پکار کی ډیر تلوار کوی ، تا ولی په خپله نه کړ پورته؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل که چیرې دې سړي زما له وینا څخه انکار کړی وای ،زما له وینا څخه انکار کفر ته مفضی کیږی .او ستا له وینا څخه انکار کفر ته نه مفضی کیږی ،نو ځکه الله جل جلاله داشپه پټه کړه خلګ دخدای جل جلاله له رحمته څخه بې برخې نه شي ، که چیرې په تعین سره یو چاګناه کړی وای ، دابه یې ډیره دنافرمانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره وای ، یوه وجه داهم کیدای شي چې که چېرې داشپه له چا څخه اتفاقا پاته شوې وای نو په راتلونکو شپو کی به یې افسوس کاوو او دهیڅ شپې عبادت به یې نه وای په نصیب شوی لیکن اوس خو اقلاً درمضان المبارک یوه یادوې شپې دهر چا په نصیب کیږي.یوه نکته داهم ده چې څومره شپې په دې طلب کی تیرې شي ددې ټولو مستقل ثواب ورکول کیږي ،له دې څخه علاوه نورې ګټې هم لري ، دداسې امورو په وجه کی دالله جل جلاله عادت داسې جاری دی چې اهم شیان یې پټ کړي دی لکه اسم اعظم دجمعې دورځې خاص ساعت او داسې نور شیان الله جل جلاله پټ کړي دي ، داهم ممکنه ده چې دجنګ په وجه دشب قدر تعین له مینځه تللی وی او دنورو مصالحو مذکورو څخه دهمیشه لپاره تعین نه وی . (فضائل رمضان ص ۲۳)

دقدر دشپې علم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته دقدر دشپې علم ورکړل شوی وو (ورته معلوم وو) هغه صلی الله علیه وسلم داصحاب کرام رضی الله عنهم ته دخبر ورکولو لپاره له خپل کور مبارک څخه راووت کله چې یې ولیدل چې ددوو مسلمانانو په مسجد نبوی کی جنګ دی دجنګ دختمولو لپاره یې کوشش وکړ هغه وو چې له ذهن مبارک څخه یې ددې شپې تعین له مینځه ولاړ داوو دجنګ قباحت چې په سبب سره ئې داسې زرینه موقع له لاسه ووتله .له دې څخه معلومیږی چې دمسلمانو په مینځ کی جنګ کول خدای جل جلاله ته ډیر منفور (ناخوښ دی) له دې سره سره له ډیرو نعمتو ا ورحمتو څخه دبې برخې کیدو سبب ګرزی. باید ورڅخه ځان وژغورو.

له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه دهیریدو په سبب سره بل خیر او برکت هم رامینځ ته شو. لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله ویلي دي چې دقدر دشپې په لټولو سره دامت دپر دخیراو برکت خبره ده. او ددې شپې فکر او طلب کول يو بل مستقل نعمت دی چې که چېرې داشپه معلومه وای دانعمت به نه وای. (انوار الباري شرح البخاري ص ۱۳۱ ټوک ۲)

علامه زمخشري رح ویلي دي چې شاید دقدر دشپې دپټېدو سبب داوي چې هغه څوک چې ددې شپې په تلاش کې وي دکال دېرې شپې رونوي ترڅو یې ددې ټولو شپو عبادت په نصیب شي.بل داچې که چېرې معلومه وای خلکو به خاص په دې شپه عبادت کاوو دډېر خیر اوبرکت خاوندان کېدل به،دنورو شپو په عبادت کې به یې کوتاهي کوله. ځکه داشپه پټه شوه (عمدة القاري ص ۲۲۳ ټوک اول)

ایا دقدر شپه اوس هم باقي ده

حضرت مولانا انور شاه کشمیری رح صاحب محدث دار العلوم دیوبند ویلي دي چې په حدیث کې چې ((فرفعت)) لفظ راغلی دی دلته د قدر دشپې بالکل ختمیدل ورڅخه مراد نه دي بلکه دتعین علم یې پورته شو، که چېرې دقدر شپه پخپله نه وای نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم چې ددې شپې دتلاش لپاره کوم حکم کړی ددې څه فائده ده؟ (انوار الباري ص ۱۳۱ ټوک ۲)

پنځه شپان پټ شوي دي

دشب قدر دشپې قطعي تعین ځکه نشته . چې کوم شخص پر دې شپه خاص اکتفاء ونکړي ، په دې شپه چې یې کوم عبادت کړی وی تر زرو میاشتو په بنه بللو سره به له نورو عبادت څخه محروم شوی وای ، ځکه چې ویل به یې چې خدای جل جلاله راته داسې درجه راکړې ده چې په سبب سره یې جنت ته داخلیږم . ترڅو چې په عبادت کې سست او له الله جل جلاله څخه غافل نه شي ځکه داشپه پټه شوه .دمعلومتیا په صورت کې به خلکو دنیوي خواهشات پوره کول ، امید به یې وو چې دقدر شپې عبادت کافي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دا ډیر دهلاکت خبره ده ،څکه نو الله جل جلاله خلک له خپلو عمرو څخه هم بې خبره کړل که چېری چاته معلومه وای چې زه به په فلانکی تاریخ مرم ، بس ددې خواهشات به یې پوره کول او په اخیر کی به یې توبه ایستله عمر بې څکه نامعلومه کړ چې هر انسان (مسلمان) همیشه په ویره کی وی ښه اعمال کوی ترڅو داخرت سعادت ور په برخه شی .نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دی چې پنځه شیان یې دپنځو شیانو په وجه پټ کړل؛

اول: دخلکو پر عبادت دخدای جل جلاله رضامندی ښکاره کول

دوهم: دخلکو پر ګناهونو خپل قهر او غضب ښکاره کول

دریم: وسطی لمونځ په نوزو لمونځو کی.

څلورم: خپل دوستان په عامو خلکو کی.

پنځم: درمضان المبارک په میاشت کی دقدر شپه. (غنیة الطالبین ص ۳۸۰)

بدنصیبه څوك دی ؟

ددنیا دخلکو په نظر خو هغه څوک ډیر ناپوه او بدنصیبه او محروم هغه څوک دی چې دکاروبار میاشت هسې بې ګټې تیروي لیکن دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په نزد تر ټولو بد نصیبه هغه څوک دی چې دنیکیو زرینه موقع له لاسه ورکړی او هیڅ عبادت نه کوی لکه چې وایې:

عن انس رضی الله تعالی عنه قَالَ دَخَلَ رَمَضَانَ فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اِنَّ هٰذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَكُمْ فِيْهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ اَلْفَ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرَ كُلَّهُ وَلَايُحْرَمُ خَيْرَهَا اِلَّا مَحْرُوْمٌ . (ابن ماجه ص ۱۲۰ ټوک ۲)

حضرت انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو ځلی درمضان المبارک میاشت راغله نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل تاسو ته دامیاشت راغله په کوم کی چې یوه شپه تر زرو میاشتو بهتره ده . کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې ددې شپې له برکته بې برخې شو ګواکی له ټولو برکتو بې برخې شو ، او له دې څخه محروم هغه څوک دی چې په ریښتیا محروم دی.
یوازې دایمان دکموالی او بدنصیبۍ خبره ده، کنه نو دیوې شپې رڼول څه خبره ده؟ ایا اکثره خلک ټوله شپه ویښ نه وی ؟ ایا اتلس ساعته مسلسل خلک په خوړلو څښلو او کارونو بوخت نه وی ؟ مګر ژړا پر دې ده چې دخدای جل جلاله درضا لپاره به څوک پورته شی ، دمرګ مخکې ژوند لپاره خو داټول تیاری او بندوبست کوی لیکن دمرګ وروسته ژوند لپاره به څوک تیاری وکړی؟باید ټول دمرګ لپاره تیاری وکړو او توبه برابره کړی . چې څوک یې نه کوی دهغه په بد بختی کی څه شک دی ؟چې څوک د شپیتو یا اویا و کلو دژوند لپاره شپه او ورځ پرځان یوه کوی په یو رنګه روزی (رزق) پیداکوی،لیکن دلکو او کروړو دژوند لپاره نه بلکه دبې شمیره کلونو دژوند لپاره هیڅ نه کوی. نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې شپې دپیداکولو لپاره درمضان المبارک لمړی لس ورځی اعتکاف وکړ ،بیایې لس ورځی اعتکاف وکړ چې په دې شلو ورځو کی ئې شب قدر پیدا نکړ بیایې په اخیرو لس ورځو کی اعتکاف وکړاو ټول عمر یې بیا داداخیری لس ورځی اعتکاف کاوو. (رمضان څنګه دی؟ص ۱۵۷ دمشکوة شریف په حواله ص ۱۸۲)

څه معلومه ده چې دشپې دااخری برخه به شب قدر وي

ځینی خلک دافکر کوی چې ټوله شپه رڼول مشکل کار دي ، او په لږ پور ته کیدو کښی څه فائده ده ؟ ځکه نوټوله ویده وي. داغلطه ده ځکه چې که اکثره شپه رڼه کړی ، انشاء الله ددې شپې فضیلت به یې نصیب شی ، اوټوله شپه رڼول څه مشکل ده؟ موږ اوتاسو وینو چې په تیره روژه کښی څومره خلک ژوندي ؤ خو تل نشته . اودهغوی لپاره هغه اخیری میاشت دروژې وه ، موږ څه خبر یو چې په راتلونکی میاشت کښی به څوک ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي ؟ د دې لپاره که چېرې يوه يا دوې شپې روڼې کړو څو مره لويه خبره ده که تو له شپه نشو روڼولای اکثره حصه خو بايد روڼه کړو ، او که اکثره روڼوو بايد اخيرې حصه روڼه کړو ځکه چې په دې وخت کښې په عبادت کښې اسانتياوې او دا حصه د شپې تر لمړنۍ حصې افضله هم ده . (رمضان ځنې ده ۱۲۳)

دخدای تعالی حکمت

که چېرې مسلسل د لسو يا پنځو شپو د روڼولو حکم شوی وای ، ډېرو خلکو به دا همت نه وای کړی که يې کړی وای هم صحت او بدن ته ډېر تاوان ؤ. ځکه نو الله تعالی په طاق شپو کښې (يوويشتم ، درويشتم) يعنې يوه شپه استراحت او بله شپه عبادت دا تقسيم به په دا سې ډول سره کړی دې چې هم عبادت کيدلای شي او په بله کښې استراحت او ارام کيدلای شي ځکه نو بدن ته هم کوم نقصان نه رسيږي . (روژه مبارکه ځنې ده ۲ص ۱۵۹).

دقدر شپه کله راځي ؟

عن عائشة رضی الله عنها قالت قال رسول الله صلی الله عليه وسلم تَحَرَّوا لَيلَةَ القَدرِ فِی الوِترِ مِنَ العَشرِ الاَواخِرِ مِن رَمَضَان. (مشکوة شريف عن البخاری شريف)

حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې ويل يې : دقدر شپه د رمضان المبارک د اخيرو لسو په طاق شپو کښې لټوئ.

تشريح دعلماء په نزد د اخيري لسو له يوويشتم څخه شروع کيږي عامې مياشتې (۲۹) او يا (۳۰) شپې وي د دې حساب په مطابق د حديث له رويه ، (۲۹ . ۲۷ . ۲۵ . ۲۳ . ۲۱) شپو کښې شب قدر لټول پکار ده مياشت که (۲۹) يا (۳۰) وي فرق نه کوي.

۱۰۵ : حضرت ابوذر رضی الله تعالی عنه وايي چې ماله نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دقدر شپه دنبی کريم صلی الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ترزماني خاص ده یا وروسته هم وي ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم
وویل چې ترقیامته پورې شته بیا می پوښتنه وکړه چې درمضان المبارک
په کومه حصه کښې ده ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل په عشره او
اول ، او عشره دوهم کښې یې تلاش کړه . بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم
په خبرو مشغول شو چې بیا مي موقع پیدا کړه ومي پوښتل چې دعشره په
کومه برخه کښې ده . نبی کریم صلی الله علیه وسلم دومره ناراضه شو چې
نه لدي څخه مخکې دومره غصه شوی وو اونه وروسته ، اوویې ویل چې
که دالله تعالی مقصود ښکاره کول واې ولی یې پټوله بس داخیر لسو په
طاق شپو کښې تلاش وکړه او نوره پوښتنه مه کوه دامام ابو حنیفة رحمه الله
قول دي چې دقدر شپه په ټول رمضان المبارک کښې دائره ده .صاحبین
وایې چې په ټول رمضان کښې یوه متعینه شپه ده خو معلومه نه ده دامام
شافعی رحمه الله راجح قول دادي چې یوویشتم په شپه زیات احتمال
پکښې ده امام مالک رحمه الله او امام احمد حنبل رحمه الله وایې درمضان
داخېرو لسو په طاق شپو دائره ده چې کله په یوه شپه او کله په بله شپه وي.
دجمهورو علماء رایې داده په اوویشتم زیات امید دي په هرصورت دهر
شخص دخپل همت موافق په ټول کال کښې تلاش کول پکار ده ، ممکنه ده
له رمضان المبارک دباندې وي ، که دا مشکل وي درمضان المبارک اخېری
طاق شپې خو ضروري دي چې روڼې شي ، ښه داده چې اخېری عشره ټوله
روڼه شي ، که داهم نه وي داوویشتم شپه خولازمی چې روڼه شي که له
چاسره دخدای تعالی خاص رحمت ملګری شي او دا نعمت یې په نصیب شي
ددنیا ترټولو خوښیو اولی ده که پیدانه شي بیاهم له اجرڅخه خو خالی نه ده
باید هر مسلمان ورور دماښام او ماخستن لمونځ په جماعت سره ټول کال
اداء کړي ، ممکنه چې دشپې قدر په شپه یې هم دالمونځونه په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي چې د ډېرو جماعتونو ثواب به يې په نصيب شي . دخدای تعالى ځومره لوی انعام دي چې د دېن په کار کښې چې کوشش وکړی که يې خاص مقصود حاصل نه شي خو بيا هم د کوشش اجرور کول کيږی.
(فضائل رمضان المبارک له ص ۳۹ تر ص ۴۷).

اووه عدد او دقدر شپه

حضرت ابن عباس رضی الله تعالى عنه وايې چې دقدر دشپې د پيدا کولو لپاره په طاق عددو کښې فکر وکړئ او اووه عدده ډېر موزون او برابر په نظر راغلو . کله چې مې په اوو عددو کښې فکر وکړ راته معلومه شوه چې اسمانونه هم اوه ځمکې هم دي ، دريابونه هم اووه دي دصفا او مروا ترمينځ سعی هم اووه واره کيږی پر کعبه طواف هم اووه واره کيږی ، او شيطانان هم په اوو ډبرو ويشتل کيږی دانسانو تخليق هم پر اوو اندامو شوی دی ، دانسان رزق هم اوه دانې ده دانسان په مخکې غاړونه هم اوه دي : دوه غوږونه ، دوې سپږمې دوې سترګې او يوه خوله ، درحم حالتونه هم اووه دي دقران کريم قرائتونه هم اوه دي سجده هم پر اوو اندامو کيږی ددوږخ دروازې هم اوه دي ددوږخ نمونه هم اوه دي ددوږخ طبقې هم اوه دي اصحاف کهف هم اوه دي.دعاد قوم هم په اوو شپو کښې په هوا (باد) هلاک شول ، يوسف عليه السلام هم اووه کاله په زندان کښې تير کړل ، ديوسف عليه السلام په قصه کښې ذکر شوی غوايې هم اوه دانې وو ، وچکالې او هم اوه کاله وه آبادي هم اوه کاله وه (دمصر دپاچاخوب او ديوسف عليه السلام تعبير ته اشاره ده) پنځه وخته لمونځونه او لس رکعته کيږی او الله تعالى وايې چې له حج وروسته اوه روژې ونيسئ ، دنسب له مخې له اوو قسم ښځو سره نکاح کول حرام دي نبي کريم صلى الله عليه وسلم وايې چې کله سپي په يوه لوښې کښې خوله ووهي بايد اووه واره پريمنځل شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمرې په خاورو او بیا په اوبو سره په سورة انا انزلنا کښې ترسلام لفظ پورې اوویشت حروف دي حضرت ایوب علیه السلام په مصیبت کښې اوه کاله مبتلاء ؤ .حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې کله زه نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نکاح کولم زه داوو کلو وم اودګرمی ورځی هم اووه وي دري دپهاګڼ ورځې اوڅلور دچست ورځی دي (دا په هندي حساب سره دي) .اوپه همدې ورځو کې ګرمې پای ته ورسیده نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې زما دامت شهیدان هم اووه رنګه دي : (۱) چې دخدای تعالی په لاره کښی مړشی (۲) چې دطاعون له مرضه مړی شي (۳) چې دسل له مرضه مړشی (۴) چې په اوبو کښی غرق شی (۵) چې په اور کښی وسوځل شی (۶) چې داسهال (امل) په مرض مړشی (۷) هغه ښځه چې پراولاد مړه شی .الله تعالی قسم هم پر اوو شیانو کړی دي (۱) په لمر (۲) دڅاښت په وخت (۳) په سپوږمی (۴) په شپه (۵) په ورځ (۶) په اسمان (۷) په هغه ذات چې ځمکی او اسمانونه یې پیدا کړی دي (داټول شیان اووه اووه دي) .دحضرت موسی علیه السلام اوږدوالی هم اووه ګزه وو اودعصا اوږدوالی یې هم اووه ګزه وو .

په دره پورې نتیجه

لدي بیان څخه ثابته شوه چې داټول شیان الله تعالی اووه اووه پیدا کړی دي نوشاید چې درمضان المبارک په اخېری عشره کښې دقدر شپه د اوویشتم په شپه وي .په قران کریم کښی د(سلم هی حتی مطلع الفجر) کښی دهی لفظ له اوویشتم لفظ وروسته راغلی دي له دې څخه هم معلومیږی چې دقدر شپه په اوویشتم درمضان المبارک. (غنیة الطالبین ص ۳۷۸)

د(۲۲) وویشتم په شپه دقران کریم ختمول څنګه دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال : درمضان المبارک داخیری عشره په طاق شپو کې دقدر دشپې دپلټلو حکم شوي دي. نو هر کال ددې میاشتې په اوویشتمه شپه خاص عبادت کول ددې شپې خاص قدر کول اوقرانکریم په دې شپه کی ویل بدعت دی کنه ؟ خاص په دې شپه کی زیات عبادت کول او دحافظانو کرامو دقرانکریم ختمول په دې شپه کی څنګه دي؟

جواب دقدر شپه داخیری عشره په طاقو شپو کی دتلاش کولو حکم شوی دی لیکن ډیرو علماؤ له قرائنو څخه داوویشتم شپې ته ترجیح ورکړی ده او غالب ګمان هم دادی چې داوویشتم شپه ده. لیکن پردې باندی یقین کول صحیح نه دی چې نورې شپې دظن غالب پر بناء نفی کړي. که چېرې داوویشتم په تراویح کی ختم دقران کریم وشی دامستحب دی ،لیکن په یقینی توګه دا دقدر شپه بلل او نورې شپې نفی‌کول بالکل غلط دی .باید ختم هم دهمیشه لپاره په دې شپه کی التزام ونه شی ،عبادت ،تلاوت،لمونځ او په اجتماع سره په مساجدو کی ادا کول بدعت او مکروه دی. (فتاوی محمودیه ص۸۹ توک۱۱)

دقدر دشپې علامې

وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّهَا لَيْلَةٌ بَلْجَةٌ صَافِيَةٌ سَاجِيَةٌ لَا حَارَةٌ وَلَا بَارِدَةٌ كَاَنَّ فِيْهَا قَمَراً سَاطِعاً وَلَا يَتَحِلُ اَنْ يَرْمِىٰ بِه تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى الصَّبَاحِ وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ صَبِيْحَتَهَا لَا شُعَاعَ لَهَا مُسْتَوِيَةً كَاَنَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى الشَّيْطَانِ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا يَوْمَئِذٍ . (درمنثور عن احمد والبیهقی)

ژباړه: ددې شپې له نورو علاماتو سره یوه علامه داهم ده چې داشپه به روښه او روښانه وی پاکه اونرمه ، نه ډیره ګرمه (توده) نه ډیره یخه (سړه) بلکه معتدله به وی ، ګواکی دانوارو دډیروالی له وجې به سپوږمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه وی ، په دې شپه کی ترسهاره شیطانان په ستورو نه ولی ،یوه علامه یې داهم ده چې ددې شپې په سهار چې لمر راخیژی بیله له شعلو څخه به وي .بالکل روښانه به وي لکه دڅوارلسم سپوږمی ، الله جل جلاله په دې له لمرراختلو شیطان منع کوی (د نورو ورځو په خلاف ځکه چې دلمر له راختلو سره شیطان هم ښکاره کیږي)

تشریح په دې حدیث شریف کې دقدر دشپې یو څوعلامې ذکر شوي دي چې وضاحت ته یې احتیاج نشته ، له دې څخه علاوه په ډیرو احادیثو کی مختلفې علامې ذکر شوی ،همداشان دهغو نیکبختو له اقوالو څخه چې ددې شپې فضیلت یې په برخه شوی دی ، ډیر مهمه علامه داده چې کله په دې شپه سهار لمر راخیژی او بغیر له شعلو څخه راخیژی دا علامه همیشه وی ، له دې علاوه نورې علامې ضرورې اولازمې نه دی. (فضائل رمضان ص ۴۸)

په احادیثو کی دقدر دشپې ډیرې علامې ذکر شوی دی ، په کومه شپه چې داعلامې پیداشوی ښکاره خبره ده چې دا دقدر شپه ده.

۱- ترټولو صحیح علامه ددې شپې داده چې کله ددې شپې په سهار لمر راخیژی بالکل داسې وی لکه دڅوارلسم سپوږمی، تر عامو ورځو یې رڼا یوڅه کمه وی . (عینی شرح بخاری ص ۳۲۵توک ۵)

داعلامه ډیرو خلکو ازمویلې ده او همیشه پیداکیږی.

۲- داشپه خلاصه او روښانه وی (مسند احمد رواه العینی ص ۳۲۵)

۳- دا شپه نه ډیره ګرمه نه ډیره یخه وی (ابن کثیر ص ۴۳۱ توک ۴)

۴- په دې شپه کی ستورې لرا و برنه غورزیږی (ابن کثیر ص ۴۳۱ توک ۴)=۱۱۰

۵- امام ابن جریر طبری رحمه الله له بعض اکابرو څخه نقل کوی چې په دې شپه کی هر شی په ځمکه پروت وی او سجده کوی او بیا بیرته خپل اصل ته رد یږی (عینی ص ۳۲۵ توک ۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکن داشیان هرچاته نه معلومیږی که څه هم ډیره توجه ورته وکړی

۶- بعض علماؤ دتجربې له مخې ویلی دی چې په دې شپه کی دسمندرونو (دریابونو) او څاه ګانو تروی اوبه خوږې وی (العرف الشذی ص ۳۴۷)

داهیڅ دحیرانتیا خبره نه ده . په دې شپه کی دخدای جل جلاله درحمتونو په لړه کښی مسلسل بارانونه هم شروع کیږی ،دانه ده ضروری چې هر وخت او په هر ځای کښی وی.

۷- بعضو خلګو ته یو قسم خاصه روښنائي هم په نظر راځی لیکن هغه خپل حالات لري ،داکومې خاصې علامې نه لرې باید عامو خلګو ته نه شي پیدا (رمضان څشی ده؟ ص ۱۲۰)

دقدر دشپې اعمال

عن عائشة رضی الله عنها قالت قلت یارسول الله صلی الله علیه وسلم اَرَاَیْتَ اِنْ عَلِمْتُ اَیَ لَیْلَةِ لَیْلَةُ الْقَدْرِ مَا اَقُوْلُ فِیْهَا قَالَ قُوْلِی اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّی (ترمذی وفی المشکوة)

ژباړه: حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه: ای دخدای تعالی رسوله ! که چیرې ماته دقدر شپه معلومه شي باید کومه دعا وکړم نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ته دادعاوکړه: ای لویه خدای جل جلاله بې شکه چې ته معاف کونکی یې او ته عفو خوښوې ، نو ماته هم معافي وکړي (ترمذی مشکوة).

تشریح : داډیره جامعه دعا ده ، چې له الله تعالی څخه دګناهونو دمعافولو غوښتنه کیږي . اوهغه یې انشاء الله معافوي . له دې څخه ښه خبره بله کومه ده (فضائل رمضان ص ۴۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمطلب رضی الله تعالی عنه ته وویل : ای عباسه ! ای زما قدرمنه اکا ! ایا زه ستا په وړاندې یوه دقدر وړ او قیمتي تحفه وړاندي کړم ؟ آیا زه تاته یوه خاصه اومهمه خبره وکړم ؟ آیا زه ستالپاره لس کارونه اولس خدمتونه وکړم ؟ یعنی یوداسې عمل درته وښیم چې تاته لس فائدې ورسوي دایوداسې عمل ده چې په کولو سره به یې خدای تعالی ستا مخکی ، وروسته ، زړې ، نوې ، هیرې ، پیاد ، صغیره ، کبیره ، پټې ، اوښکاره ګناوې معاف کړی داعمل صلوة التسبیح دي ، ای ګرانه اکا ! که چېرې کولای شې چې هره ورځ دالمونځ وکړې ډیره ښه ده اوداکه نه وي دهرې جمعې په ورځ ، که نه نو په کال کښی یې یوځلې کوه که داهم نه شې کولای په ټول عمر کښی خویې یوځلی ضروري وکړه (ابو داؤد ابن ماجه).

پدې لمانځه کښی یوه خاصه باریکی

حضرت شاه ولی الله محدث دهلوی رحمه الله دصلوة تسبیح په باره کښی یوه خاصه باریکی لیکلی ده چې حاصل یې دادی چې له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه په لمانځه کښی ډیر اذکار ثابت شوي دي (خصوصا په نفلي لمونځوکښی دالله تعالی دهغو بندګانو لپاره چې ، په لمونځونو کښی داسې اذکار نشي ویلای ، ترڅو چې له دې مبارکو اذکارو څخه بې برخې نشي نو یې صلوة التسبیح لمونځ پیدا کړځکه چې په دې کښی دخدای تعالی ذکر ، تسبیح اوتحمید په زیات شمیر سره راغلی دي ، لکه څنګه چې دایوه کلمه په وار وار ویل کیږی ځکه وعامو خلګو ته مشکل نه وي.

دصلوة التسبیح خاص تاثیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په سبب سره ګناهونه معافیدل اودمعصیاتو له ناپاکۍ څخه پاکیدل په اصولي توګه له قران کریم څخه ثابتیږي : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ (سورة هود پاره ۱۲)
لیکن په دې تاثیر کښې چې د(صلوة التسبیح) خاص مقام اومرتبه ده ، دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه په پورتني حدیث کښې ذکر شوي ده ، یعنی ددې لمانځه په سبب سره الله تعالی دبنده ، مخکې ، وروسته ، زړې نوې هیرې ، یا دې ، صغیره ، کبیره پټې اوښکاره ټولې ګناوې معافوی .اوپه یوه روایت کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوه صحابی) حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه ته دصلوة تسبیح له ښوولو وروسته وویل:
(فَاِنَّكَ لَوكُنْتَ اَعْظَمَ اَهْلِ الْاَرْضِ ذَنْباً غُفِرَلَكَ بِذَالِكَ ،
یعنی که ته چیرې ترټولو ګنهګار شې ، بیاهم ددې لمانځه په برکت سره به تاته الله تعالی بخښنه وکړي . (معارف الحدیث ص ۳۷۳ ج ۳)
دبعض محققینو علماؤ قول دي چې له دې قدراوفضیلت معلومیدلو وروسته که څوک دالمونځ نه اداء کوي معلومه ده چې له دې سړي سره ددین قدر نشته . (شامی علم الفقه ص ۴۹ ج ۲).

دصلوة التسبیح ثواب عام دي

سوال : دصلوة التسبیح ثواب لکه څرنګه ، چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خپل اکا حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته ویلي دي آیا نورو مسلمانانو ته هم داسې ده که نه ؟

جواب : په حدیث شریف کښې راغلي دي (اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ).
مشکوة شریف کتاب الایمان)

بېشکه عملونه په نیتونو سره دي ، که چېري څوک خاص دخدای تعالی درضالپاره دالمونځ وکړي ، الله تعالی هرومرو ثواب ورکوي لکه څنګه چې حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته تعلیم ورکړل شوی دي دا دهغه صلی الله علیه وسلم خصوصیت نه وو . لکه څرنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دنورو دعا و او اعمالو تعلیم عام وو. (فتاوی دارالعلوم ۳۱۳ ج ۴).

دصلوة التسبیح جماعت

دنفلو لمونځو جمع که صلوة التسبیح یابل نفل وي په خاصه غوښتنه او اهتمام سره ئې کول مکروه دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴ په حواله درمختار ص ۳۲۳ توک باب الوتر والنوافل)

دتعلیم په غرض جماعت کول

سوال : که درمضان المبارک په اخېري جمعه کښې صلوة التسبیح په جماعت سره وشي ددې شرعي حکم څه دي ؟ امام داوایي چې جاهل (ناخبره) خلک صلوة التسبیح نه شي کولای ، ځکه نو دامام په متابعت ورته ثواب ورکول کیږي.

ځواب: ددې هیڅ اصل نشته ، په دې سره دقضاشوو لمونځوکفاره نه کیږي دامام دافکر غلط دي ، داعمل بدعت دي. (فتاوای دارالعلوم ص ۳۱۴ ج ۴).

په دې لمانځه کښې دلاس نیولو کیفیت

سوال : دصلوة التسبیح په قومه کښې لاس ترنامه لاندې نیول کیږي او که هسې پرېښودل کیږي ؟

ځواب: خلاص نیول هم رواج دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴)

دصلوة التسبیح طریقه

صلوة التسبیح څلور رکعته له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي اولی داده چې څلور سره په یوه سلام سره و شي ، که په دوو سلامو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي بیاهم روا ده یعنې په یوه نیت سره څلور رکعته هم کولای شي اودوه رکعته هم کولای شي .په هررکعت کښې پنځه اویا (۷۵) واره سبحان الله ویل کیږي چې په ټول لمانځه کښې دري سوه واره کیږي . دلمانځه کولو ترتیب یې دادي چې نیت وکړی (نویت ان اصلی اربع رکعات صلوة التسبیح) یا په پښتو داسې ووایې چې نیت کوم دڅلورو رکعتو لمونځ دصلوة التسبیح) یا په زړه کښې ذافکر وکړي چې په ژبه ویلو ته ضرورت نشته . تکبیر تحریمه دي ووایې لاسونه دي ونیسي (سبحنک اللهم دي بشپړه ووایې ، بیا دي بغیر له لاسو خلاصولو پنځلس واره داکلمه ووایې (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر بیا دي اعوذ بالله اوبسم الله او الحمد لله بشپړه ووایې یوسورة دي هم ورسره ووایې بیا دي لس ځله همدا کلمه ووایې بیا دې رکوع وکړي . اوپه قومه کښې دې له سمع الله لمن حمده اوربنالک الحمد وروسته لس ځله ووایي بیا دې په لمړی سجده جلسه اودوهمه سجده کښې لس لس ځله ووایی بیا په دوهم رکعت کښی ترالحمد لله مخکې پنځلس واره اوترالحمد اوسورة وروسته دې هم لس واره ووایي بیا په رکوع ، قومه دواړو سجدو اوجلسه کښی لس لس ځله.

په یوه روایت کښې راغلي دي چې له سبحانک اللهم وروسته داکلمه نه ویل کیږي بلکه له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس ځله اوله دوهمې سجدې وروسته کښیناستل او لس ځله دي ووایې اوپه دوهم رکعت کښې هم له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس واره اوله التحیات څخه وروسته لس واره ویل کیږي . همداشان په دریم اوڅلورم رکعت کښې هم له درود شریف څخه وروسته لس واره ، نورې تسبیح په خپل ځای کښې ویل کیږي . دادواړې طریقې په ترمذي کښې ذکر شوي دي . هرروایت چې دچاخوښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي عمل پرې کولای شي اواولی داده چې کله پریوه روایت اوکله پربل روایت عمل وکړي . (شامی)

دتسبیحاتو دحساب طریقه

ددې لمانځه تسبیحات څنګه په یوخاص عددسره پکار دي څکه چې په ولاړې کښې (۲۵،۱۵) څله ویل کیږي اوپه نورو ځایو کښی لس لس څله څکه نودحساب ضرورت دي که چیرې فکر دحساب لورته شي په لمانځه کښې خشوع له مینځه ځي څکه نوفقهاؤ کرامو ویلي دي چې دحساب لپاره کومه علامه پکار ده مثلا چې یوځل بې ووایې پریوه ګوته دي زور کوي همداشان دې تول شمیرپوره کوي که څوک بیله له کومې علامې څخه تول تسبیح په ذهن کښې تیولای شي په دې شرط چې نور لمونځ ترینه هیرنه شي ، ډیره ښه ده . (شامی ، علم الفقه ص۵ ج۲).

که ئې په لمانځه کښی تسبیح هیرې شي ؟

که چیرې تسبیح په یوه ځای کښې یوڅه هیر شي ، په بل داسې ځای کښې باید وویل شي چې ددغه ځای په مثال وي ، په دې شرط چې دادوهم ځای دې ددې تسبیحاتو په ویلو سره ترمخکې لوی نه شي او ددې لویه دل ترمخکښې ځای منع وي . مثلا : قومه لویه دل ترركوع منع ده یعني کومې تسبیح چې په رکوع کښی پاتې شي په قومه کښې نه ویل کیږي . بلکه په لمړنی سجده کښې ویل کیږي دجلسې لویه دل ترسجدو منع ده نوځکه دسجدې تسبیح چې پاته شي په جلسه کښې نه ویل کیږي ، باید په بله سجده کښی وویل شي . (علم الفقه ص۵۰ ج۲).

په صلوة تسبیح کښې که په یوه رکن کښې تسبیح پاته شي په بل ځای کښې دي ووایې ، لکن په رکوع کښې که چیرې تسبیح پاته شي په قومه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي نه وايي بلکه په بله سجده کښې دي وو ايي څکه قومه او جلسه په نورو تسبيح ويلو سره لويږي . (فتاوی رحيميه ص ۲۴۲ ج ۱)

تمت بالخير

اللهم وفقنا بعمل يحبک فی ليلة القدر و البراءة ايمانا واحتسابا بحرمة سيد الانبياء والمرسلين والصلوة والسلام عليه وعلى اله وازواجه واصحابه واتباعه الى يوم القيامة والذين آمين يارب العالمين.

محمد رفعت قاسمی غفرله مدرس دار العلوم ديو بند (انډيا)

مؤرخه (۲۰) رجب (۱۴۱۲) هجری .

مطابق (۲۶) جنوری (۱۹۹۲) عيسوی.

دژباړی چای: (۹) رجب (۱۴۲۷)

دپنج شنبی ورځ داگست (۲۰۰۶/۸/۳)

لويه خدايه جل جلاله ددې کتاب مؤلف ، مترجم ، ليکونکي ، تصحيح کونکي ، چاپونکي ، خرڅونکي ، اخيستونکي ، کتونکي ، بل ته ښوونکي ، رسونکي اوچې په هره برخه کي ئي کوشش کړي داټولو ته همدارنګه دهغوی موراوپلار ، استاذانو ، قريبانواوټولو مسلمانانو ته ته په خپل خاص رحم هره شپه درحمت نظر وکړي اوهر د شپه ئي شب قدر وګرزوي ، ترڅوچې ستارضااوبياهم ستارضائي نصيب شي ، ددي ټولو کارونوتوان او توفيق هم تاراکړي . اوتالره دي داسې حمد اوستاينه وي چې له تاسوابل چانه ده کړي اوستا پر هغه بنده اودده پر ملګروکورني اودوستانودي صلوة اوسلام وي چې ستا ترټولو زيات خوښ دي او دهغه شفاعت مونصيب کړي. امين يارب العلمين

دنورالقرآن اداري خادم ستاسو ديني ورور:

ابوخالد مولوی عبدالاحد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاس ته راوړلو ځایونه

- په خپله مکتبه رشیدیه کویټه
- مکتبة العرفان کانسي روډ کویټه
- مکتبه محمدیه کانسي روډ کویټه
- مکتبه نور القرآن پښتون اباد خدایداد چوک کویټه
- اسلامي کتاب گهر ستلائټ ټاؤن گول مسجد
- کلیم استهشنرز مسلم باغ
- مکتبه نشر القرآن نعیم مارکیټ قلعه سیف الله
- مکتبه عبد العزیز ژوب
- مکتبه شاه محمد ژوب
- جدید کتب خانه وانه
- الفریدي کتب خانه خانوزئي
- مکتبه محمودیه نزد ډاکټر نسیم کلینیک پښین
- مکتبه اسلامیه پښین
- مکتبه رشیدیه لورلائي
- مکتبه سراج الدین دکی
- طالب جنرل سټور دکی
- ضیاء القران کتب خانه بوغره روډ چمن
- مکتبه حقانیه بوغره روډ چمن
- اسلامي کتب خانه تاج میر روډ چمن
- مکتبه علوم اسلامیه تاج میر روډ چمن
- دار الاخلاص محله جنگي پیښور
- مکتبه غفاریه ارگ بازار قندهار
- مکتبه رشیدیه سنگین بازار هلمند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.taleemulislam-radio.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library